

Quaderns d'Economia de les Illes Balears

N.5 Maig 2019

Anàlisi comparada de la despesa pública de la comunitat autònoma de les Illes Balears des d'una perspectiva funcional en el període 2012-17

G CONSELLERIA
O TREBALL, COMERÇ
I I INDÚSTRIA
B DIRECCIÓ GENERAL
/ OCUPACIÓ I ECONOMIA

G CONSELLERIA
O TREBALL, COMERÇ
I I INDÚSTRIA
B DIRECCIÓ GENERAL
/ OCUPACIÓ I ECONOMIA

Direcció:

Joan Carrió i Vidal
Director General de Pressuposts i Finançament

Autors:

Marta Gil de Sola Rullán
Cap de Servei de Finançament

Joan Carrió i Vidal
Director General de Pressuposts i Finançament

Col·laboradors:

Carlos Martín Serrano
Cap de Servei de Seguiment del Exercici Pressupuestari

Gabriel Ribas Estelrich
Cap de Servei de Planificació Pressupostària

PRESENTACIÓ

Una de les qüestions que segurament més interessin els ciutadans respecte de la gestió pública és saber en quines polítiques es gasten els seus doblers. Això és el que pretén precisament la classificació funcional de la despesa, facilitar que es conegui el destí dels recursos públics tot possibilitant una aproximació a l'execució de la despesa, en aquest cas de les comunitats autònomes, diferenciant entre les distintes funcions que duen a terme.

Aquest enfocament és interessant tant des del punt de vista de la transparència i el control de la gestió pública, per visualitzar quina prioritització fan els governs de les diferents polítiques públiques, com per les possibilitats que representa en termes de benchmarking entre comunitats autònomes. Alhora, que també resulta força rellevant pel que fa l'avaluació i el seguiment del finançament autonòmic.

No de bades, les comunitats autònomes tenen la potestat, a priori, de decidir en què gasten els seus recursos, quant inverteixen en cada una de les polítiques de despesa de la seva competència, sempre en funció, és clar, del finançament de què disposen.

Cal tenir en compte, a més, que el sistema de finançament autonòmic vigent pretén anivellar els recursos destinats als Serveis públics fonamentals, mentre que els debats sobre la reforma del model de finançament mantenen com a qüestió oberta quines funcions han de ser objecte d'anivellament i, de retruc, quin ha de ser el grau d'anivellament dels recursos entre comunitats autònomes.

En aquest treball s'analitzen la composició funcional i l'evolució de la despesa pública de les Illes Balears, la qual es posa en relació amb la que s'observa a la resta de comunitats autònomes. L'anàlisi parteix de les dades de la classificació de les funcions de govern (COFOG), les quals han estat ajustades per tal de permetre la seva comparabilitat.

Aquests ajusts constitueixen, de fet, un dels principals valors afegits d'aquest treball. Es tracta d'una aportació metodològica que permet per primera vegada disposar de dades sobre els recursos destinats a les diferents funcions de despesa efectivament comparables entre comunitats autònomes, especialment en relació amb els Serveis públics fonamentals. Entre d'altres aspectes, les dades que es presenten en aquest document eliminen la distorsió que suposa, en el cas de la despesa en protecció social de les Illes Balears, el fet que bona part de les competències en aquesta matèria estiguin transferides als consells insulars.

Els resultats d'aquesta anàlisi situen les Illes Balears com una comunitat amb una despesa per habitant lleugerament per sota de la mitjana de les comunitats autònomes de règim comú, en línia amb els recursos que obté del sistema de finançament autonòmic. També constaten l'important esforç que ha de fer la comunitat autònoma per mantenir uns Serveis públics fonamentals de qualitat com a pilars bàsics de l'estat del benestar, com es demostra a partir del fet que tot i ser la comunitat que major proporció dels seus recursos hi destina, amb prou feines arriba a la mitjana en termes per càpita.

També s'incorporen altres qüestions relacionades amb la dinàmica i la composició funcional de les despeses no financeres de la comunitat autònoma de les Illes Balears, així com unes pinzellades sobre les tendències més recents pel que fa a l'evolució de la despesa sanitària. I finalment, també s'apunten algunes referències en relació amb el pes dels Serveis públics fonamentals en el context internacional.

Tot plegat, pretén oferir una visió panoràmica de la realitat de la despesa pública de les Illes Balears, amb la voluntat de contribuir a clarificar els plantejaments a partir dels quals s'aborda el debat sobre la prioritització de les polítiques públiques, al mateix temps que també posar en qüestió algunes idees preconcebudes que sovint constitueixen part de l'argumentari recurrent de la classe política o dels agents econòmics i socials a l'hora, per exemple, de reclamar un millor finançament per a les Illes Balears.

Joan Carrió i Vidal

Director general de Pressuposts i Finançament

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ.....	6
2. OBJECTIUS.....	8
3. METODOLOGIA.....	9
4. ANÀLISI COMPARADA DE LA DESPESA PÚBLICA DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS DES D'UNA PERSPECTIVA FUNCIONAL EL 2017.....	19
5. EVOLUCIÓ COMPARADA DE LA DESPESA PÚBLICA DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BAEARS DES D'UNA PERSPECTIVA FUNCIONAL EN EL PERÍODE 2012-17.....	28
6. DESPESA I FINANÇAMENT AUTONÒMIC.....	36
7. EVOLUCIÓ RECENT I COMPOSICIÓ FUNCIONAL DE LA DEPESA NO FINANCERA DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS (PERÍODE 2014-18).....	38
8. TENDÈNCIES DE LA DESPESA SANITÀRIA DE LES COMUNITATS AUTÒNOMES.....	52
9. REFERÈNCIES INTERNACIONALS SOBRE LA DESPESA PÚBLICA EN SERVEIS PÚBLICS FONAMENTALS	59
10. CONCLUSIONS.....	63

1. INTRODUCCIÓ

En aquest treball s'analitzen la composició funcional i l'evolució de la despesa pública de les Illes Balears, la qual es posa en relació amb la que s'observa a la resta de comunitats autònomes. L'anàlisi parteix de les dades de la classificació de les funcions de govern (COFOG), les quals han estat ajustades per tal de permetre la seva comparabilitat, especialment en relació amb els Serveis públics fonamentals. Les dades que es presenten en aquest document corregeixen les distorsions en relació amb les transferències negatives derivades del Sistema de finançament autonòmic, les despeses financeres, la despesa sanitària i en protecció social de competència autonòmica que duen a terme les diputacions, cabildos i consells insulars, i les competències no homogènies.

Així doncs, si bé la font més recurrent sobre la distribució funcional de la despesa per comunitats autònomes és la que elabora la IGAE segons la classificació funcional de la despesa (COFOG), per diversos motius, està lluny de ser adient per a establir comparacions entre comunitats autònomes. Amb la finalitat de permetre la comparabilitat entre comunitats s'han hagut de dur a terme una sèrie d'ajusts sobre les dades, que s'expliquen en l'apartat de la metodologia.

Fets aquests ajusts, s'obté una distribució funcional de la despesa de les comunitats autònomes suficientment homogènia per possibilitar la comparabilitat de la despesa en Salut, Educació, Protecció social i la Resta de

funcions, a partir de la qual es presenten els resultats del darrer exercici pel qual es disposa de dades (2017) de diversos indicadors: despesa total per comunitats autònomes, despesa en Serveis públics fonamentals, despesa en Salut, Educació i Protecció social, tant en termes per càpita com en relació amb el PIB.

Aplicant la mateixa metodologia al període 2012-2017, s'analitza també l'evolució de la despesa pública de les Illes Balears, desagregada en les diferents funcions (sobretot pel que fa als Serveis públics fonamentals), novament en comparació amb la dinàmica observada a les altres comunitats autònomes en aquest mateix període.

Tenint en compte que els recursos procedents del finançament autonòmic representen la font més important de recursos de les comunitats autònomes a continuació s'analitza la relació que existeix entre els recursos del finançament autonòmic i la despesa executada de les distintes comunitats autònomes.

D'altra banda, per tal de copsar l'evolució més recent de la despesa, es presenten algunes dades i indicadors sobre l'evolució de la despesa no financera durant el període 2014-18, també des d'una perspectiva funcional, però en aquest cas referides específicament a la comunitat autònoma de les Illes Balears (no es tracta de dades homogènies amb la COFOG i, per tant, no es poden comparar amb la resta de comunitats autònomes).

A continuació, es posa el focus en la dinàmica seguida per la despesa sanitària pública i les tendències que mostren la seva evolució a les Illes Balears en referència a les altres comunitats autònomes. En aquest cas es recorre a dades de l'Estadística de la despesa sanitària pública (EGSP), dels indicadors de despesa sanitària i farmacèutica de les comunitats autònomes i dels pressuposts inicials de salut de les comunitats autònomes.

Per acabar, i per tal de contextualitzar la magnitud de la despesa social de les Illes Balears així com d'entendre les perspectives sobre la seva evolució futura, s'inclouen algunes referències internacionals significatives pel que fa al pes de la despesa pública en salut, educació i protecció social en els països del nostre entorn.

2. OBJECTIUS

L'objectiu principal i el detonant de les diverses anàlisis que es fan al llarg del document ha estat conèixer la magnitud real i la composició de la despesa pública de les Illes Balears, la qual es posa en relació amb la que s'observa a la resta de comunitats autònomes, amb especial èmfasi en la despesa social.

És amb aquesta finalitat de permetre aquesta comparabilitat entre comunitats autònomes que s'han hagut de dur a terme una sèrie d'ajusts sobre les dades de la classificació funcional de la despesa de les comunitats autònomes (COFOG), els quals s'expliquen en l'apartat de la metodologia.

Un segon objectiu és constatar quina ha estat l'evolució de la despesa pública de les Illes Balears, desagregada en les seves diferents funcions (sobretot pel que fa als Serveis públics fonamentals), novament en comparació amb les dinàmiques observades a les altres comunitats autònomes.

D'altra banda, també s'ha volgut confirmar quin és el patró general que segueix la despesa pública a les diferents comunitats autònomes en funció del finançament de què disposen.

O dit d'una altra manera, com condiciona el finançament autonòmic el nivell de despesa pública que poden assolir les comunitats, entenent que aquestes poden recórrer també a altres recursos com ara l'endeutament, o que poden operar altres limitacions com les que determinen les regles fiscals.

Una altra finalitat que persegueix aquesta anàlisi és entendre quines són les dinàmiques més recents que segueix la despesa pública de les comunitats autònomes, per la qual cosa es posa el focus en la despesa sanitària (que és la més important en volum), fet que ens pot donar llum sobre quina serà probablement l'evolució que seguirà la despesa pública en els propers anys i sobre els reptes que hauran d'encarar les comunitats autònomes en un futur immediat.

Finalment, un darrer objectiu d'aquest treball és, posar en context les valoracions que s'han pogut fer tot al llarg del document, presentant algunes dades sobre la despesa pública en Serveis públics fonamentals observada en els països del nostre entorn.

3. METODOLOGIA

Per a aquesta anàlisi hem partit dels resultats de la classificació funcional de la despesa pública emprada per Eurostat en l'estadística General Government Expenditure by Function (COFOG). De fet, la Classificació de les Funcions del Govern (COFOG) és una classificació definida per la Divisió d'Estadística de les Nacions Unides que classifica les despeses (elaborades en el cas d'Espanya per la Intervenció General de l'Estat d'acord amb la metodologia de la comptabilitat nacional) segons la finalitat que persegueixen els fons.

En un primer nivell hi ha deu divisions de despesa o grups funcionals: (01) Serveis públics generals; (02) Defensa; (03) Ordre públic y seguretat; (04) Afers econòmics; (05) Protecció del medi ambient; (06) Habitatge i serveis comunitaris; (07) Salut; (08) Activitats recreatives, cultura i religió; (09) Educació i (10) Protecció social. Aquests grups de funció es divideixen alhora en un màxim de nou subfuncions. Les funcions estan dissenyades perquè siguin prou generals per aplicar-se al govern de diferents països i el seu valor és que en teoria permet comparar els comptes de diferents països i zones geogràfiques.

Les dades estretes de la COFOG són concordants amb les subministrades per Espanya a la Comissió Europea en el context del procediment de dèficit excessiu (PDE). Anualment, la Intervenció General de l'Administració de l'Estat publica els informes sobre la classificació funcional de la despesa pública, en els quals actualitza la informació per a l'any t-1 i analitza l'evolució dels últims 5 anys. Les dades subministrades per la IGAE, d'acord amb el Sistema Europeu de Comptes Nacionals i Regionals (SEC), permeten l'anàlisi de l'evolució dels recursos i les despeses (usos) de les administracions públiques, amb una estructura i sota uns principis homogenis, seguint el criteri de meritament, a diferència de la comptabilitat pressupostària.

Les darreres dades disponibles de la COFOG són les corresponents a l'exercici 2017. En aquest any la despesa no financera consolidada total de les administracions públiques a Espanya va ser 478.126 milions d'euros, dels quals les comunitats autònomes n'executaren 173.384 milions. En realitat, en termes consolidats (una vegada eliminades les transferències entre administracions), les comunitats autònomes executaren 157.136 milions d'euros, és a dir, el 33% de la despesa total de les administracions públiques

Taula 1. Despesa de les administracions públiques per nivells d'administració (2017)

(milions d'euros)

	<i>Import</i>	<i>Pes</i>
Administració central	218.187	46 %
Comunitats autònomes	173.384	36 %
Corporacions locals	67.900	14 %
Fons de la Seguretat social	165.193	35 %
<i>Transferències i interessos</i>	<i>-146.538</i>	<i>-31 %</i>
Total consolidat (ESP)	478.126	100 %

Font: Elaboració pròpia. COFOG (Ministeri d'Hisenda).

Aquesta despesa total es distribuï entre els següents grups de funció:

Taula 2. Despesa de les administracions públiques per grups de funció (2017)

(milions d'euros)

	<i>Import</i>	<i>Pes</i>
<i>01. Serveis públics generals</i>	64.892	14 %
<i>02. Defensa</i>	10.420	2 %
<i>03. Ordre públic i seguretat</i>	21.489	4 %
<i>04. Afers econòmics</i>	44.422	9 %
<i>05. Protecció del medi ambient</i>	10.071	2 %
<i>06. Habitatge i serveis comunitaris</i>	5.117	1 %
<i>07. Salut</i>	69.427	15 %
<i>08. Oci, cultura i religió</i>	12.692	3 %
<i>09. Educació</i>	46.539	10 %
<i>10. Protecció social</i>	193.057	40 %
Total consolidat (ESP)	478.126	100 %

Font: Elaboració pròpia. COFOG (Ministeri d'Hisenda).

Què s'entén per despesa social?

Tradicionalment, s'identifica com a despesa social el sumatori de la despesa classificada en els grups de funcions 07. Salut, 09. Educació i 10. Protecció social, de la COFOG. El grup de funció 10. Protecció social inclou diverses funcions que engloben, bàsicament, els Serveis Socials, les polítiques d'Ocupació i una part de les polítiques d'Habitatge.

L'Estat del benestar sovint es vincula, a més, al grup 06. Habitatge i serveis comunitaris i, en alguns casos, al 08. Oci, cultura i religió.

El concepte de Serveis públics fonamentals (SPF) que són competència de les comunitats autònomes i que constitueixen l'objectiu prioritari de l'actual sistema de finançament autonòmic inclou els serveis públics de Sanitat, Educació i Serveis Socials.

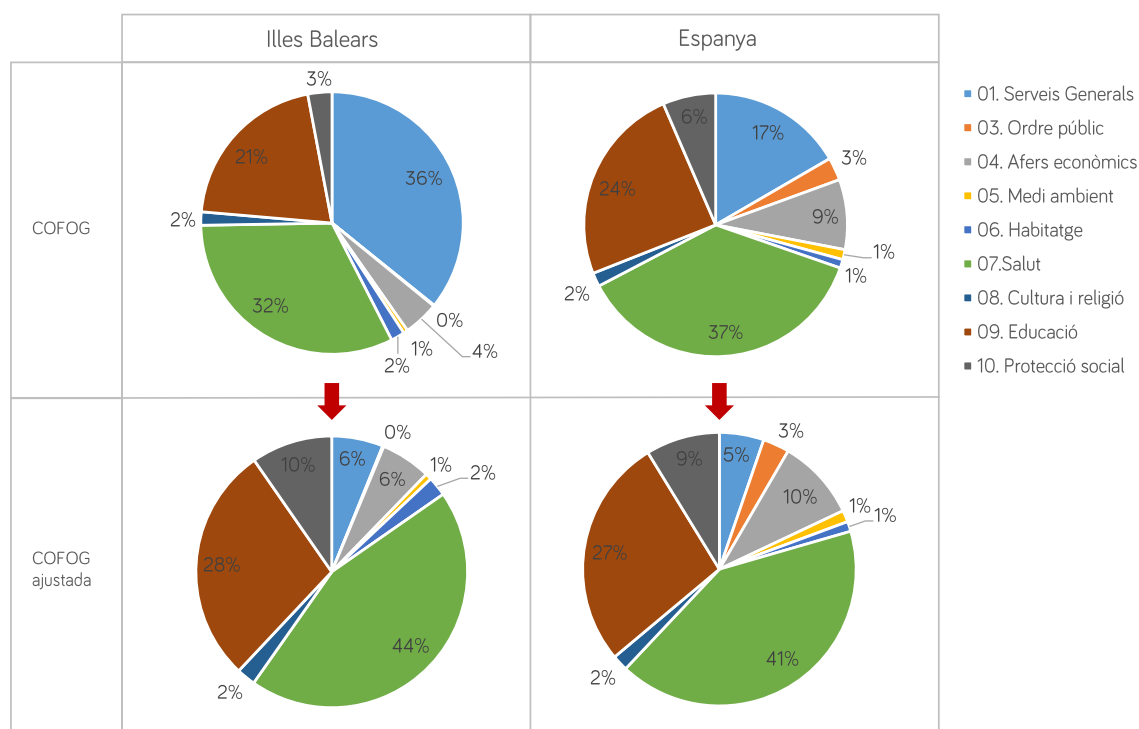
No obstant això, en aquest document quan parlem d'SPF farem referència a les funcions de Salut, Educació i Protecció social de la COFOG.

Segons la COFOG, la despesa destinada a Serveis públics fonamentals va ser el 2017, en el conjunt d'administracions públiques, de 309.023 milions d'euros, cosa que suposa el 65% del total de la despesa. El 51% d'aquesta despesa és executada per la Seguretat social, mentre que les comunitats autònomes són responsables del 38%, les corporacions locals d'un 3% i l'Administració central d'un 7%.

Les comunitats autònomes, per exercir les competències que els són pròpies, destinen una part molt important de la seva despesa als SPF (un 75% de mitjana). Així, assumeixen la major part de la despesa global en Salut (92%), en Educació (91%), però només una petita part de la despesa en Protecció Social (6%), la qual és majoritàriament a càrrec de la Seguretat social (81%).

En el cas de les Illes Balears crida l'atenció que, d'acord amb les dades de la COFOG, hauria destinat el 2017 una elevada proporció de la despesa a Serveis públics generals i, en canvi, registraria un nivell de despesa en Protecció social molt inferior que la mitjana de comunitats. Segons les dades de la COFOG, les Illes Balears haurien destinat a SPF un 56 % de les seves despeses (enfront d'una mitjana del 68 %), de manera que seria la comunitat que menys recursos hauria destinat a SPF. D'altra banda, hauria destinat a la resta de Restat de serveis un 44% de tota la seva despesa no financera (sent la mitjana de les comunitats autònomes d'un 32%).

Distribució de la despesa per funcions (2017)

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

En global, les Illes Balears haurien gastat un 14 % més que la mitjana (ocupant el tercer lloc), havent gastat el mateix que la mitjana en Salut i Educació, i pràcticament la meitat que la mitjana en Protecció social. Per contra, haurien gastat molt més que la mitjana en Serveis públics generals (segona comunitat amb major despesa en aquesta funció). Aquests resultats i desviacions es reproduïxen en tot el període per al qual es disposa de dades de la COFOG (2012-17).

Les dades que resulten de la COFOG s'han considerat definitives en determinades valoracions que s'han fet a propòsit dels debats sobre la reforma del sistema de finançament autonòmic, amb el perill que representa l'establiment de conclusions precipitades en la presa de decisions, si bé també és cert que algunes institucions com l'AIREF ja presenten resultats "ajustats" o parcials que n'eliminen una part de les distorsions. Altres comunitats autònomes també s'han preocupat per ajustar les dades procedents directament de la COFOG a l'hora de presentar les seves anàlisis en el marc dels treballs sobre la reforma del model de finançament.

Amb l'objecte de disposar de dades suficientment homogènies que permetin realitzar comparacions sobre la despesa en serveis públics de competència autonòmica entre les distintes comunitats, des de la Direcció General de Pressuposts i Finançament de la Conselleria d'Hisenda i Administracions Públiques del Govern de les Illes Balears s'han identificat alguns punts febles a tenir en compte abans de prendre les dades de COFOG com a base per a la presa de decisions, alhora que s'hi han aplicat diversos ajusts.

Gràfic 2. Ajustaments aplicats a les dades de la COFOG

L'anàlisi parteix de la classificació funcional de la despesa de les comunitats autònomes (COFOG), a la qual s'apliquen diversos ajusts amb l'objectiu de facilitar una comparabilitat adequada de les dades.

Grups de funció de la COFOG

- (01) Serveis públics generals
- (02) Defensa
- (03) Ordre públic i seguretat
- (04) Afers econòmics
- (05) Protecció del medi ambient
- (06) Habitatge i serveis comunitaris
- (07) Salut
- (08) Activitats recreatives, cultura i religió
- (09) Educació
- (10) Protecció social

Ajusts a la COFOG

1. Eliminar les transferències entre diferents nivells d'administració de la funció 01
2. Eliminar els interessos del deute de la funció 01
3. Afegir a les funcions 07 i 10 les despeses corresponents de les diputacions, cabildos i consells insulars*
4. Descomptar les competències específiques de cada comunitat autònoma a efectes d'obtenir la despesa a competències homogènies**

(*) En concret, s'han considerat les despeses corresponents als programes 31 Sanitat i 23 Serveis socials i promoció social de la liquidació dels pressuposts de les entitats locals, publicades pel Ministeri d'Hisenda.

(**) Pel que fa a l'exercici 2017, s'han considerat els mateixos imports de competències no homogènies dels resultats de la liquidació del SFA 2016.

Ajust 1. Descomptar les transferències a altres administracions públiques

Les dades de la COFOG consideren com a despesa de les comunitats autònomes (dins del grup 01. Serveis públics generals) les transferències de les comunitats autònomes a altres administracions públiques. Això suposa al menys dos tipus de problemes:

a) Aquestes transferències inclouen els fons negatius del sistema de finançament autonòmic, és a dir, les aportacions al model de finançament que realitzen les comunitats autònomes que són “aportadores netes” de recursos en algun dels fons (ja sigui el Fons de Garantia dels Serveis públics fonamentals o el Fons de Suficiència Global). Aquest és el cas de les Illes Balears.

b) A més, en el cas de les Illes Balears, els recursos que la Comunitat Autònoma destina a finançar les competències autonòmiques transferides als consells insulars en matèries com ara els serveis socials (de manera destacada) s'inclouen en el grup 01. Serveis públics generals com a transferències a altres nivells d'administració. Així, aquesta despesa no computa dins els grups corresponents en funció de la seva finalitat, la qual cosa va en detriment, de forma específica, de la despesa que la Comunitat Autònoma destina efectivament al grup 10. Protecció social, i en general als Serveis públics fonamentals.

Per tal que les dades aproximïn millor la distribució funcional de la despesa autonòmica de cada comunitat, és convenient, per tant, eliminar les transferències corrents i de capital a altres administracions públiques, de manera que no distorsionin les dades de despesa global ni la seva distribució funcional.

Això resol de manera homogènia per a totes les comunitats autònomes el problema dels fons negatius del sistema de finançament autonòmic i també la distorsió que provoca

el finançament de les competències autonòmiques exercides pels consells insulars (o per les diputacions provincials o els cabildos, en el cas d'altres comunitats autònomes).

Ajust 2. Descomptar les despeses financeres

Si bé les despeses financeres imputades al capítol 3 formen part de la despesa no financera, entenem que, per tal de delimitar millor el destí funcional de la despesa i a efectes comparatius entre comunitats autònomes, convé eliminar la despesa que suposen els interessos del deute, de la mateixa manera que fan altres autors.

La magnitud d'aquestes despeses ve òbviament determinada pel volum de deute que acumulen les comunitats autònomes. I com que l'endeutament no sempre és una variable discrecional, sinó que en la majoria de casos té a veure en bona mesura amb el nivell de finançament amb què han comptat les comunitats autònomes al llarg dels anys (existeix una clara relació entre les comunitats més endeutades i les pitjor finançades), no resultaria adequat considerar l'impacte de les despeses financeres en una comparativa del volum de despesa entre comunitats autònomes, sobretot si la focalitzam en la perspectiva funcional.

Ajust 3. Completar les dades de la COFOG pel que fa a la despesa en Serveis públics fonamentals amb la despesa assumida en aquestes matèries per les diputacions, cabildos i consells insulars

Com hem dit, per tal d'eliminar de la funció 01. Serveis públics generals les transferències per al finançament de consells insulars (i diputacions i cabildos), hem plantejat descomptar d'aquesta funció les transferències a altres administracions públiques.

No obstant això, per tal de mantenir una imatge fidel de la despesa de cada comunitat, cal contrarestar l'eliminació del finançament de consells, cabildos i diputacions amb ajustaments a l'alça de la despesa executada per aquestes administracions corresponent a les funcions finançades.

Això requereix identificar les funcions exercides per diputacions i assimilats que es consideren competències autonòmiques (finançables pel sistema de finançament autonòmic) i desagregar específicament la despesa que correspon a competències homogènies de les comunitats autònomes. Aquesta és una tasca complexa i que es veu limitada per la disponibilitat de les dades.

Així i tot, hi ha determinades funcions clarament autonòmiques i de caràcter homogeni per a les quals s'observa que el volum de despesa assumit per algunes diputacions o consells és significatiu respecte del que succeeix en altres comunitats en què aquestes competències o funcions no han estat transferides. En aquests casos, s'ha considerat convenient tenir en compte aquesta despesa a l'efecte de preservar l'homogeneïtat de la distribució funcional de la despesa entre comunitats autònomes.

La principal font d'informació sobre la despesa de les diputacions, cabildos i consells insulars és la liquidació dels pressuposts de les corporacions locals, la qual publica el Ministeri d'Hisenda. Si bé es tracta de dades pressupostàries (no de comptabilitat nacional), d'aquesta informació es pot obtenir la despesa no financera de les diputacions i institucions assimilades.

Una vegada analitzada la liquidació dels pressuposts de les entitats locals per a cada comunitat i per a aquestes polítiques, s'ha pogut constatar una diferència significativa en termes per càpita entre l'import que es destina en l'àmbit territorial de les distintes comunitats a través de les diputacions i

institucions assimilades a la política de despesa 23. Serveis socials i promoció social. Destaca la despesa per càpita de País Basc, Illes Balears i Canàries, seguits, a distància, per Castella i Lleó i Andalusia. En canvi, les sis comunitats uniprovincials no insulars (que no compten amb diputació provincial) no registren cap despesa per a aquesta funció en aquest nivell d'administració.

De fet, si aquests serveis es prestessin de manera directa per part de les comunitats autònomes, una part important d'aquestes transferències que ara queden classificades com a despeses en Serveis públics generals quedarien assignades a la funció 10 de les respectives comunitats. Per tant, es pot concloure sense risc de precipitar-nos que, per disposar d'informació homogènia entre comunitats autònomes en relació amb el destí dels recursos, és adient tenir en compte la despesa de les diputacions, cabildos i consells insulars en serveis socials i promoció social.

Per això, el tercer ajustament consisteix en afegir la despesa de la política de despesa 23. Serveis socials i promoció social de les diputacions, cabildos i consells insulars, obtingudes de la liquidació dels pressuposts de les entitats locals, a la funció 10. Protecció social de les comunitats autònomes. En el cas de les Illes Balears, aquest ajustament suposa, el 2017, afegir 193 milions d'euros a la funció de protecció social.

També s'ha observat que les diputacions, cabildos i consells insulars assumeixen en alguns casos despeses en matèria sanitària (reminiscències dels antics hospitals provincials dependents de les diputacions), les quals també s'han incorporat, en aquest cas, a la funció 07. Salut, atesa la seva variabilitat entre comunitats. Això representa per a les Illes Balears 7 milions més de despesa el 2017.

En canvi, no s'han incorporat les despeses incorregudes per les diputacions, cabildos i consells insulars en altres matèries, ja sigui perquè el seu impacte és menor o perquè no es disposa de base suficient per assegurar que es tracta de competències autonòmiques homogènies i no d'una extensió de les funcions pròpies de les corporacions locals.

En el cas de les despeses dels consells insulars, per exemple, no s'han considerat les competències en matèria de carreteres, ja que una part significativa és finançada amb convenis entre els consells i l'Administració General de l'Estat en compensació per la no inversió directa de l'Estat en carreteres interautonòmiques a les Illes Balears conseqüència del fet insular. Així i tot, és clar que les despeses en carreteres purament "autonòmiques" sí que derivarien de competències homogènies de caràcter autonòmic transferides als consells i que, per tant, convindria considerar també com a despesa de la comunitat autònoma, si bé aquesta tasca no s'aborda en aquest document.

Ajust 4. Descomptar les competències no homogènies

Qualsevol anàlisi comparativa entre comunitats autònomes ha de tenir en compte que existeix una certa diversitat competencial. Cal descomptar, per tant, les dades de despesa en funcions no homogènies de les comunitats autònomes.

La principal font d'informació en aquest àmbit són les liquidacions anuals del sistema de finançament autonòmic. Fins al moment no hi ha disponibles dades sobre la distribució funcional de les competències no homogènies per les funcions de COFOG. No obstant això, les més significatives correspondrien a seguretat i justícia, les quals no s'emmarquen entre les funcions considerades com a Serveis públics fonamentals.

D'altra banda, la despesa per càpita en les funcions 01. Serveis públics generals, 03. Ordre públic i seguretat, 04. Afers econòmics, 05. Protecció del medi ambient, 06. Habitatge i serveis comunitaris i 08. Activitats recreatives, cultura i religió, mostra una elevada dispersió entre comunitats autònomes, fins el punt que sembla que les dades no estan suficientment homogeneïtzades com per ser tingudes en compte per a la presa de decisions.

Per aquestes raons, l'anàlisi que es presenta en aquest document, a l'hora de comparar les dades entre comunitats autònomes, agrupa totes aquestes funcions sota la denominació Resta de serveis, entenent que es tracta de la resta de serveis públics considerats com no fonamentals.

Cal ressenyar també que les dades de competències no homogènies de 2017 no es troben encara disponibles, de manera que per a aquest exercici s'han considerat les dades de 2016.

Pel que fa a la despesa total, no es disposa de dades comparables sobre les competències específiques de les comunitats forals, per això s'ha optat per centrar l'anàlisi en les comunitats de règim comú. No obstant això, és important tenir present que, sense ajustar a competències homogènies, el 2017 les diferències entre la despesa de les comunitats forals i la realitzada a les Illes Balears oscil·laven aproximadament entre els 1.500 euros per càpita (Navarra) i els 2.000 euros per càpita (País Basc).

Resum dels càlculs de la despesa ajustada per comunitats autònomes

En els quadres següents es resumeix l'impacte dels diferents ajusts aplicats a les dades de la COFOG per comunitats autònomes, amb dades en milions d'euros, euros per càpita i índex amb base 100 respecte a la mitjana, respectivament.

Taula 3. Ajusts aplicats a les despeses de la COFOG (2017)

(milions d'euros)

Comunitat autònoma	Despesa segons COFOG (A)	Ajust 1. Transferències a altres adm. públiques	Ajust 2. Interessos	Ajust 3. Salut diputacions, cabildos i consells	Ajust 3. Serveis socials diputacions, cabildos i consells	Ajust 4. Competències no homogènies	Total ajusts (B)	Despesa ajustada (A+B)
ANDALUSIA	26.285	-1.377	-445	8	396	-833	-2.251	24.034
ARAGÓ	5.075	-208	-158	1	7	-87	-445	4.630
ASTÚRIES	3.964	-159	-48			-77	-284	3.680
ILLES BALEARS	4.745	-1.372	-114	7	193	-115	-1.400	3.345
CANÀRIES	7.260	-972	-84	49	284	-277	-999	6.261
CANTÀBRIA	2.405	-112	-47			-132	-291	2.114
CASTELLA-LA MANXA	6.600	-207	-201	9	42	-12	-369	6.231
CASTELLA I LLEÓ	9.028	-313	-217	5	189	-16	-351	8.677
CATALUNYA	30.878	-2.883	-1.195	41	82	-2.403	-6.358	24.520
EXTREMADURA	4.375	-217	-64	0	4	-8	-285	4.090
GALÍCIA	9.739	-413	-202	1	34	-310	-890	8.849
MADRID	25.265	-5.156	-724			-1.058	-6.938	18.327
MÚRCIA	5.152	-282	-129			-19	-430	4.722
LA RIOJA	1.251	-64	-7			-72	-143	1.108
COMUNITAT VALENCIANA	17.371	-1.753	-456	142	49	-327	-2.345	15.026
TOTAL CA règim comú	159.393	-15.488	-4.091	264	1.281	-5.745	-23.778	135.615

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

Taula 4. Ajusts aplicats a les despeses de la COFOG (2017)

(euros per càpita)

Comunitat autònoma	Despesa segons COFOG (A)	Ajust 1. Transferències a altres adm. públiques	Ajust 2. Interessos	Ajust 3. Salut diputacions, cabildos i consells	Ajust 3. Serveis socials diputacions, cabildos i consells	Ajust 4. Competències no homogènies	Total ajusts (B)	Despesa ajustada (A+B)
ANDALUSIA	3.137	-164	-53	1	47	-99	-269	2.868
ARAGÓ	3.878	-159	-121	1	5	-66	-340	3.538
ASTÚRIES	3.830	-154	-46			-75	-275	3.556
ILLES BALEARS	4.252	-1.229	-102	6	173	-103	-1.255	2.997
CANÀRIES	3.444	-461	-40	23	135	-131	-474	2.970
CANTÀBRIA	4.144	-193	-81			-228	-502	3.643
CASTELLA-LA MANXA	3.249	-102	-99	4	21	-6	-182	3.067
CASTELLA I LLEÓ	3.722	-129	-89	2	78	-7	-145	3.577
CATALUNYA	4.087	-382	-158	5	11	-318	-841	3.245
EXTREMADURA	4.051	-201	-59	0	4	-7	-264	3.788
GALÍCIA	3.596	-152	-75	0	12	-114	-329	3.267
MADRID	3.883	-792	-111			-163	-1.066	2.816
MÚRCIA	3.504	-192	-88			-13	-292	3.212
LA RIOJA	3.967	-203	-22			-229	-454	3.513
COMUNITAT VALENCIANA	3.515	-355	-92	29	10	-66	-475	3.041
TOTAL CA règim comú	3.659	-356	-94	6	29	-132	-546	3.113

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

Taula 5. Ajusts aplicats a les despeses de la COFOG (2017)

(ESP base 100)

Comunitat autònoma	Despesa segons COFOG	Ajust 1. Transferències a altres adm. públiques	Ajust 2. Interessos	Ajust 3. Salut diputacions, cabildos i consells	Ajust 3. Serveis socials diputacions, cabildos i consells	Ajust 4. Competències no homogènies	Total ajusts	Despesa ajustada
ANDALUSIA	86	46	57	17	161	75	49	92
ARAGÓ	106	45	129	9	18	50	62	114
ASTÚRIES	105	43	49			57	50	114
ILLES BALEARS	116	346	109	106	589	78	230	96
CANÀRIES	94	130	42	387	459	99	87	95
CANTÀBRIA	113	54	86			173	92	117
CASTELLA-LA MANXA	89	29	105	73	70	4	33	99
CASTELLA I LLEÓ	102	36	95	36	265	5	27	115
CATALUNYA	112	107	168	90	37	241	154	104
EXTREMADURA	111	57	63	0	14	6	48	122
GALÍCIA	98	43	79	7	42	87	60	105
MADRID	106	223	118			123	195	90
MÚRCIA	96	54	93			10	54	103
LA RIOJA	108	57	24			173	83	113
COMUNITAT VALENCIANA	96	100	98	473	34	50	87	98
TOTAL CA règim comú	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

Gràfic 3. Ajustaments a la COFOG en el cas de les Illes Balears (2017)

	COFOG	COFOG ajustada	Ajust	
01. Serveis Generals	1.698	212	-1.486	→ Ajust 1. Transferències entre diferents nivells d'administració (-1.372) Ajust 2. Interessos del deute (-114)
03. Ordre públic	5	5		
04. Afers econòmics	207	207		
05. Medi ambient	26	26		
06. Habitatge	80	80		
07. Salut	1.530	1.537	7	→ Ajust 3. Despeses corresponents a diputacions, cabildos i consells insulars
08. Cultura i religió	78	78		
09. Educació	980	980		
10. Protecció social	141	334	193	
TOTAL	4.745	3.459	-1.286	
Ajust competències no homogènies		-115	-115	→ Ajust 4. Competències no homogènies
TOTAL a competències homogènies	4.745	3.345	-1.400	

(milions d'euros)

Fons negatius SFA (-815)
Finançament consells insulars (S32) (-327)
Altres transferències (-230)

↑

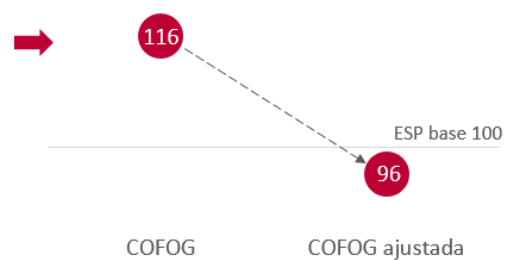
Gràfic 4. Ajusts aplicats a les despeses de la COFOG (2017)

Despesa per càpita (2017)

	Illes Balears	Espanya
COFOG	4.252	3.659
COFOG ajustada	2.997	3.113

Amb els ajusts aplicats, les Illes Balears passen de tenir la despesa per càpita més elevada de totes les comunitats autònomes (després del País Basc i Navarra), a ocupar la posició número 12.

Ajust de la despesa per càpita de les Illes Balears

Pes de la despesa en serveis públics fonamentals vs resta de serveis (2017)

	Illes Balears		Espanya	
	SPF	Resta	SPF	Resta
COFOG	56%	44%	68%	32%
COFOG ajustada	85%	15%	81%	19%

Per altra banda, també augmenta el pes de la despesa en serveis públics fonamentals (SPF), especialment en el cas de les Illes Balears, que passen de ser la comunitat que menys proporció de la despesa dedica a SPF a ser, en realitat, la comunitat que, proporcionalment, més recursos hi destina.

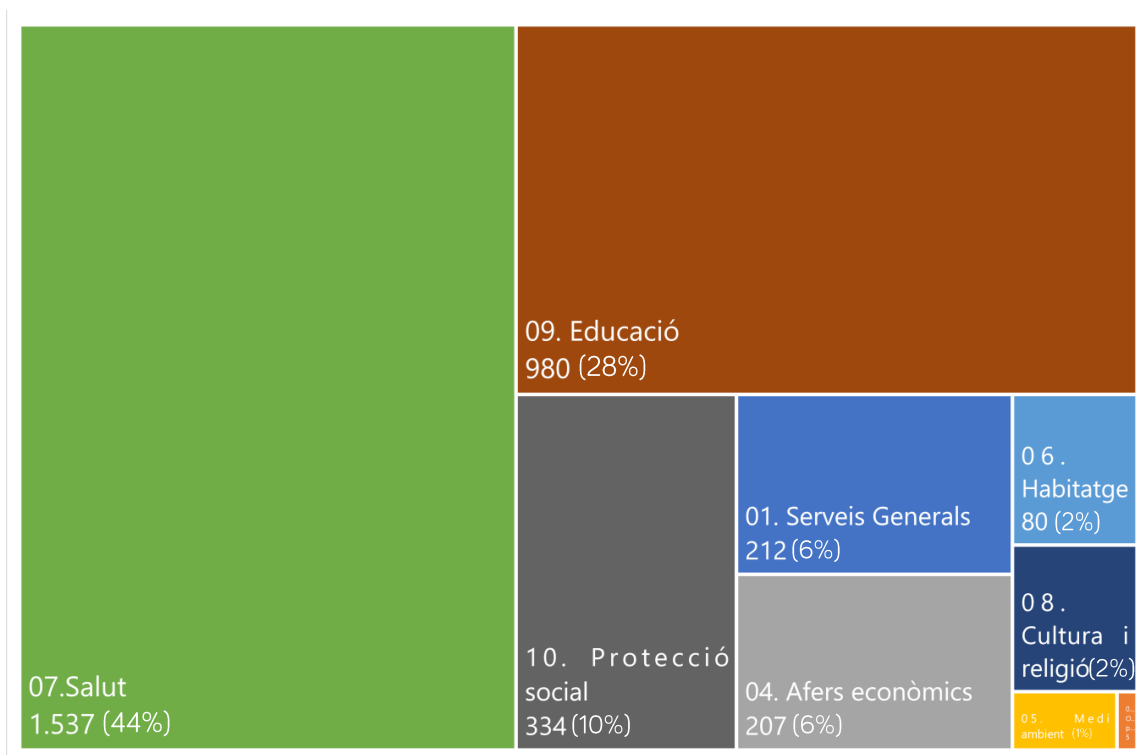
4. ANÀLISI COMPARADA DE LA DESPESA PÚBLICA DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS DES D'UNA PERSPECTIVA FUNCIONAL EL 2017

Les passes seguides fins al moment ens permeten disposar d'una distribució funcional de la despesa de les comunitats autònomes per a 2017 suficientment homogeneïtzada per emprar-se com a base per a l'establiment de comparacions entre comunitats.

D'aquesta forma, la despesa de la comunitat autònoma de les Illes Balears es va distribuir el 2017 com es pot apreciar en el gràfic següent:

Gràfic 5. Classificació funcional de la despesa de les Illes Balears (2017)

(millions d'euros)

Nota: Distribució funcional sense homogeneïtzar competències.

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

A la taula següent es presenten les dades de despesa per grups de funció i per comunitats autònomes, ajustada d'acord amb la metodologia descrita en l'apartat anterior, i per competències homogènies

(amb el detall únicament dels Serveis públics fonamentals), que constitueixen la base de l'anàlisi comparada de la despesa que segueix a continuació.

Taula 6. Distribució funcional de la despesa de les comunitats autònomes (2017)

(milions d'euros)

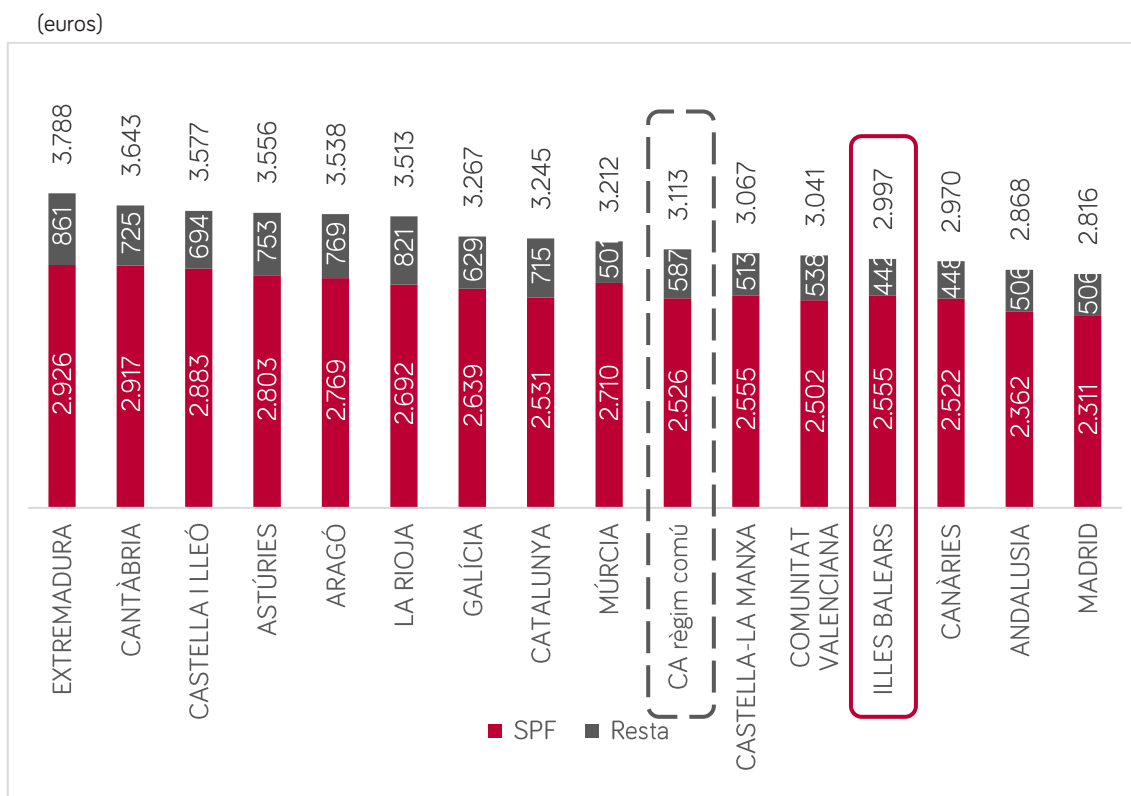
Comunitat autònoma	07. Salut	09. Educació	10. Protecció social	SPF	Resta de serveis	TOTAL
ANDALUSIA	9.765	8.152	1.880	19.797	4.237	24.034
ARAGÓ	2.031	1.217	376	3.624	1.006	4.630
ASTÚRIES	1.661	833	407	2.901	779	3.680
ILLES BALEARS	1.537	980	334	2.851	493	3.345
CANÀRIES	2.964	1.754	597	5.316	945	6.261
CANTÀBRIA	899	577	217	1.693	421	2.114
CASTELLA-LA MANXA	2.833	1.764	593	5.190	1.041	6.231
CASTELLA I LLEÓ	3.855	2.230	907	6.993	1.684	8.677
CATALUNYA	10.346	6.561	2.214	19.121	5.399	24.520
EXTREMADURA	1.697	1.097	366	3.160	930	4.090
GALÍCIA	3.980	2.529	638	7.147	1.702	8.849
MADRID	8.317	4.945	1.775	15.037	3.290	18.327
MÚRCIA	2.241	1.443	301	3.985	737	4.722
LA RIOJA	448	301	100	849	259	1.108
COMUNITAT VALENCIANA	7.093	4.464	809	12.366	2.660	15.026
TOTAL CA règim comú	59.668	38.847	11.515	110.030	25.584	135.615

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

La despesa per càpita de les Illes Balears el 2017 va ser de 2.997 euros, 116 euros per davall de la despesa mitjana de les comunitats autònomes de règim comú i 791 euros per davall de la despesa de la comunitat amb

major despesa per càpita (Extremadura). Illes Balears ocupà la posició número 12 de les 15 comunitats autònomes de règim comú en termes de despesa per càpita (va ser la quarta que menys gastà en 2017).

Gràfic 6. Despesa per càpita de les comunitats autònomes (2017)

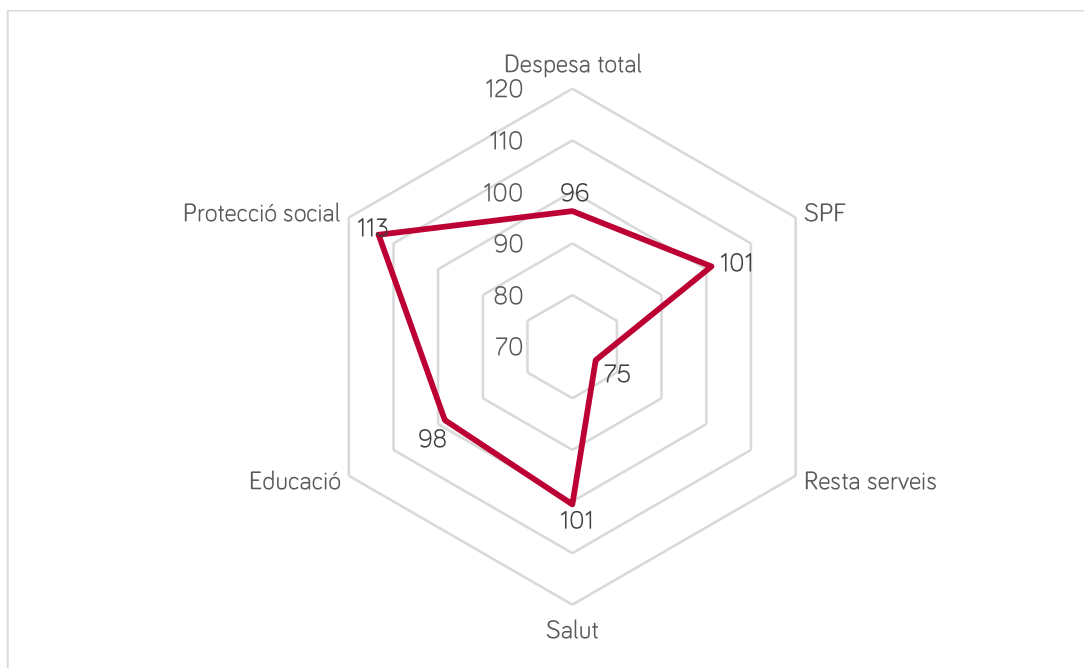
Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

Mentre la despesa total per càpita de les Illes Balears el 2017 se situa quatre punts per davall de la mitjana, la despesa en SPF es troba un punt per sobre. Pel que fa als diferents SPF, la despesa en Salut estava un punt per sobre de la mitjana, la despesa en Educació dos punts

per sota, mentre que la despesa en Protecció social era un 13% superior a la mitjana. En canvi, la despesa per càpita en la Resta de serveis (no fonamentals) de les Illes Balears era un 25% inferior a la mitjana.

Gràfic 7. Índex de despesa per càpita de les Illes Balears respecte a la mitjana (2017)

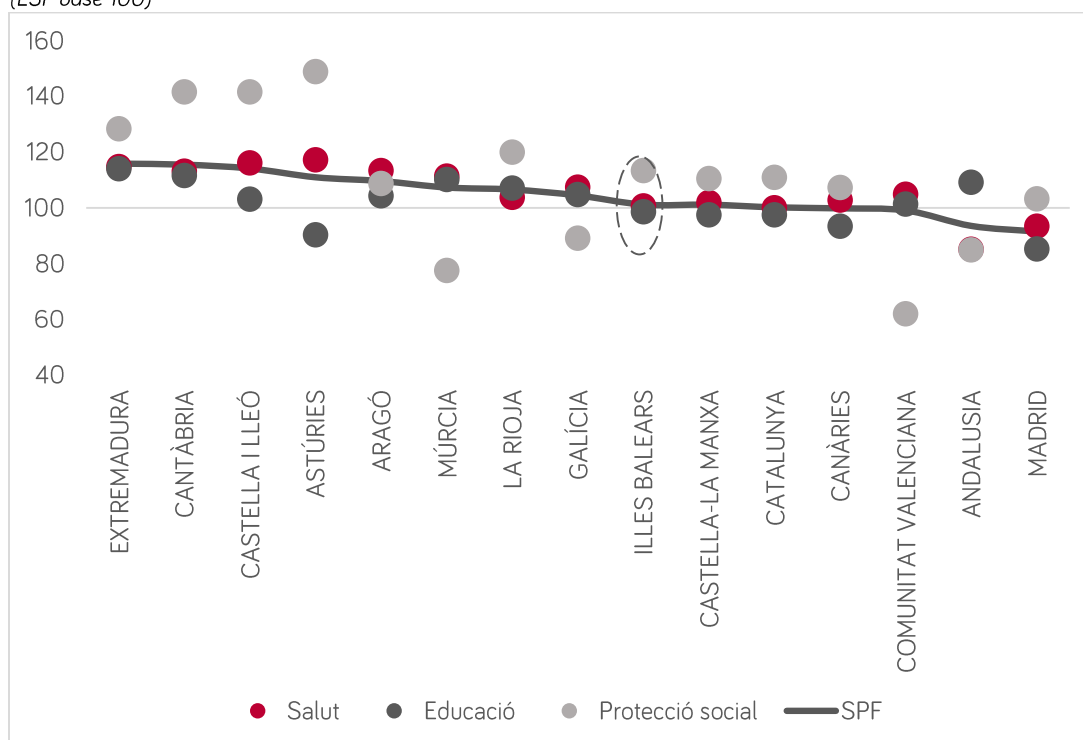
(ESP base 100)

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

Gràfic 8. Índex de despesa en Serveis públics fonamentals (2017)

(ESP base 100)

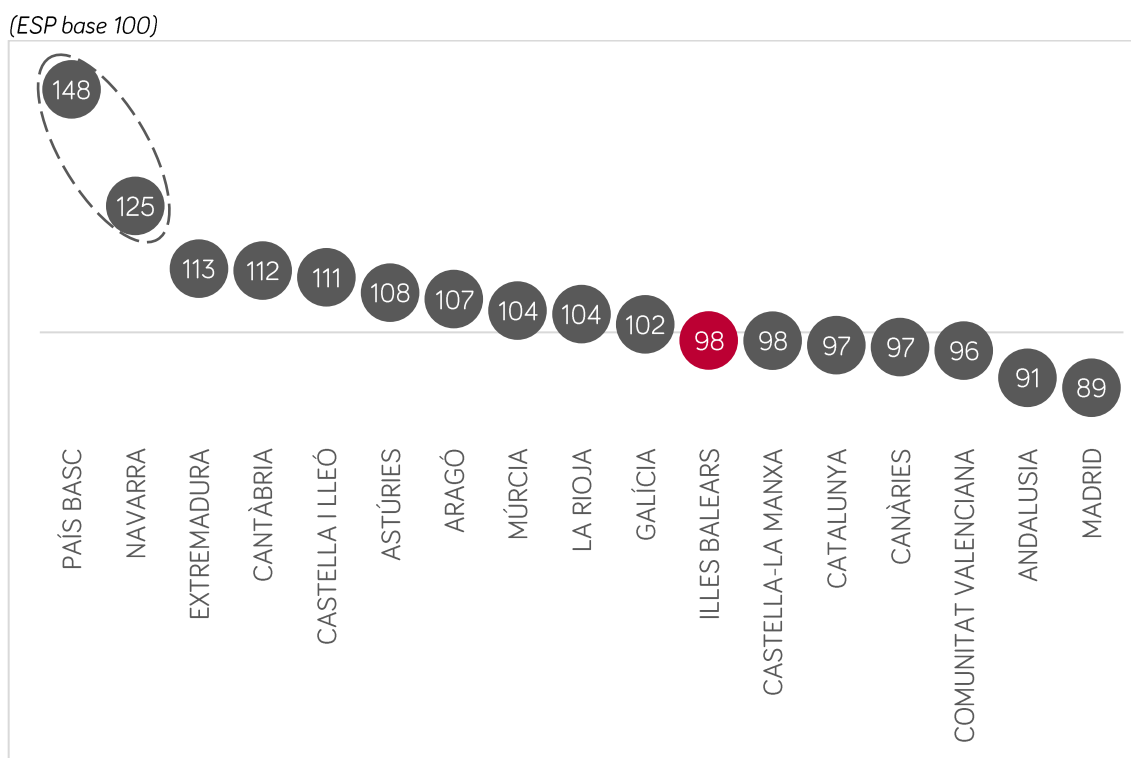
Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

Com es pot comprovar a la gràfica anterior, si bé la despesa per càpita en SPF de les Illes Balears se situà al voltant de la mitjana, quedà molt lluny de les comunitats que més recursos hi destinaven, com ara Extremadura, Cantàbria o Castella i Lleó.

La despesa en serveis públics fonamentals de les comunitats forals és molt més alta que la de les comunitats de règim comú. En el

cas de les Illes Balears, les diferències eren, el 2017, de quasi 700 euros per càpita en el cas de Navarra, i de 1.300 euros per càpita respecte del País Basc. Tot i que en aquest treball limitam l'anàlisi a les comunitats de règim comú, és important no perdre de vista la referència dels nivells de despesa que presenten les comunitats forals. A la gràfica següent es pot observar la distància (gap) existent entre unes i altres.

Gràfic 9. Índex de despesa en Serveis públics fonamentals incloent les comunitats forals (2017)

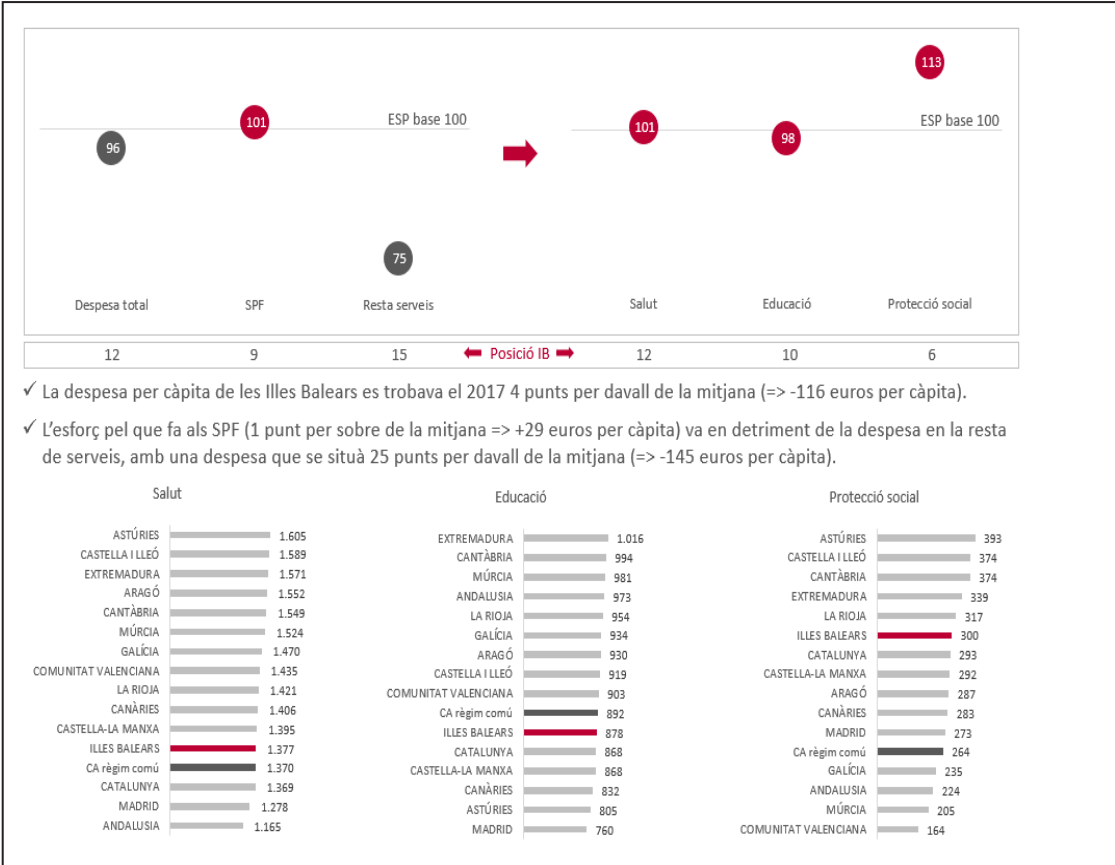
Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

Els índexs de despesa per càpita de les Illes Balears respecte de la mitjana de les comunitats autònomes de règim comú de 2017 evidencien:

- Una despesa total i una despesa en Resta de serveis inferiors a la mitjana,
- Una despesa al voltant de la mitjana en Educació i Salut.

- Una despesa significativament superior a la mitjana en Protecció Social.
- De tal manera que s'observà una despesa en SPF lleugerament per sobre de a la mitjana.

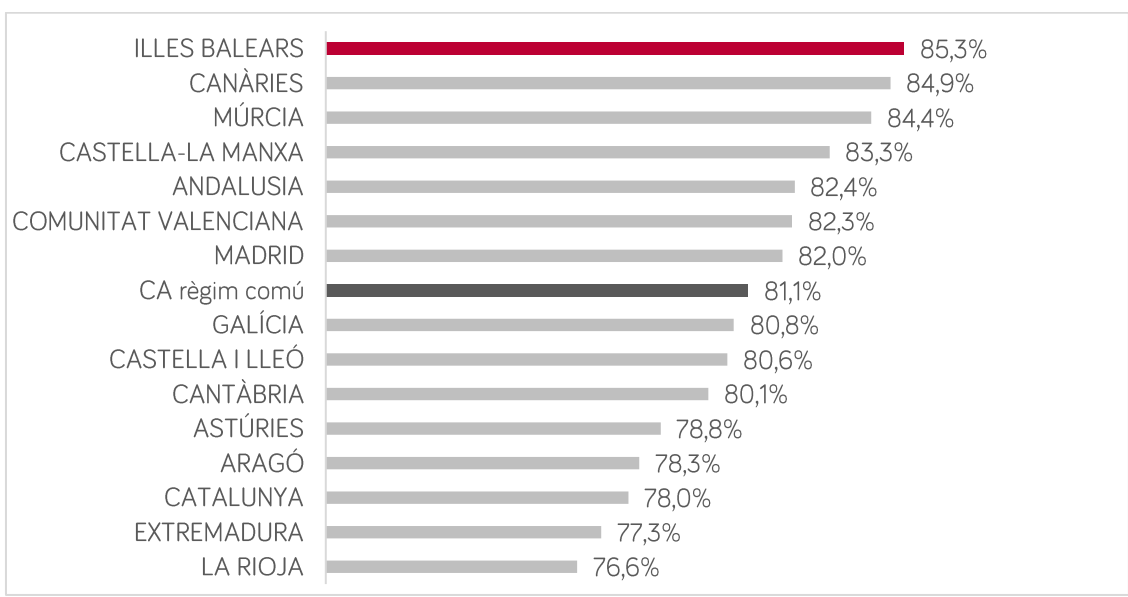
Gràfic 10. La despesa per càpita de les Illes Balears en relació amb les comunitats autònomes de règim comú (2017)

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

Les Illes Balears varen ser la comunitat autònoma que, proporcionalment, més recursos destinà el 2017 als Serveis públics fonamentals, en concret un 85,3% del total de la seva despesa, quatre punts per sobre del que hi destinaren de mitjana les comunitats autònomes de règim comú.

Gràfic 11. Percentatge de la despesa destinada a Serveis públics fonamentals (2017)

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

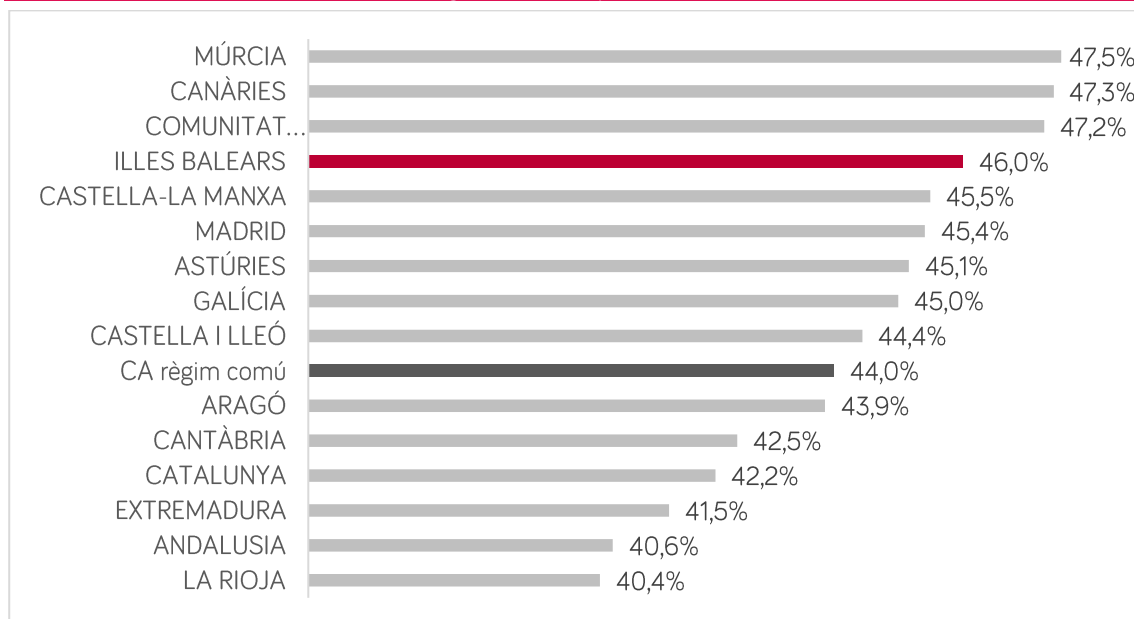

La gràfica anterior també mostra un patró general que situa (només amb alguna excepció) les comunitats pitjor finançades com les que major proporció dels seus recursos destinaren als Serveis públics fonamentals. Per contra, aquelles comunitats que compten amb un millor finançament són les que hi destinaren una menor proporció dels seus recursos. Cal entendre que la disponibilitat de majors recursos permetè

a aquestes comunitats destinar majors recursos a la resta de serveis no fonamentals.

Si analitzam el detall de la despesa en Serveis públics fonamentals, veim com les Illes Balears destinaren a Salut el 2017 el 46% del total de la seva despesa, dos punts per sobre de la mitjana, de forma que eren la quarta comunitat que major percentatge hi destinà.

Gràfic 12. Percentatge de la despesa destinada a Salut (2017)

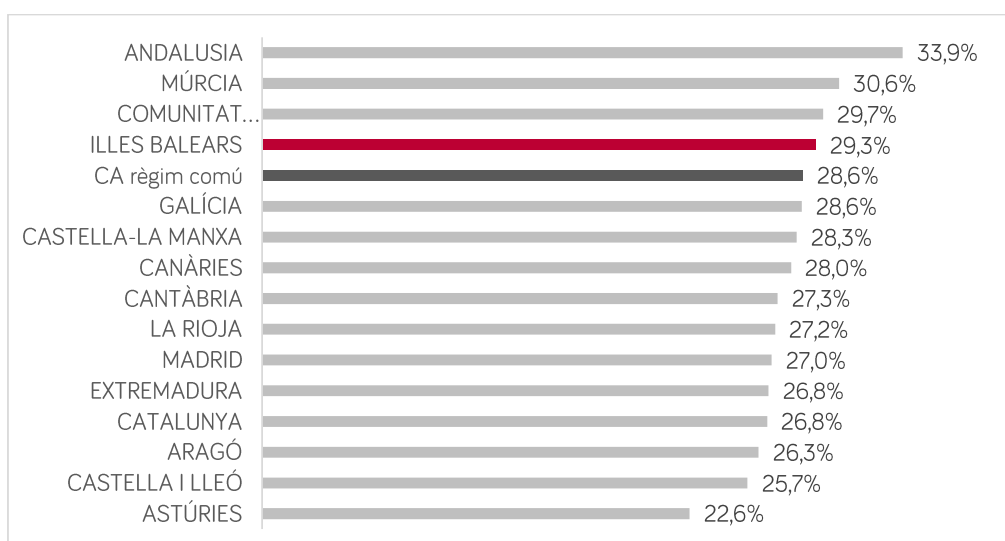

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

Pel que fa a la despesa en Educació, el 2017 representà un 29,3% del total de la despesa de la Comunitat Autònoma, un percentatge

que la situà lleugerament per sobre de la mitjana, com a la quarta comunitat autònoma amb un percentatge superior.

Gràfic 13. Percentatge de la despesa destinada a Educació (2017)

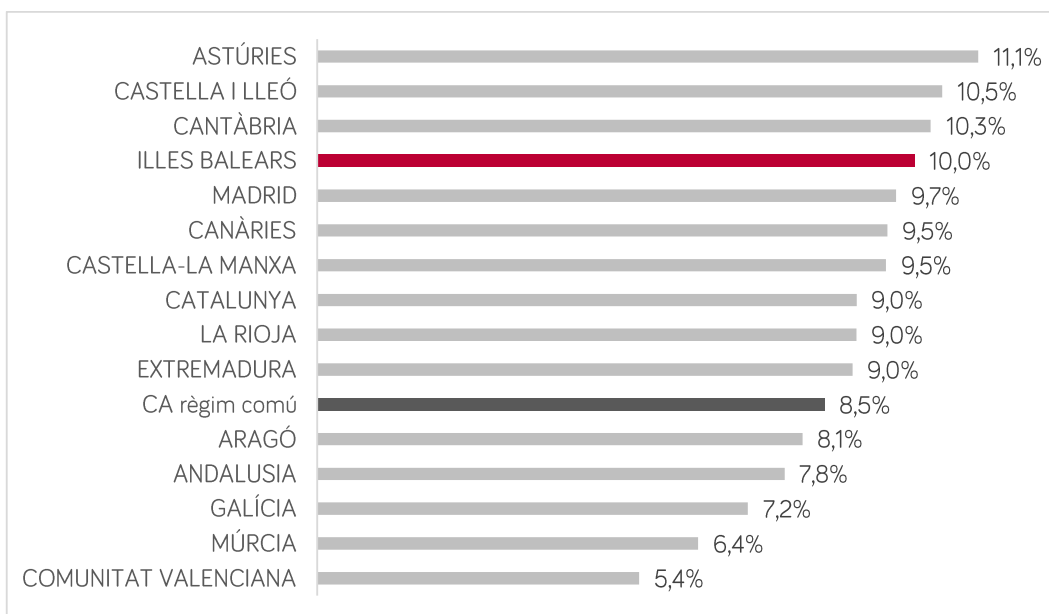

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

El pes de la despesa en Protecció social de les Illes Balears respecte del total de la seva despesa era el 2017 del 10%, un punt i mig per sobre de la mitjana de les comunitats

autònomes de règim comú. En aquest cas, les Illes Balears també ocupaven la quarta posició pel que fa al percentatge de despesa dedicat a Protecció social.

Gràfic 14. Percentatge de la despesa destinada a Protecció social (2017)

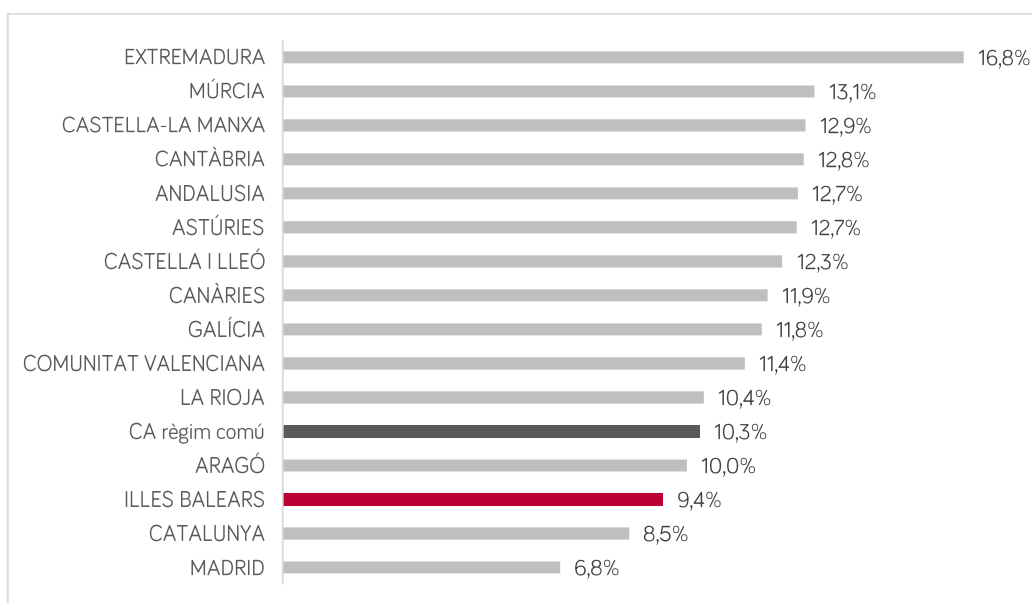

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

Si fins ara hem fet referència a la despesa en termes per càpita per establir comparatives entre comunitats autònomes, a continuació ens centrarem en el pes de la despesa en funció del PIB. En aquest cas, s'observa clarament que les comunitats amb un PIB inferior eren les que presentaven una ràtio

despesa/PIB més elevada. El cas extrem és el d'Extremadura, que compta amb el PIB més baix de totes les comunitats autònomes alhora que registrarà, com hem vist, el nivell de despesa pública més elevat en termes per càpita.

Gràfic 15. Pes de la despesa en Serveis públics fonamentals en relació amb el PIB (2017)

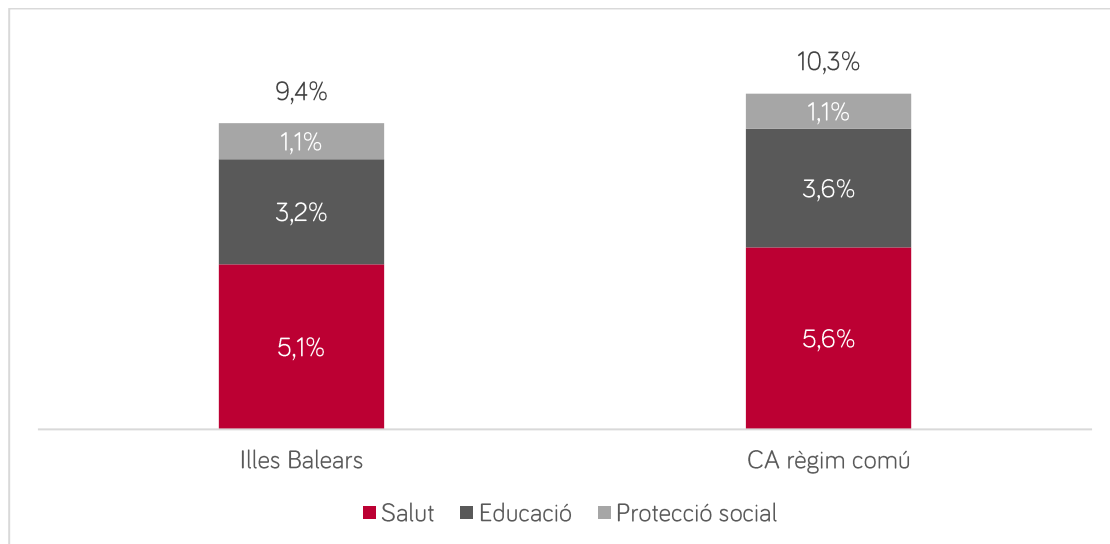

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda), de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE) i de la Comptabilitat Regional d'Espanya (INE).

Les Illes Balears varen ser el 2017 la tercera comunitat autònoma amb una menor despesa en relació amb el PIB. Amb una despesa en SPF que representava del 9,4%

del seu PIB, les Illes Balears se situaven gairebé un punt per sota de la mitjana de les comunitats autònomes de règim comú.

Gràfic 16. Pes de la despesa en Serveis públics fonamentals en relació amb el PIB (2017)

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda), de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE) i de la Comptabilitat Regional d'Espanya (INE).

El diferencial respecte a la mitjana era de quatre dècimes en el cas de la despesa en

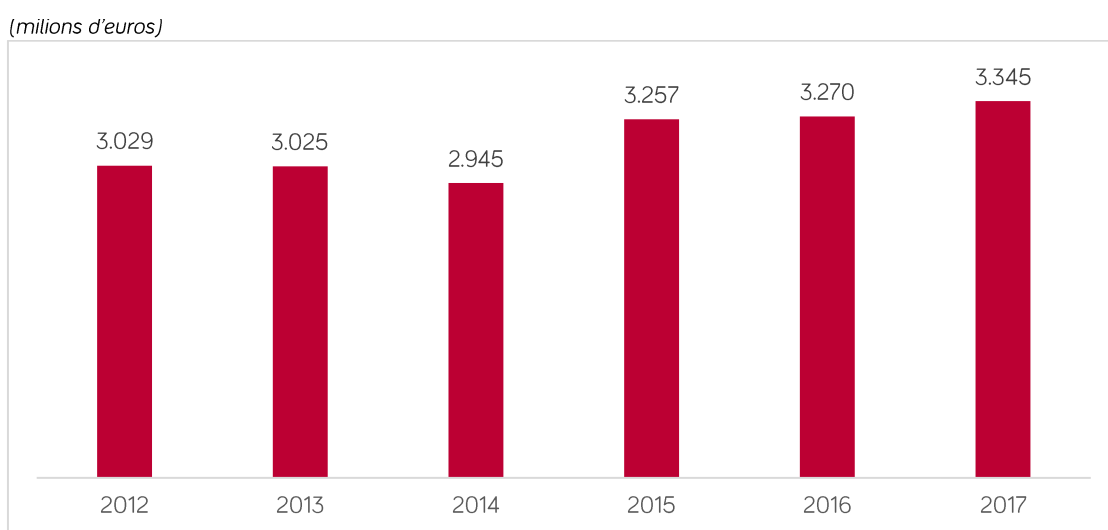
Salut i en Educació, mentre que en Protecció social se situava en la mitjana.

5. EVOLUCIÓ COMPARADA DE LA DESPESA PÚBLICA DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS DES D'UNA PERSPECTIVA FUNCIONAL EN EL PERÍODE 2012-17

Les Illes Balears varen ser la comunitat autònoma on més va creixer la despesa en el període 2012-17. L'augment ha estat de 315 milions d'euros, la qual cosa representa un 10,4%. Es tracta d'un creixement molt per sobre del 2,9% que va creixer de mitjana en aquest període la despesa a les comunitats autònomes de règim comú.

L'increment de la despesa es concentra en els tres darrers anys, ja que de 2012 a 2014 es va produir una contracció, vinculada a les restriccions pressupostàries derivades de la crisi econòmica. Les Illes Balears lideren des de 2015 la recuperació econòmica i això es trasllada a la despesa pública de la comunitat autònoma.

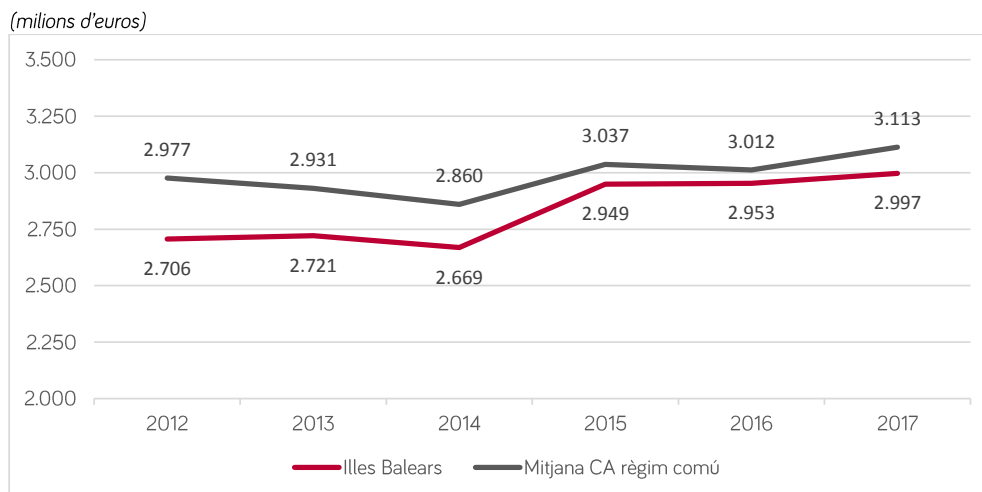
Gràfic 17. Evolució de la despesa de les Illes Balears (2012-17)

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

En termes per càpita, la despesa de les Illes Balears de les CA de règim comú, si bé el 2017 encara es trobava per sota.

Gràfic 18. Evolució de la despesa per càpita de les Illes Balears respecte de la mitjana de les comunitats autònomes de règim comú (2012-17)

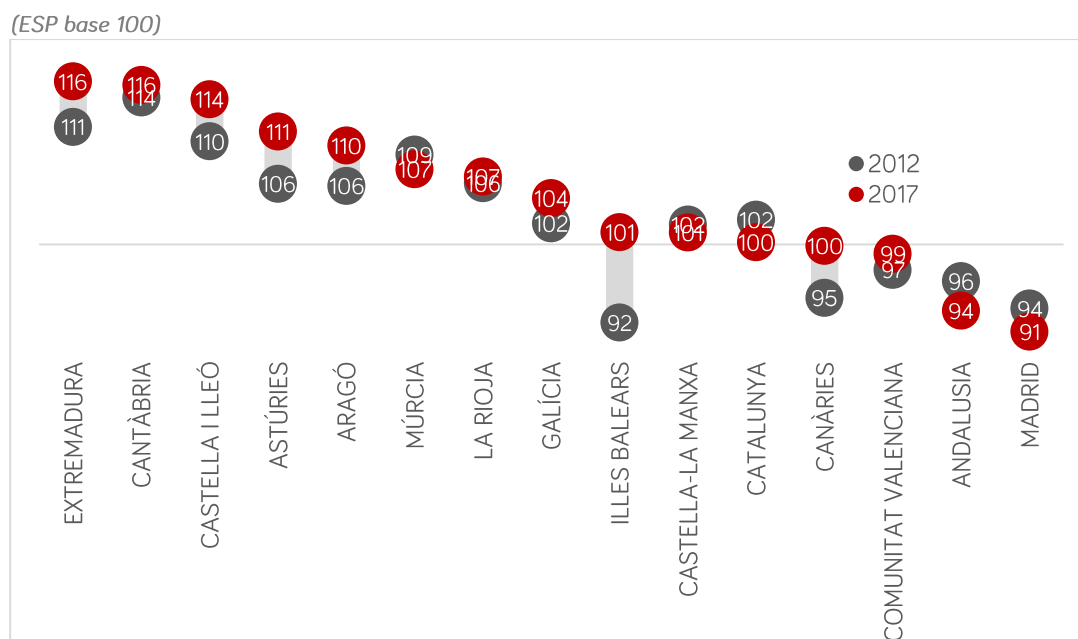

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

El diferencial de despesa per càpita de les Illes Balears respecte a la mitjana de les comunitats autònomes de règim comú va passar dels 270 (2012) als 116 euros (2017) i es va reduir un 57,1%. D'aquesta forma, si el 2012 la despesa de les Illes Balears es trobava un 9% per davall de la mitjana, en el 2017 se situava un 4% per sota. Les Illes Balears pasavende ser la catorzena comunitat autònoma en termes de despesa per càpita a ocupar la dotzena posició.

Pel que fa als Serveis públics fonamentals, Balears va ser també la comunitat amb un major increment de la despesa per càpita en aquests serveis en el període 2012-17. El creixement en aquest període va ser del 19,1% (410 euros), enfront del 8,8% de variació que experimentà la despesa per habitant de mitjana a les comunitats autònomes de règim comú.

Gràfic 19. Evolució de l'índex de despesa per càpita en SPF de les comunitats autònomes (2012-17)

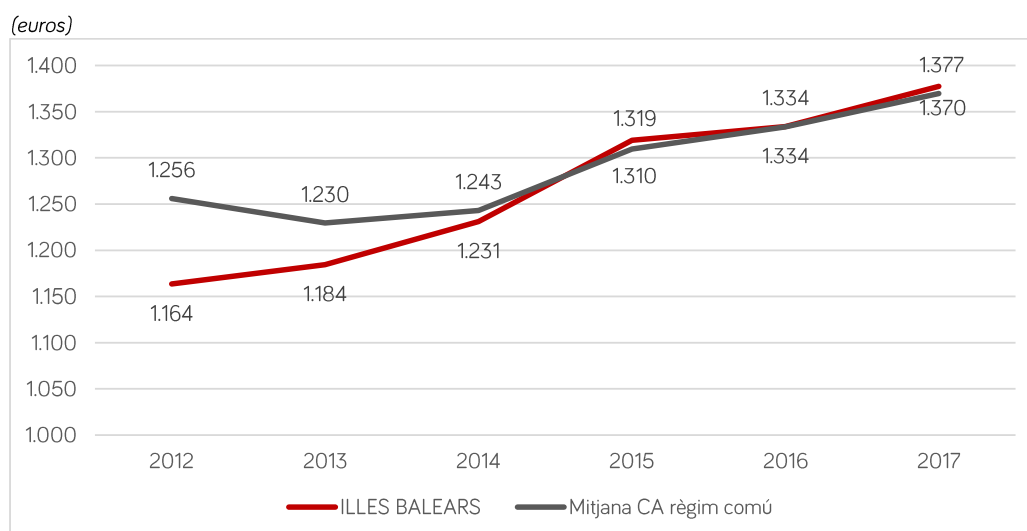
Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

Si el 2012 les Illes Balears eren la comunitat autònoma amb una menor despesa per càpita en SPF, el 2017 passaren a ocupar la novena posició, lleugerament per sobre de la mitjana. Mentre que el 2012 la despesa per càpita en SPF de Balears era 177 euros inferior a la mitjana i 509 euros inferior a la comunitat autònoma amb la despesa per càpita més alta (Cantàbria), el 2017 la despesa per càpita de Balears ja va ser 29 euros superior

a la mitjana, si bé quedà encara lluny de la comunitat autònoma amb major despesa per càpita (Extremadura).

A nivell global, la dispersió entre comunitats autònomes, lluny de reduir-se, fins i tot augmentà al llarg del període. Així, les diferències en despesa en SPF entre la comunitat amb major despesa per càpita i la menor pasaren de 209 a 616 euros.

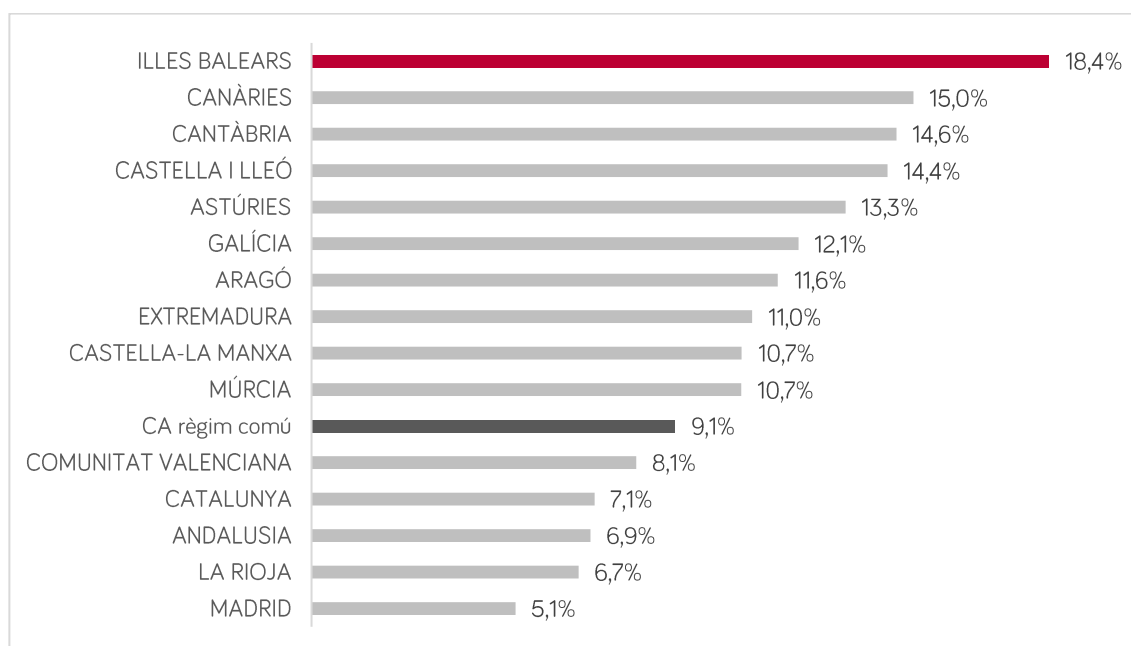
Gràfic 20. Evolució de la despesa per càpita en Salut de les Illes Balears respecte de la mitjana de les comunitats autònomes de règim comú (2012-2017)

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

Els darrers anys les Illes Balears han assolit la mitjana de la despesa per càpita en Salut. La despesa per càpita en Salut ha crescut a Balears en 214 euros (un 18,4%) en el període 2012-17, més del doble del que ha crescut de mitjana en el conjunt de comunitats autònomes de règim comú, sent la comunitat on major variació s'ha produït.

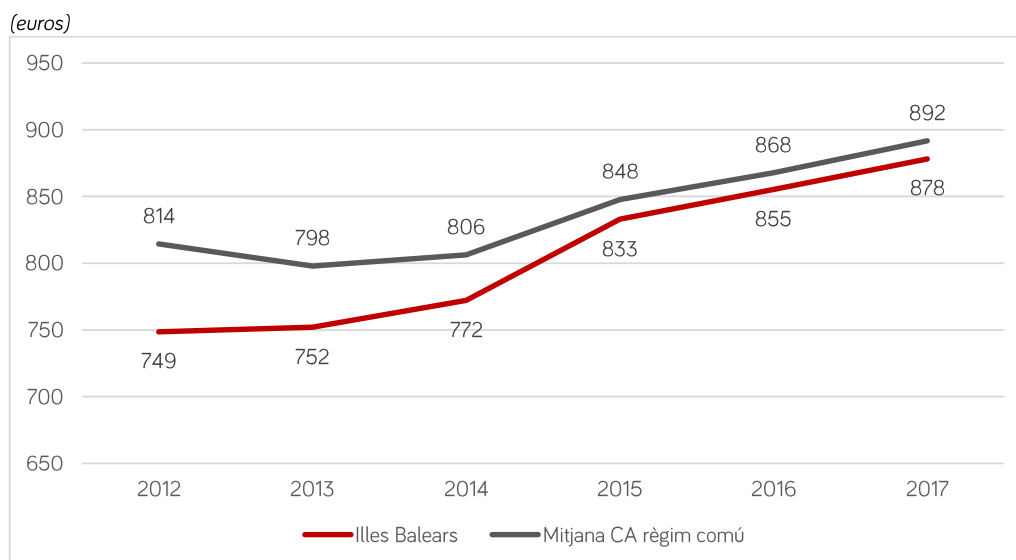
Gràfic 21. Percentatge de variació de la despesa en Salut (2012-17)

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

D'aquesta forma, la despesa en Salut de Balears va passar d'estar un 7% per sota de la mitjana el 2012 a situar-se un punt per sobre en 2017. Així i tot, el 2017 Balears era només la novena comunitat autònoma pel que fa a despesa per càpita en Salut (el 2012 era la catorzena). La despesa en Salut representava el 2017 el 46% del total de la despesa de les Illes Balears, tres punts per sobre del que representava el 2012.

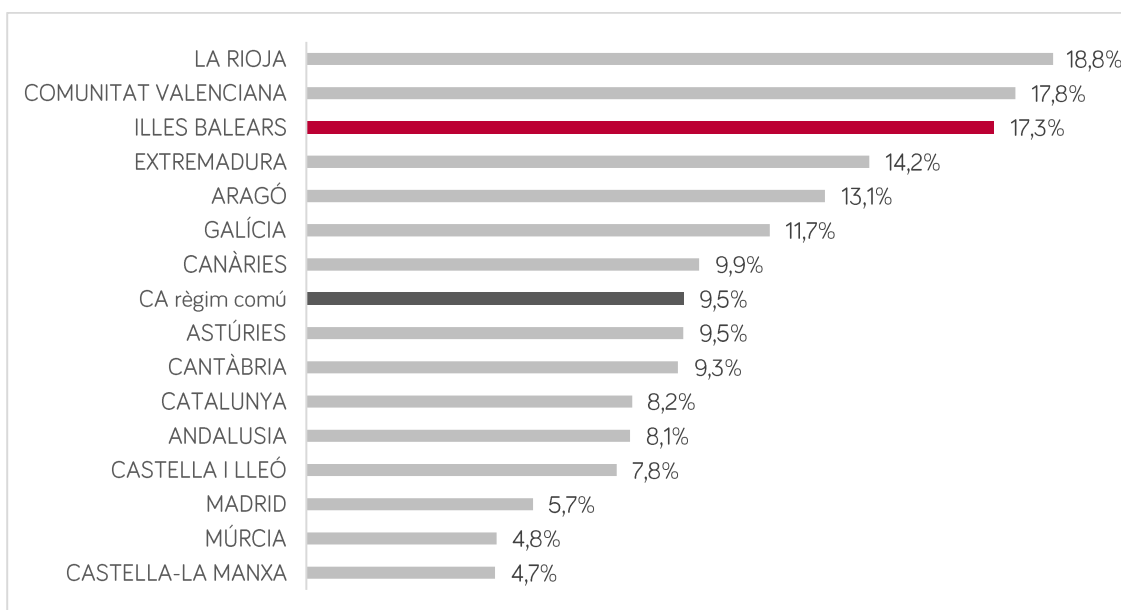
Gràfic 22. Evolució de la despesa per càpita en Educació de les Illes Balears respecte de la mitjana de les comunitats autònomes de règim comú (2012-17)

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

La despesa per càpita en Educació de les Illes Balears ha convergit els darrers anys amb la mitjana de les comunitats autònomes de règim comú. La despesa per càpita en Educació va créixer a Balears en 130 euros (un 17,3%) en el període 2012-17, gairebé el doble del que va créixer de mitjana en el conjunt de comunitats autònomes de règim comú.

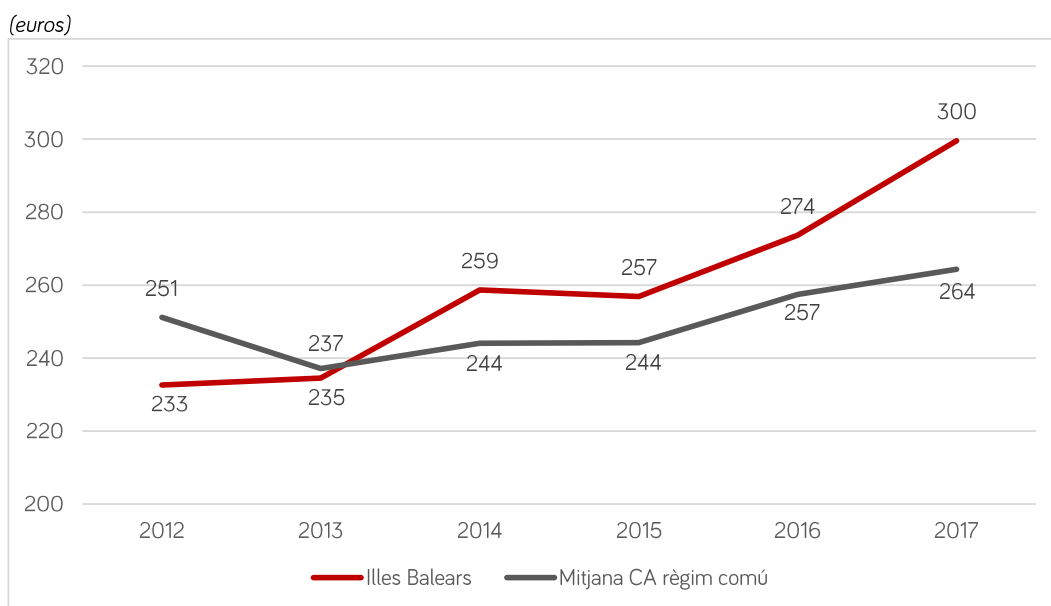
Gràfic 23. Percentatge de variació de la despesa en Educació (2012-17)

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

D'aquesta forma, la despesa en Educació de Balears va passar d'estar un 8% per sota de la mitjana el 2012 a situar-se un 2% per sota el 2017. Així i tot, el 2017 Balears era només la desena comunitat autònoma pel que fa a despesa per càpita en Educació (el 2012 era la tretzena). D'altra banda, la despesa en Educació representava el 2017 el 29% del total de la despesa, un punt per sobre del que representava el 2012.

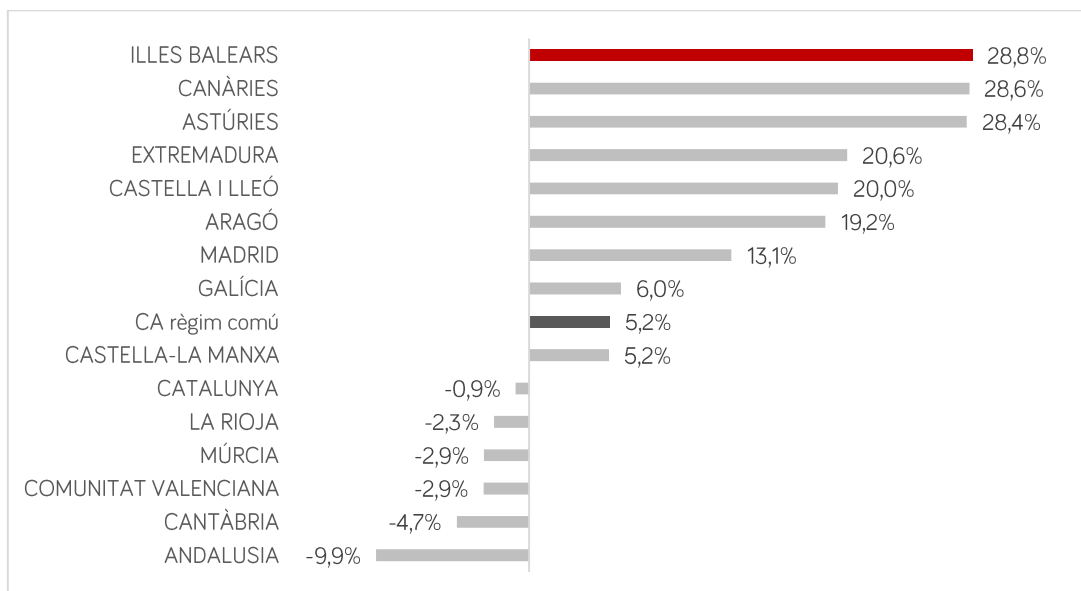
Gràfic 24. Evolució de la despesa per càpita en Protecció social de les Illes Balears respecte de la mitjana de les comunitats autònomes de règim comú (2012-17)

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

La despesa per càpita en Protecció social de les Illes Balears ha passat a situar-se els darrers anys clarament per sobre de la mitjana de les comunitats autònomes de règim comú. La despesa per càpita en Protecció social va créixer a Balears en 67 euros (un 28,8%) en el període 2012-17, molt per sobre del que va créixer de mitjana al conjunt de comunitats autònomes de règim comú.

Gràfic 25. Percentatge de variació de la despesa en Protecció social (2012-17)

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

D'aquesta forma, la despesa en Protecció social de Balears va passar d'estar un 7% per davall de la mitjana el 2012 a situar-se un 13% per sobre en 2017. Així i tot, el 2017 Balears era només la vuitena CA pel que fa

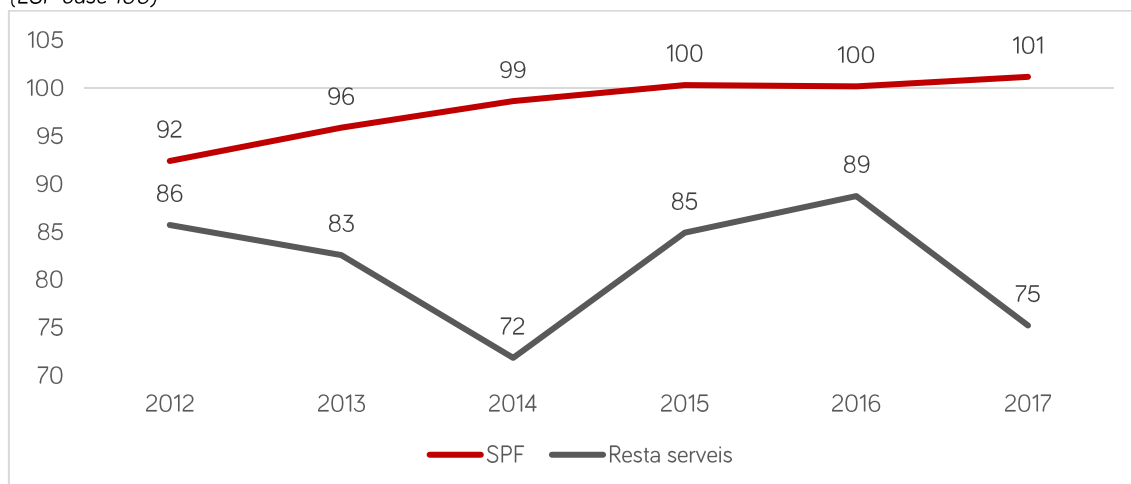
a despesa per càpita en Protecció social (el 2012 era l'onzena).

La despesa en Protecció social representava el 2017 el 10% del total de la despesa, un punt més que el que representava el 2012.

Gràfic 26. Evolució de l'índex de despesa per càpita de les Illes Balears en SPF respecte de Resta de serveis (2012-17)

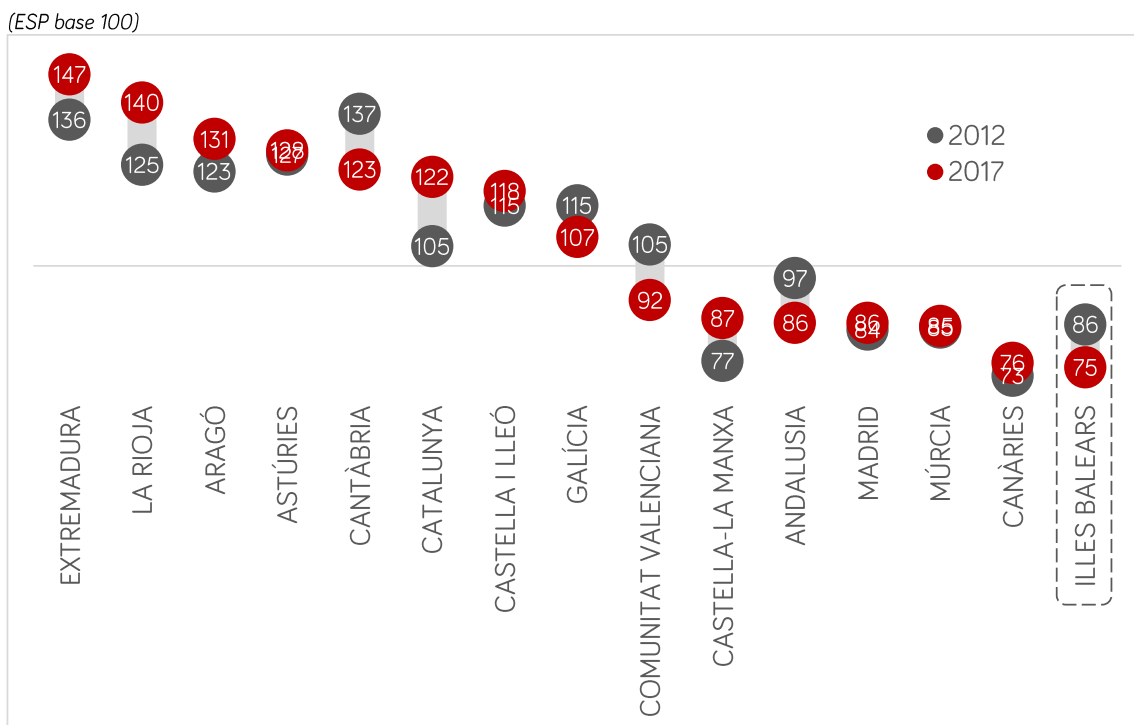
(ESP base 100)

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

L'aposta de les Illes Balears pels serveis públics fonamentals (SPF) va fer que es veiés reduïda la despesa per càpita en la resta de serveis, que va passar dels 561 euros que hi destinà el 2012 als 510 euros de 2017.

Gràfic 27. Evolució de l'índex de despesa per càpita en Resta de serveis per comunitats autònomes (2012-17)

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda) i de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE)

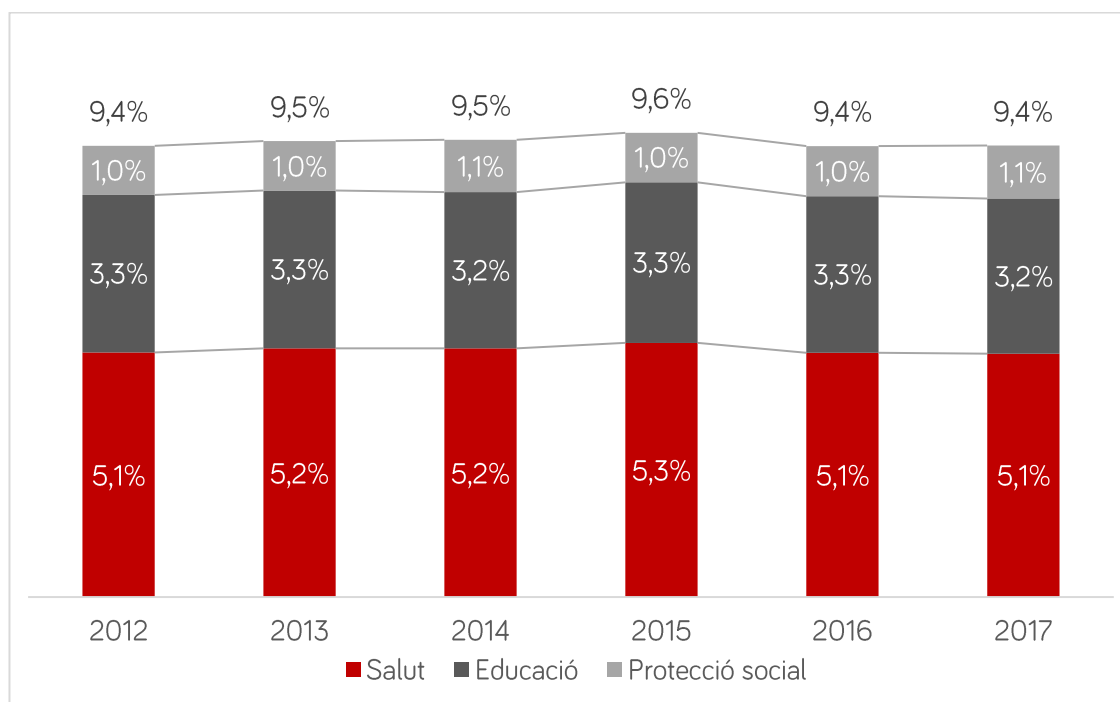
A les Illes Balears, la reducció de la despesa per càpita en la resta de serveis en el període 2012-17 va ser del 21,3%, mentre que en el conjunt de les comunitats autònomes de règim comú la reducció va ser del 10,3%. Aquesta evolució va fer que Balears passàs a ser el 2017 la comunitat que menys recursos per càpita destinà a la resta de polítiques (distintes dels SPF).

Com es pot observar a la gràfica anterior, hi ha una tendència general de reducció de la despesa per càpita en la Resta de serveis, cosa que evidencia l'esforç cada vegada major que han de fer les comunitats autònomes per tal de sostenir els SPF i els importants increments de despesa que aquests generen. Aquesta dinàmica, òbviament, va en detriment de la despesa que poden realitzar les comunitats autònomes per atendre la resta de les seves competències.

D'altra banda, la dispersió en aquest àmbit és fins i tot major que en el cas dels SPF, fins al punt que, al 2017, la despesa per càpita de Balears tot just és el 50% de la que realitza la comunitat que més recursos hi va destinar en termes per càpita (Extremadura).

A continuació ens fixam en la despesa en Serveis públics fonamentals en relació amb el PIB. El pes de la despesa en SPF de les Illes Balears es va mantenir relativament estable al voltant d'un 9,4-9,5% des de 2012, de la mateixa manera que també ho feren les ràtios despesa/PIB en Salut (5,1-5,2%), Educació (un 3,2-3,3%) i Protecció Social (1,0-1,1%).

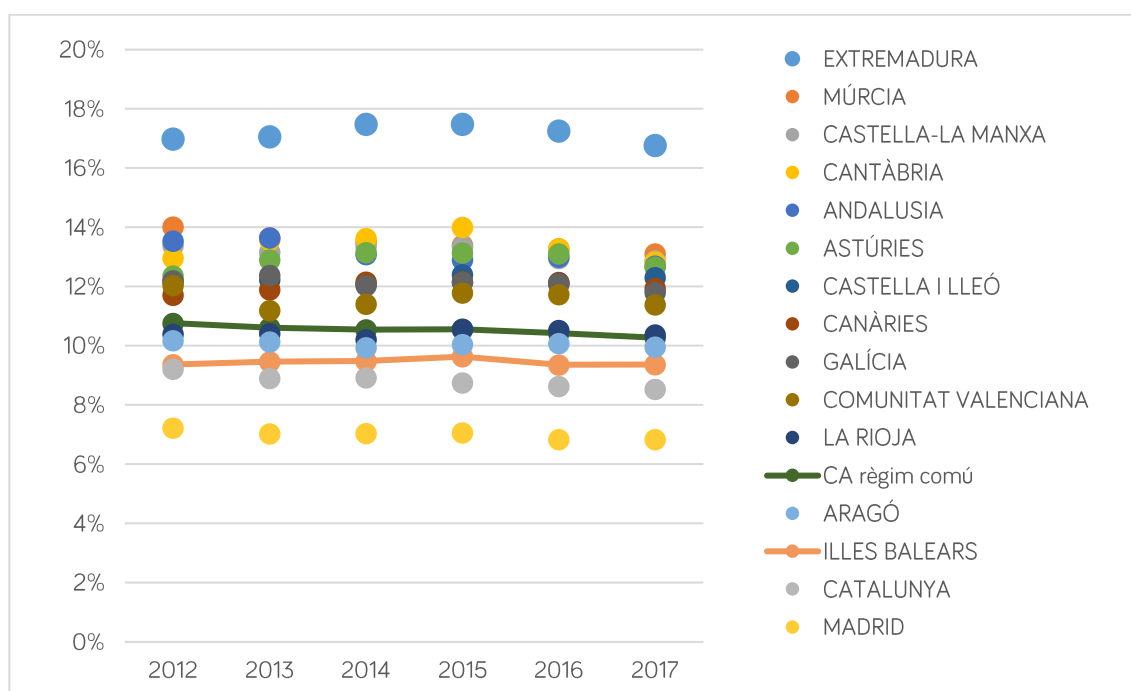
Gràfic 28. Evolució de la despesa en Serveis públics fonamentals en relació amb el PIB de les Illes Balears (2012-17)

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda), de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE) i de la Comptabilitat Regional d'Espanya (INE).

El mateix patró també s'observa per al conjunt de comunitats autònomes, i, en general es varen mantenir les posicions relatives al llarg de tot el període.

Gràfic 29. Evolució de la despesa en Serveis públics fonamentals en relació amb el PIB de les comunitats autònomes (2012-17)

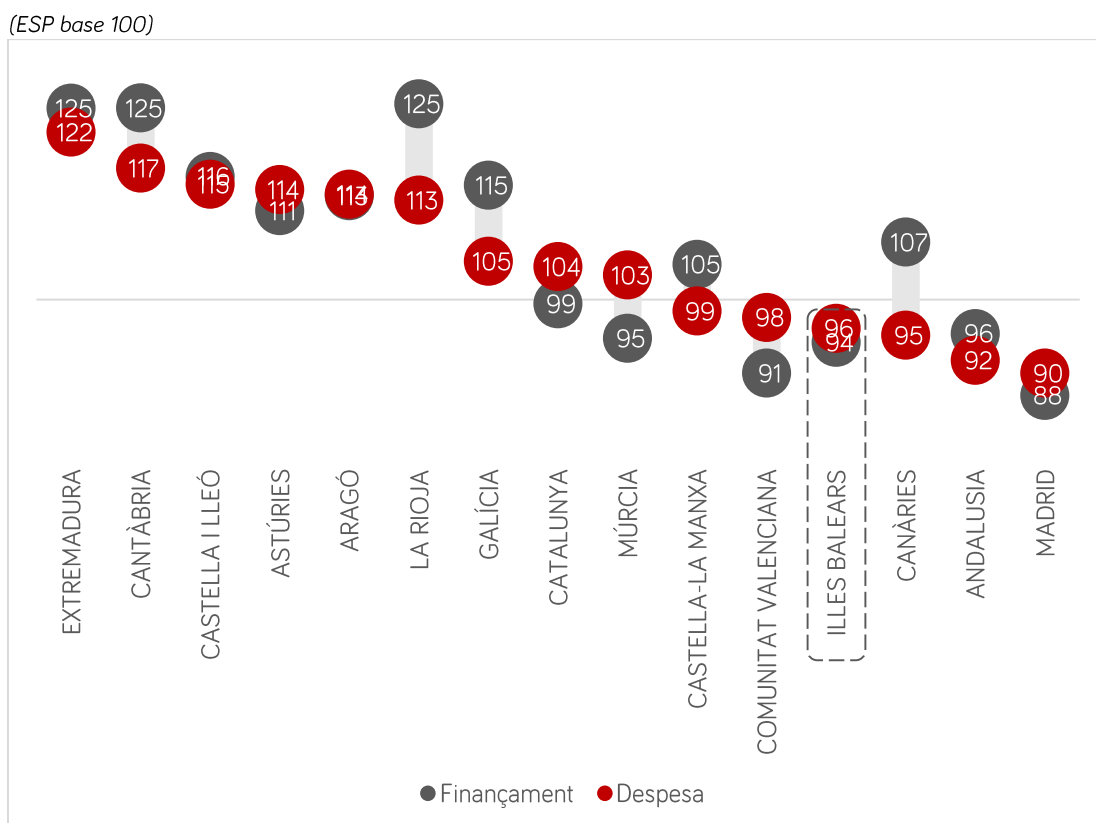
Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda), de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE) i de la Comptabilitat Regional d'Espanya (INE).

6. DESPESA I FINANÇAMENT AUTONÒMIC

Si comparem els índexs de despesa total per comunitats autònomes de 2017 amb l'índex de recursos subjectes a liquidació rebuts a través del sistema de finançament autonòmic a competències homogènies el 2017, podem observar com el nivell de despesa de les comunitats s'ajusta en bona mesura al seu nivell de finançament. Això vendria a demostrar que la despesa de les comunitats autònomes està relacionada, com era previsible, amb els recursos que es reben per finançar-la.

Els casos de comunitats en què s'observa més despesa que finançament poden estar relacionats amb la disposició d'altres fonts de recursos, inclòs l'endeutament. També cal tenir en compte, per exemple, que les dades de despesa inclouen les despeses en finançament afectat (fons finalistes).

Gràfic 30. Despesa respecte del finançament per comunitats autònomes (2017)

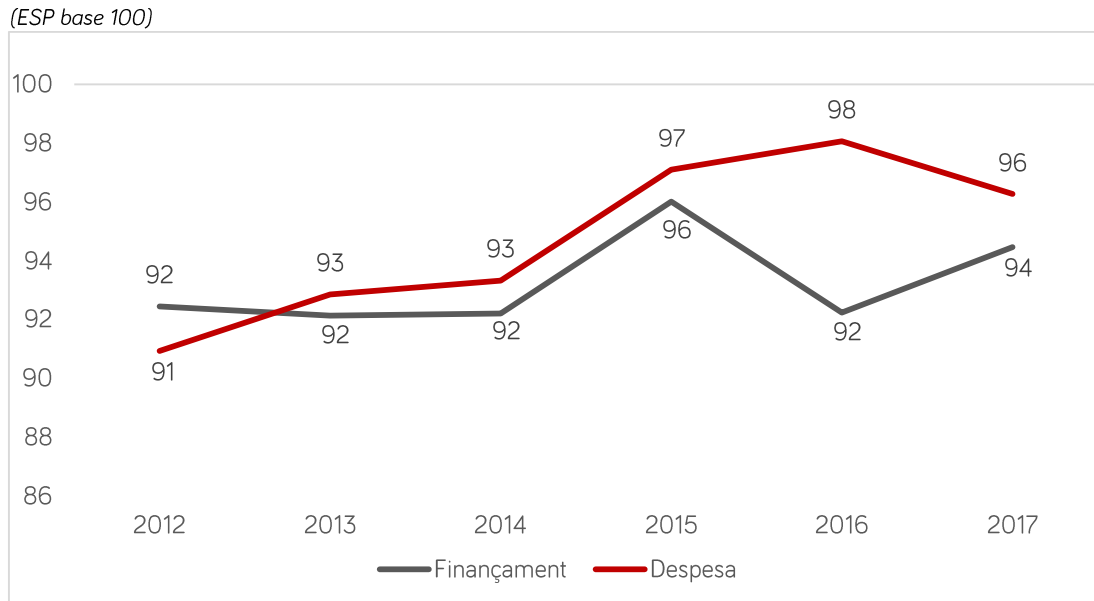
Nota: Les dades de finançament corresponen als recursos homogènics rebuts per les comunitats autònomes via sistema de finançament autonòmic durant l'exercici 2017 (independentment del seu any de meritació).

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda), de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAE) i dels recursos de l'ISFA (Ministeri d'Hisenda).

En el cas de les Illes Balears, el 2017 la despesa va ser un 4% inferior a la mitjana, mentre que els recursos rebuts del sistema de finançament autonòmic (en termes homogènics) varen

ser un 6% inferiors a la mitjana. Per tant, es constata un equilibri força ajustat entre el nivell d'ingressos i de despeses.

Gràfic 31. Evolució de l'índex de despesa de les Illes Balears en relació amb l'índex de finançament (2012-17)

Nota: Les dades de finançament corresponen als recursos homogenis rebuts per les comunitats autònomes via sistema de finançament autonòmic durant l'exercici 2017 (independentment de l'any de meritació).

Font: Elaboració pròpia a partir de la COFOG (Ministeri d'Hisenda), de les liquidacions del Pressupost de les entitats locals (IGAEL) i dels recursos de l'ISFA (Ministeri d'Hisenda).

Com hem vist, en el període 2012-17, el nivell de despesa de les Illes Balears sempre va estar per sota de la despesa mitjana en termes per càpita de les comunitats autònomes de règim comú. En canvi, aquest nivell de despesa també ha estat per sobre (excepte l'any 2012) del nivell de finançament de què varen disposar les Illes Balears, la qual cosa es pot entendre a partir de l'obtenció, en proporció, de majors recursos d'altres fonts

(ja sigui de la recaptació dels tributs propis i cedits tradicionals o d'altres fonts).

En qualsevol cas, resulta evident que els recursos procedents del finançament autonòmic de què disposen les comunitats autònomes (que representen la seva font principal de recursos), condiciona en gran mesura les possibilitats que tenen d'assolir uns determinats nivells de despesa.

7. EVOLUCIÓ RECENT I COMPOSICIÓ FUNCIONAL DE LA DEPESA NO FINANCERA DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS (PERÍODE 2014-18)

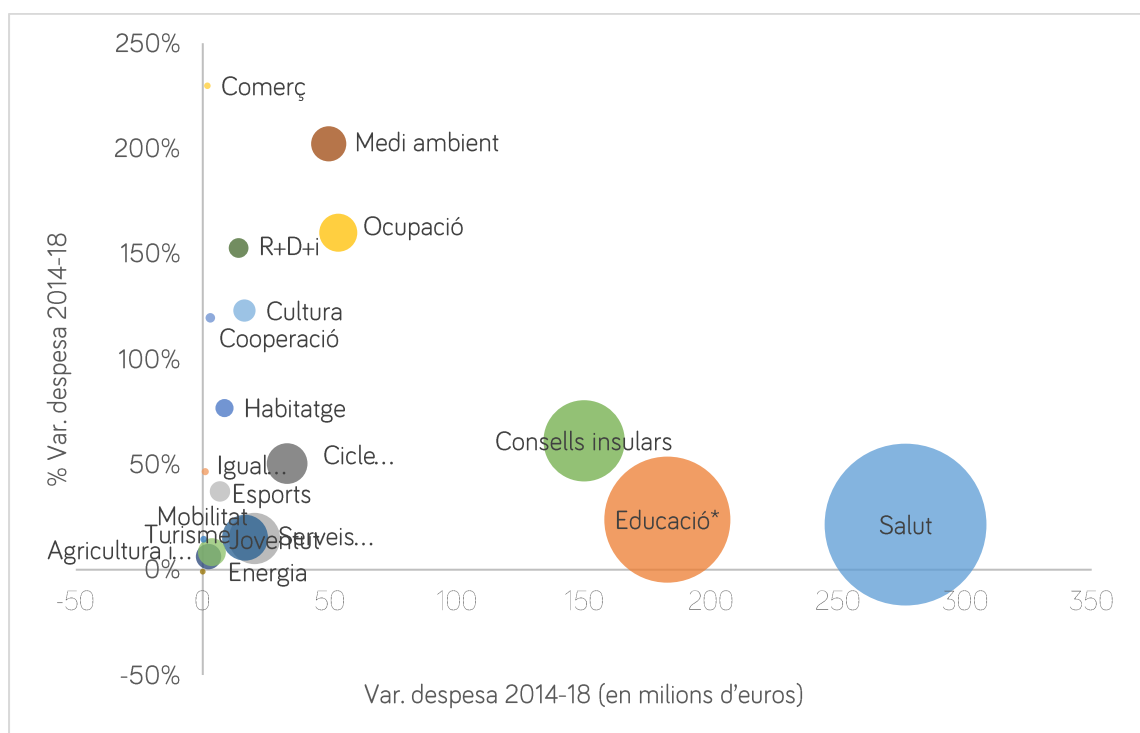
En aquest apartat es presenten les dades de l'evolució de la despesa no financera de la CAIB per funcions, des de l'exercici 2014 i fins al 2018 (en aquest cas amb dades provisionals). Es tracta de dades no comparables directament amb la resta de comunitats ja que responen a la classificació funcional pròpia de la CAIB.

Les despeses no financeres de la CAIB han augmentat en 891 milions d'euros des de 2014, un 27,5 %. Aquest important creixement ha

estat possible gràcies principalment a la bona evolució de la conjuntura econòmica, que ha impulsat la recaptació i la generació d'ingressos. Els ingressos no financers han augmentat en aquest període en 1.120 milions d'euros, un 40%.

Al gràfic següent es pot observar com han evolucionat les despeses no financeres per funcions (tant en termes absoluts com percentuals) en el període 2014-18.

Gràfic 32. Evolució funcional de les despeses no financeres de les Illes Balears en el període 2014-18

Nota: El volum de les bombolles representa el valor de la despesa executada el 2018.

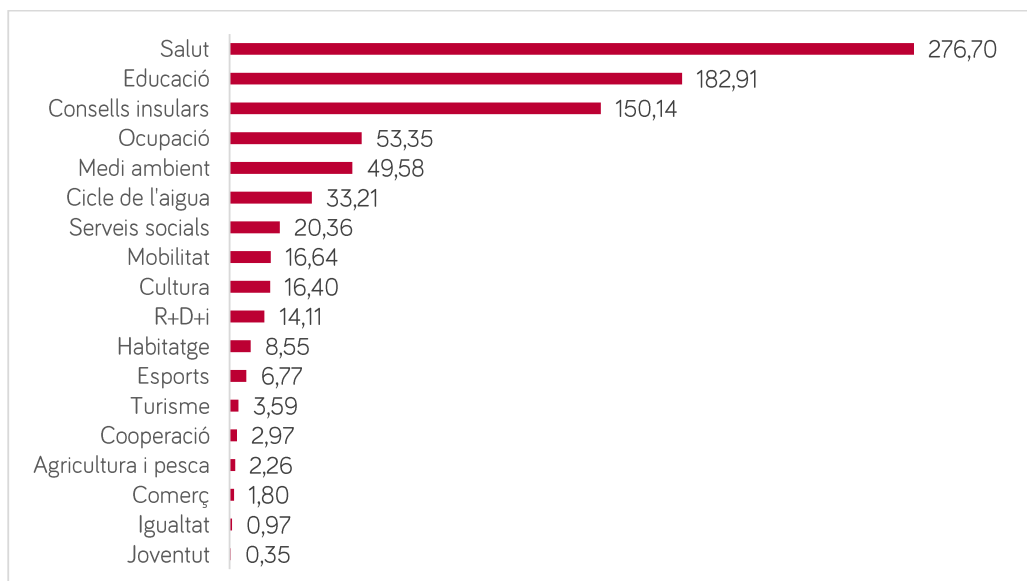
(*) Inclou un préstec reintegrable per finançar la construcció de l'edifici interdepartamental de la UIB (6,9 milions).

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'execució pressupostària de la Comunitat Autònoma de les illes Balears.

La despesa en Salut i Educació és la que major augment ha registrat en termes absoluts, seguida del finançament dels consells insulars, que és de les tres la que major creixement ha experimentat en termes percentuals. En

relació amb aquestes dades, cal tenir present que despeses com les de Serveis socials o Turisme, han tingut creixements inferiors precisament perquè s'han produït traspassos de competències als consells insulars.

Gràfic 33. Variació funcional de les despeses no financeres de les Illes Balears en el període 2014-18

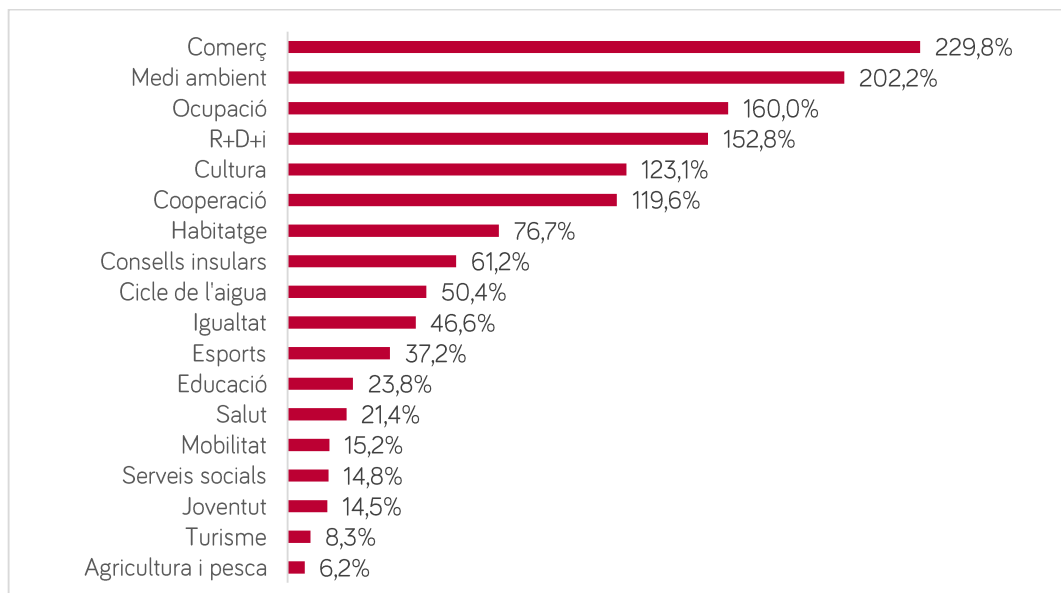

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'execució pressupostària de la Comunitat Autònoma de les illes Balears.

En termes percentuals, a banda de l'augment principalment a l'augment significatiu dels fons provinents de la Conferència sectorial i del Fons social europeu) i en Recerca, desenvolupament i innovació (una aposta clara de l'Administració autonòmica per la diversificació econòmica).

de la despesa en comerç (que és relativament petita), destaquen els creixements de les despeses en Medi ambient (relacionat amb el destí dels fons de l'impost sobre estades turístiques), en Ocupació (gràcies

Gràfic 34. Percentatge de variació funcional de les despeses no financeres de les Illes Balears en el període 2014-18

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'execució pressupostària de la Comunitat Autònoma de les illes Balears.

Taula 7. Evolució de la despesa en polítiques socials de les Illes Balears (2014-18)

(milions d'euros)

	2014	2015	2016	2017	2018(P)	Var. 2018-14	% Var. 2018/14
Sanitat	1.294,15	1.463,17	1.507,97	1.546,64	1.570,98	276,83	21,39%
Educació	770,66	823,77	870,70	927,07	952,35	181,69	23,58%
Serveis socials	137,50	124,93	139,39	166,57	157,68	20,18	14,68%
Ocupació	33,34	39,39	58,33	59,12	86,68	53,34	160,00%
Habitatge	14,07	4,90	11,09	18,28	19,68	5,62	39,92%
Total	2.249,71	2.456,16	2.587,48	2.717,68	2.787,38	537,66	23,90%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'execució pressupostària de la Comunitat Autònoma de les illes Balears

Les polítiques socials aglutinen el 68% de la despesa no financera el 2018. La despesa en polítiques socials s'ha incrementat en 538 milions d'euros (un 24%) en els darrers quatre exercicis (si tenim en compte el traspàs de competències en matèria de Serveis socials als consells insulars, realment l'increment seria de 558 milions d'euros, un 25%).

Si tenim en compte l'evolució de la despesa real del Servei de Salut de les Illes Balears (és a dir, considerant a banda de la despesa pressupostària, la que es recull en el compte 413), l'augment de la despesa sanitària de les Illes Balears en el període 2014-18 ha estat en realitat de 291 milions d'euros, un 22,3%.

Taula 8. Evolució dels principals components de la despesa sanitària (2014-18)

(milions d'euros)

	2014	2015	2016	2017	2018 (P)	Var. 2018-14	% Var. 2018/14
Despeses de personal	636,82	675,57	698,82	744,46	781,45	144,63	22,7%
Farmàcia hospitalària	123,59	167,13	154,36	161,49	183,33	59,74	48,3%
Material sanitari i altres submin.	95,26	104,91	110,28	115,46	119,84	24,58	25,8%
Concerts i concessions	147,46	153,37	155,72	166,87	167,25	19,79	13,4%
Receptes mèdiques	185,88	190,14	197,22	206,25	211,79	25,91	13,9%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Servei de Salut.

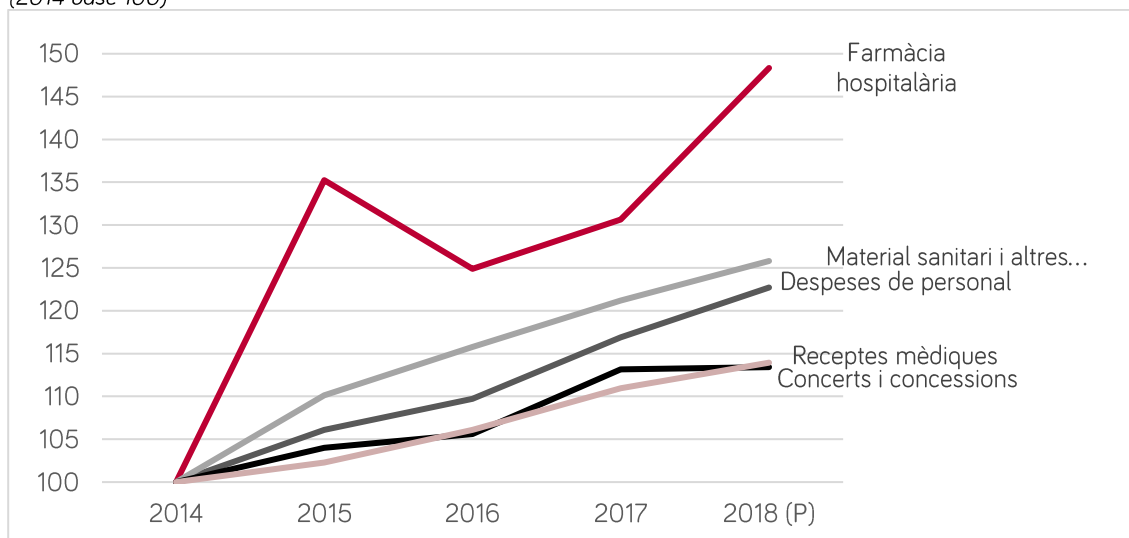
El quadre anterior desagrega la despesa sanitària de les Illes Balears en els seus components més significatius. Les despeses de personal absorbeixen el 50% del total de l'increment de la despesa, si bé el major

increment en termes percentuals té a veure amb els productes farmacèutics de dispensació hospitalària, despesa que ha crescut un 48,3% en el període 2014-18.

Gràfic 35. Índex de variació dels principals components de la despesa sanitària (2014-18)

(2014 base 100)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Servei de Salut.

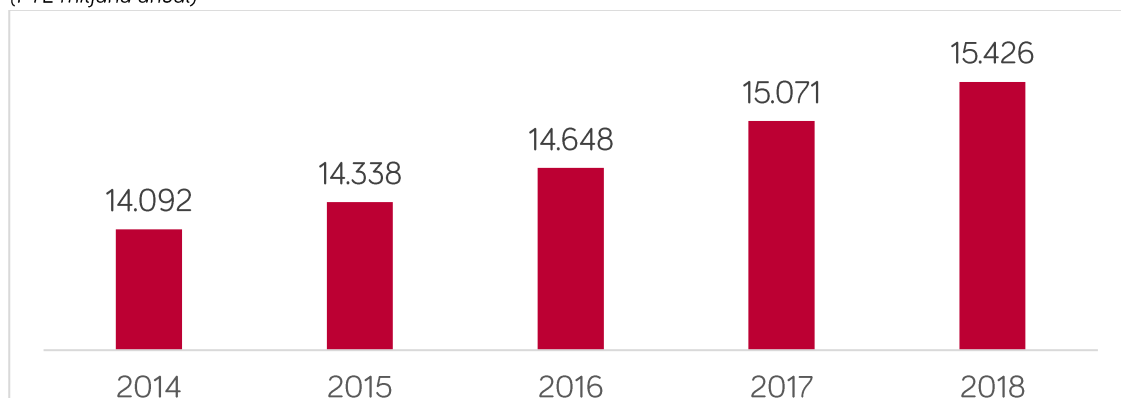
El creixement de les despeses de personal estatutari del Servei de Salut de les Illes Balears en el període 2014-18 s'explica tant com per l'augment en el nombre d'efectius per l'increment de les retribucions. Les retribucions han augmentat un 12,4% en aquest període, bàsicament pels increments salarials generals dels exercicis 2016, 2017 i 2018, però també pel desplegament complet de la carrera professional, a més de per l'impacte d'altres complements fixos i variables, ja sigui en aquest darrer cas pel

compliment d'objectius com per la realització d'activitat extraordinària.

Per la seva banda, el nombre d'efectius (personal estatutari) de l'IB-Salut ha crescut un 9,5% des de 2014 (1.334 efectius més), de forma que el 2018 ha comptat de mitjana amb 15.426 efectius. El gràfic següent mostra l'evolució del nombre d'efectius a temps complet (FTE¹) de l'IB-Salut en el període 2014-18.

Gràfic 36. Evolució del personal estatutari del Servei de Salut de les Illes Balears (2014-18)

(FTE mitjana anual)

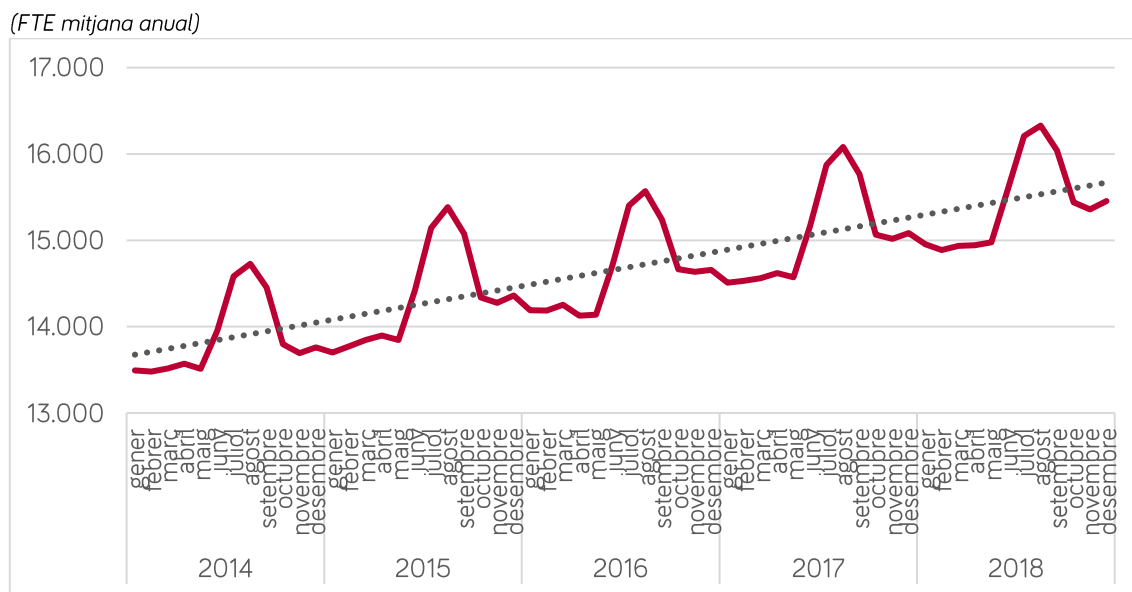

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Servei de Salut.

¹ FTE (en anglès Full-Time Equivalent) és una mesura que s'empra en recursos humans que indica el nombre de treballadors a temps complet.

Al gràfic següent es mostra l'evolució mensual per substitució del personal en el període que ha seguit l'FTE i s'observa clarament la pauta estacional amb les contractacions

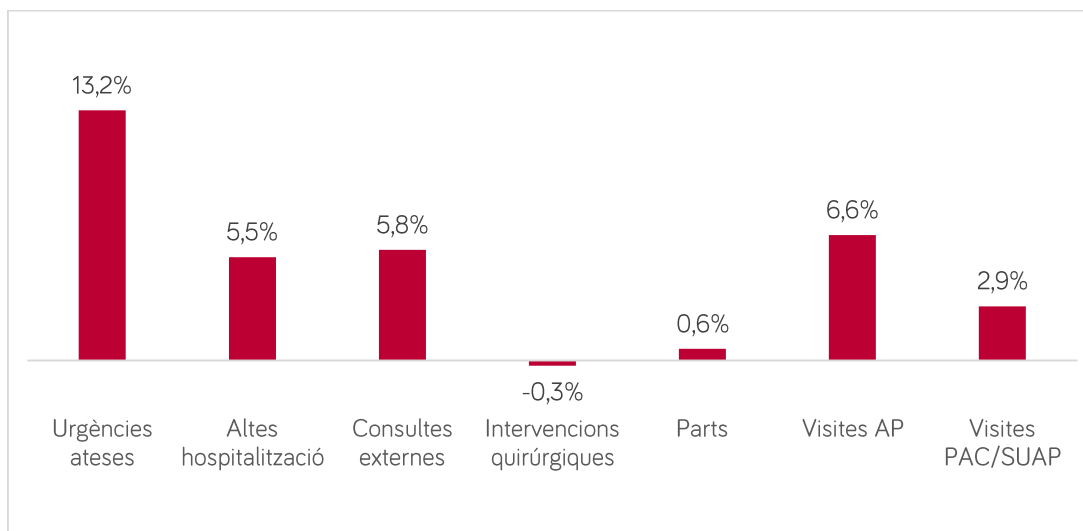
Gràfic 37. Evolució mensual del nombre d'efectius (personal estatutari) del Servei de Salut de les Illes Balears (2014-18)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Servei de Salut.

Per entendre aquest increment de la despesa, s'ha incrementat en general pel que fa cal veure també quina ha estat l'evolució de als indicadors assistencials, si bé aquests l'activitat assistencial durant aquest mateix increments no pareixen explicar tot l'augment període. Segons es pot observar en el de la despesa que hem vist que s'ha produït gràfic que es mostra a continuació, l'activitat en aquest període.

Gràfic 38. Percentatge de variació de l'activitat assistencial del Servei de Salut de les Illes Balears (2014-18)

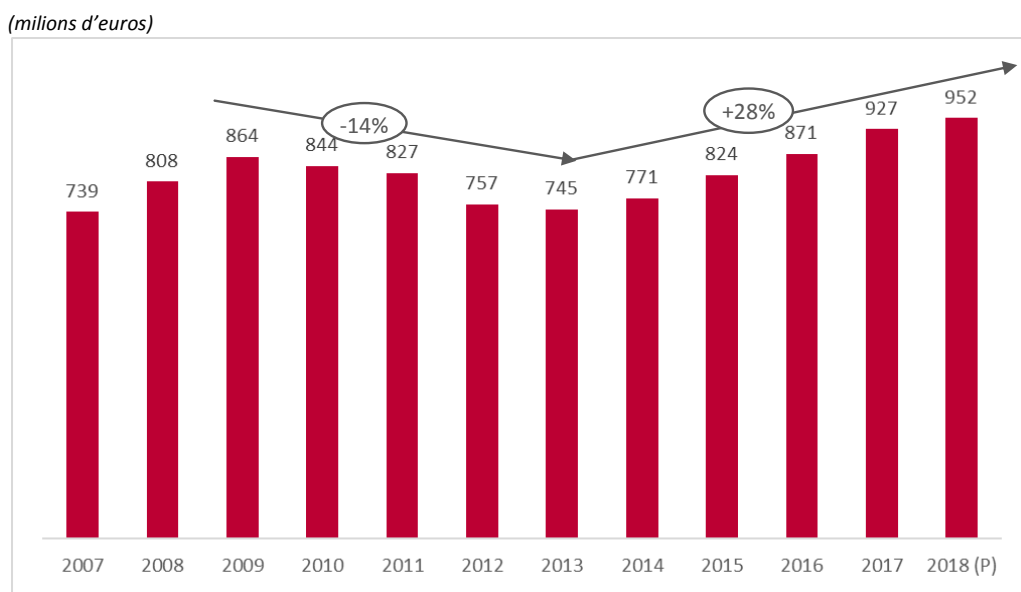

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Servei de Salut.

En qualsevol cas, aquesta major activitat assistencial sí que pareix que ha contribuït a millorar els indicadors referits a les llistes d'espera. Així, la demora mitjana en consultes externes s'ha reduït un 66,5%, passant de 103 dies el 2014 a 34 dies el 2018. També la demora mitjana en LEQ s'ha reduït un 29%, passant de 114 a 81 dies.

Pel que fa a la despesa en Educació de les Illes Balears, el 2018 ha assolit el seu màxim històric. Des de 2013, s'ha incrementat en més de 200 milions d'euros, amb un creixement sostingut de més del 5% anual de mitjana. Aquesta fase expansiva de la despesa en Educació es produeix després de quatre anys de reducció de la despesa (període 2010-13) en què la despesa va caure en gairebé 120 milions d'euros.

Gràfic 39. Evolució de la despesa en Educació de les Illes Balears (2007-18)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'execució pressupostària de la Comunitat Autònoma de les illes Balears.

A la taula següent es desagrega la despesa en Educació entre els seus principals components. La despesa en personal docent públic és la que més ha augmentat en els darrers quatre anys en termes absoluts, 95 milions d'euros (un 21,5 %).

Taula 9. Evolució dels principals components de la despesa en Educació (2014-18)

(milions d'euros)

	2014	2015	2016	2017	2018 (P)	Pes	Var. 2018-14	% Var. 2018/14
Personal docent públic	443,56	467,54	486,04	515,61	538,99	56,6%	95,43	21,5%
Personal administració general	33,72	32,95	33,73	36,50	41,23	4,3%	7,51	22,3%
Ensenyament concertat	159,12	175,75	179,03	186,94	191,43	20,1%	32,31	20,3%
UIB	52,98	57,11	58,47	64,81	68,86	7,2%	15,88	30,0%
IBISEC	17,92	22,85	40,21	47,55	25,98	2,7%	8,06	45,0%
Altres	63,36	67,57	73,22	75,67	85,84	9,0%	22,48	35,5%
Total	770,66	823,77	870,70	927,07	952,33	100,0%	181,67	23,6%

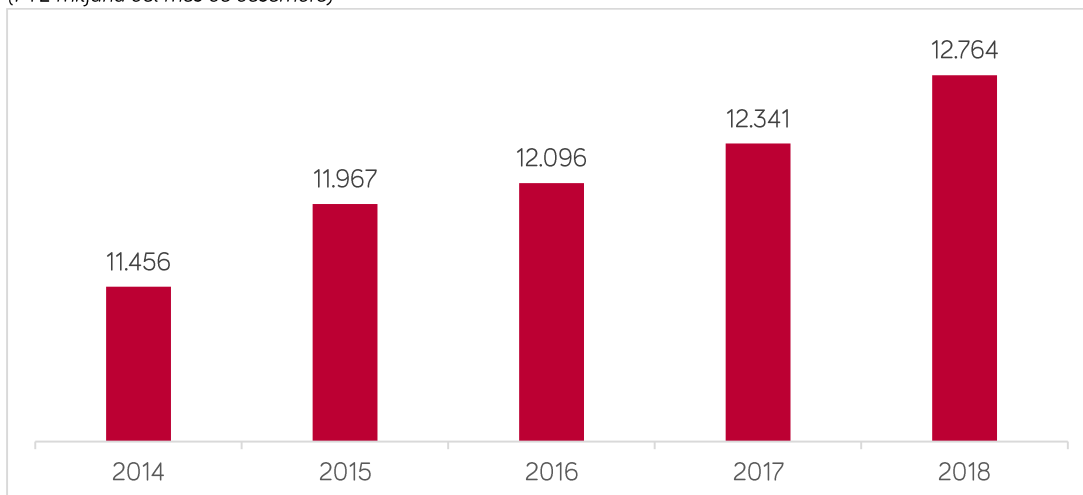
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'execució pressupostària de la Comunitat Autònoma de les illes Balears

L'augment de la despesa en personal docent públic s'explica per l'efecte dels diferents increments salarials (que han tingut un impacte en el creixement de la despesa del

8%), però sobretot per l'augment del nombre de professors. En termes d'efectius a temps complet, l'increment ha estat de 1.308 professors en el període 2014-18, un 11,4%.

Gràfic 40. Evolució del nombre d'efectius a temps complet del personal docent públic (2014-18)

(FTE mitjana del mes de desembre)

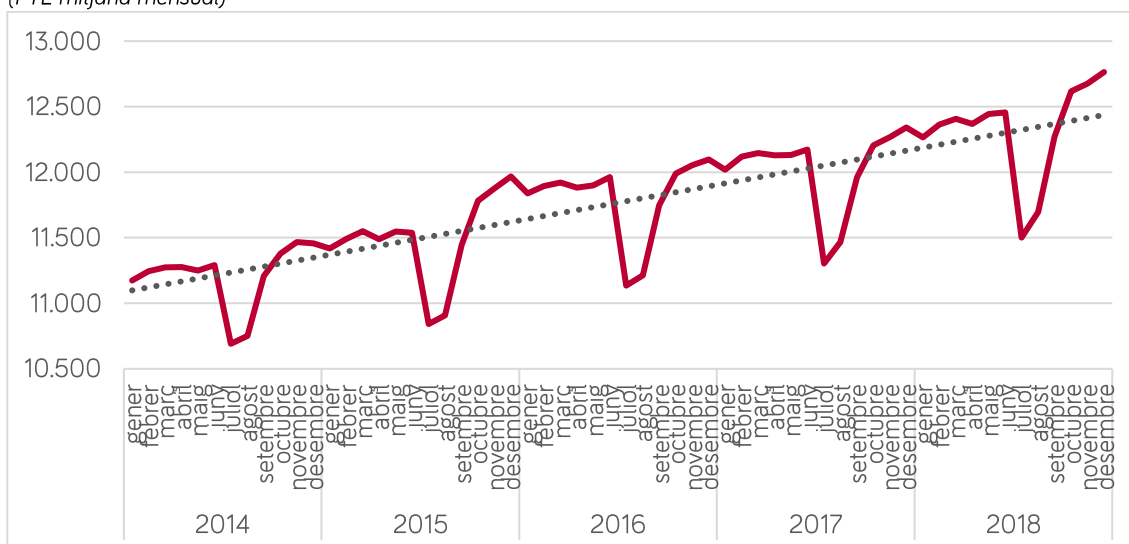
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria d'Educació i Universitat.

Com en el cas del personal sanitari, l'evolució mensual del nombre d'efectius a temps complet del personal docent també denota una forta estacionalitat, en aquest cas inversa,

ja que durant els mesos de juliol i agost deixa d'estar contractat el professorat de caràcter interí i tampoc es realitzen substitucions.

Gràfic 41. Evolució mensual del nombre d'efectius a temps complet del personal docent públic (2014-18)

(FTE mitjana mensual)

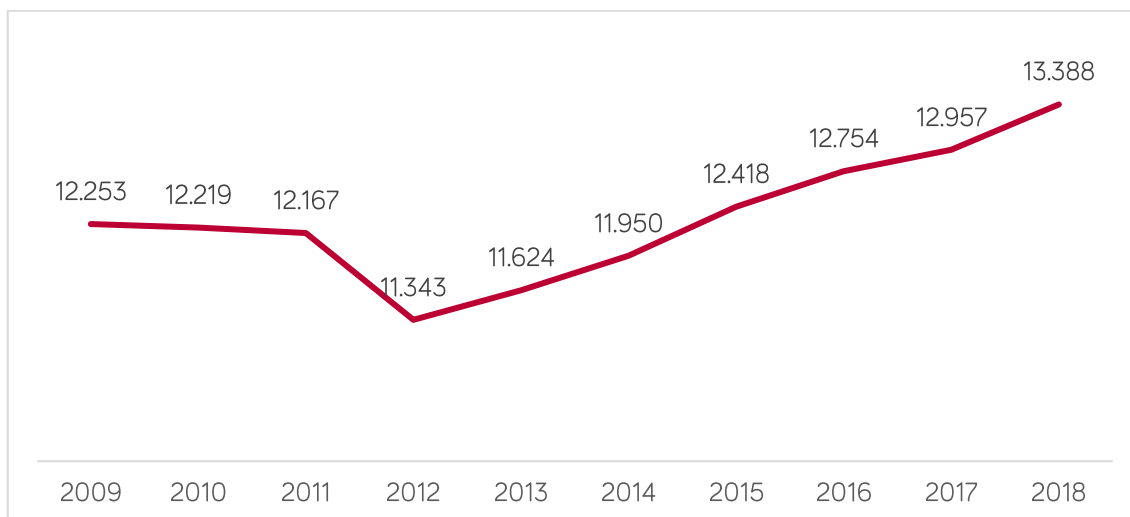

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria d'Educació i Universitat.

Una altra forma d'observar l'evolució del nombre de docents de l'ensenyament públic és a través del nombre de perceptors de nòmina. Els darrers 10 anys el nombre de perceptors de nòmina de l'ensenyament públic ha crescut en termes acumulats un

9,3%. Els primers tres anys (període 2010-12) es varen reduir 910 professors, mentre que des de 2013 s'observa un creixement sostingut del voltant del 3% anual. En relació a 2012, a finals de 2018 s'havien incrementat fins a 2.045 professors.

Gràfic 42. Nombre de perceptors de nòmina de l'ensenyament públic (2009-18)

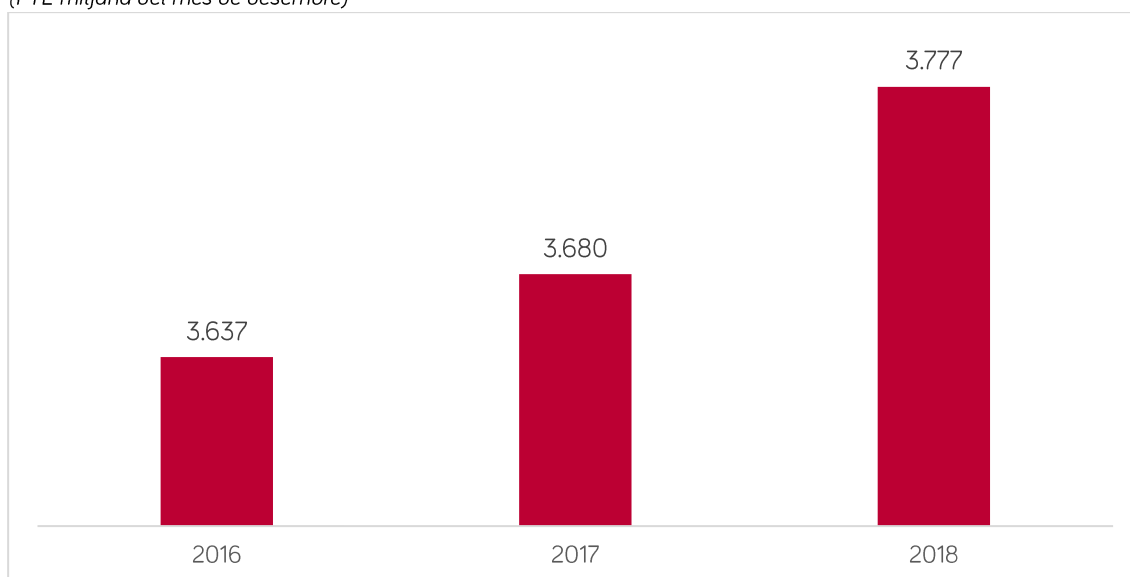
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria d'Educació i Universitat.

Pel que fa a l'ensenyament concertat, a finals de 2018 amb 3.777 professors, 97 més que el 2017 (2,6% d'increment). Els docents de l'ensenyament concertat representaven el

2018 el 22,8% del total del personal docent (públic i concertat) finançat amb recursos públics de les Illes Balears.

Gràfic 43. Evolució del nombre d'efectius a temps complet del personal docent de l'ensenyament concertat (2016-18)

(FTE mitjana del mes de desembre)

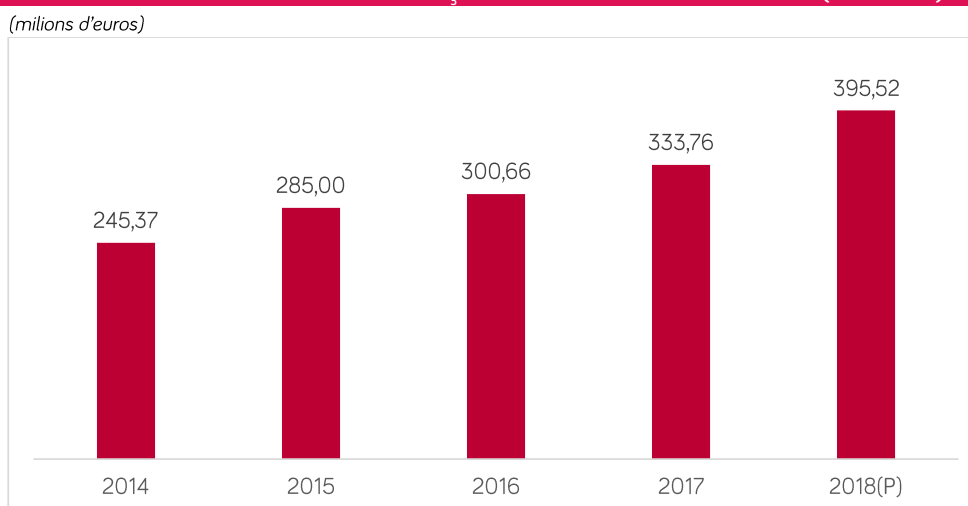

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria d'Educació i Universitat.

A part de la despesa en Salut i en Educació, l'altre principal àmbit funcional de despesa de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears és, com hem vist, el finançament dels consells insulars. El finançament dels consells ha crescut des de 2014 en 150 milions d'euros, un 61%. Això representa un creixement anual mitjà del 15%, és a dir, de gairebé 40 milions a l'any.

Gràcies a aquests increments, derivats només en part del traspàs de noves competències, el pes del finançament dels consells insulars sobre el pressupost de despeses no financeres de la Comunitat Autònoma de les illes Balears ha augmentat en dos punts i ha passat d'un 7,6% a un 9,6%.

Gràfic 44. Evolució del finançament dels consells insulars (2014-18)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'execució pressupostària de la Comunitat Autònoma de les illes Balears.

Evolució de la massa salarial de la CAIB en el període 2014-18

L'aposta per les polítiques socials ha estat una de les causes principals de l'evolució que ha experimentat la massa salarial de la CAIB en el període 2014-18. El fet de tractar-se de polítiques intensives en personal ha incidit especialment en el creixement de la massa salarial al llarg d'aquests anys, tot i que també cal tenir en compte els importants increments que s'han produït en les retribucions.

Entre 2014 i 2018 la massa salarial de la CAIB ha crescut en 221 milions d'euros, un 22,5%. El 54% d'aquest increment és atribuïble al personal estatutari del Servei de Salut de les Illes Balears, que ha crescut en 119 milions d'euros. Per la seva banda, la massa salarial del personal docent ha crescut en 69 milions d'euros, un 18,1%, mentre que la massa salarial del personal de l'administració general s'ha incrementat en 33 milions d'euros i és la que major creixement ha experimentat en termes relatius, un 29,3%.

Taula 10. Evolució de la massa salarial de la CAIB (2014-18)

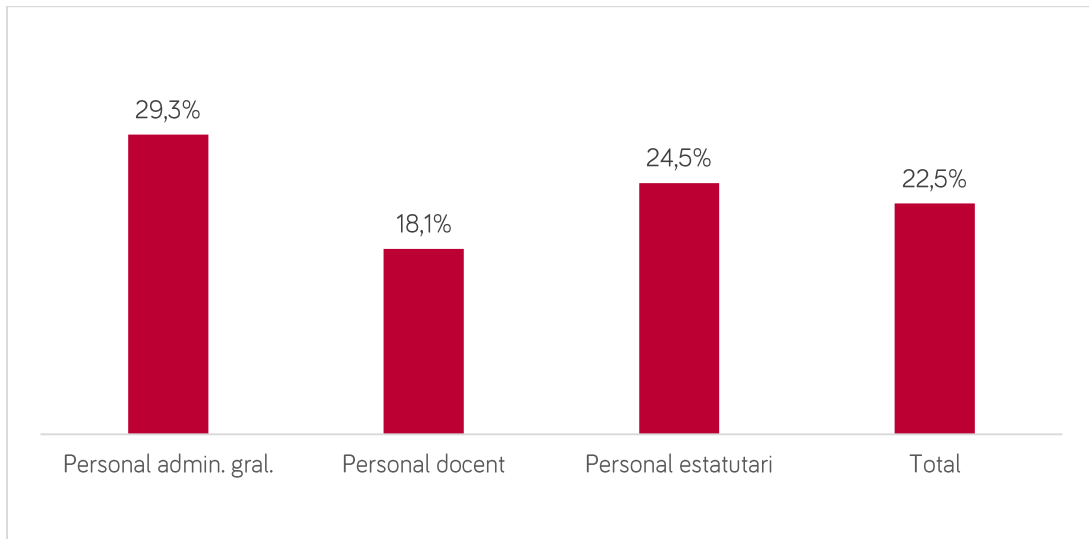
(milions d'euros)

	Personal admin. gral.	Personal docent	Personal estatutari	Total	Var.	% Var.
2014	111,61	384,12	484,16	979,89		
2015	111,65	391,91	509,22	1.012,79	32,90	3,4%
2016	118,30	410,08	534,65	1.063,03	50,24	5,0%
2017	125,81	429,48	564,91	1.120,20	57,17	5,4%
2018	144,26	453,62	602,97	1.200,85	80,64	7,2%

Font: Elaboració pròpia.

¹ La massa salarial inclou totes les despeses de personal, exceptuant els triennis, la cotització a la Seguretat Social a càrrec de 'empresa i el cost de personal directiu.

Gràfic 45. Percentatge de variació de la massa salarial (2014-18)

Font: Direcció General de Pressuposts i Finançament

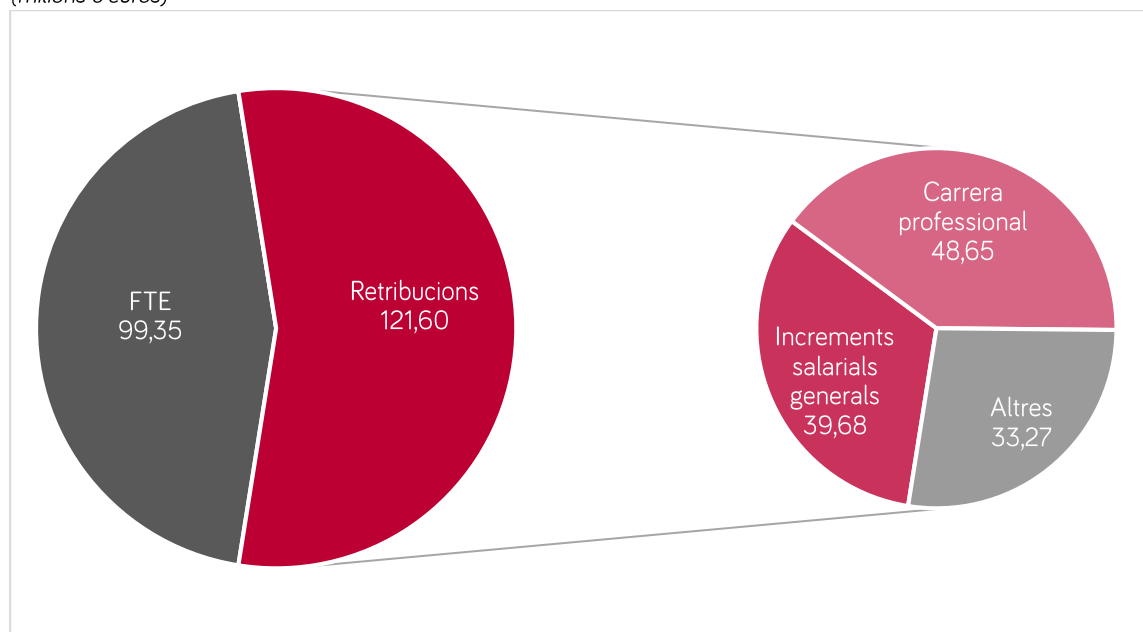
L'augment de 221 milions d'euros de la massa salarial en el període 2014-18 s'explica en un 55% per l'increment de les retribucions (122 milions d'euros) i en un 45% per la contractació de més personal (99 milions d'euros). El 40% de l'increment de les retribucions s'explica per la carrera professional, el 33% pels increments salarials generals i el 27%

restant per altres motius, en què destaquen les remuneracions de l'activitat extraordinària, especialment rellevant en el sector sanitari.

El desplegament de la carrera professional (inclosos els sexennis del personal docent) ha suposat un increment de gairebé 50 milions d'euros, que suposen un 22% de la variació total de la massa salarial.

Gràfic 46. Factors explicatius de la variació de la massa salarial (2014-18)

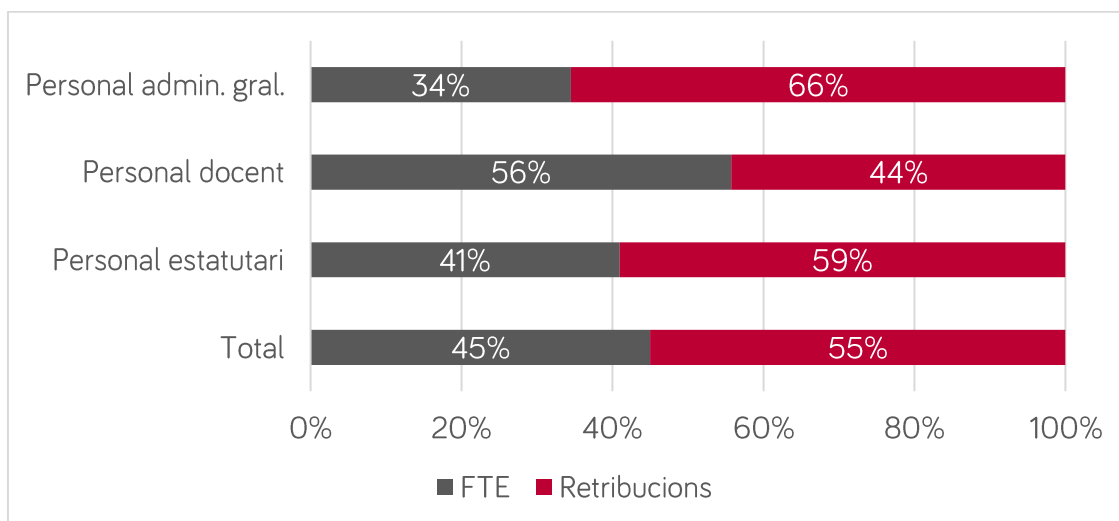
(milions d'euros)

Font: DGPF

El personal de l'administració general és on més pes relatiu han tingut els increments retributius, mentre que en el del personal docent és on més pes relatiu han significat les contractacions de personal.

Gràfic 47. Factors explicatius de la variació de la massa salarial per tipus de personal (2014-18)

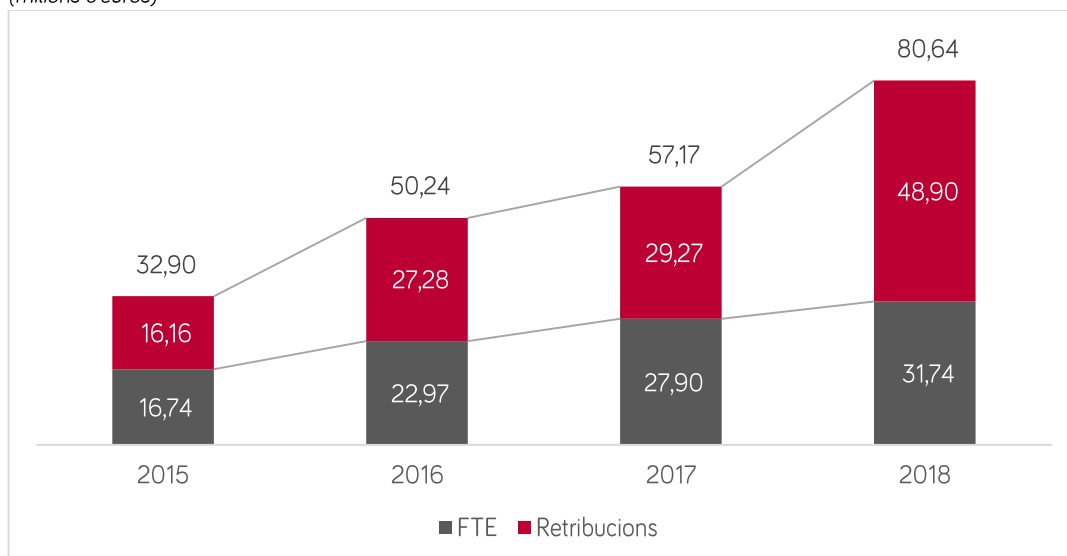
Font: DGPF

Mentre que l'increment del nombre d'efectius a temps complet ha suposat un augment de la massa salarial del 10,1%, l'impacte dels increments retributius sobre la massa ha estat, de mitjana, del 12,4%. En aquest darrer cas les variacions per sectors han estat

importantes: així, mentre que les retribucions del personal de l'Administració general han crescut un 19,2%, pel que fa al personal docent l'increment derivat de mesures retributives ha estat del 8% i al personal estatutari, del 14,5%.

Gràfic 48. Variació interanual de la massa salarial (2014-18)

(milions d'euros)

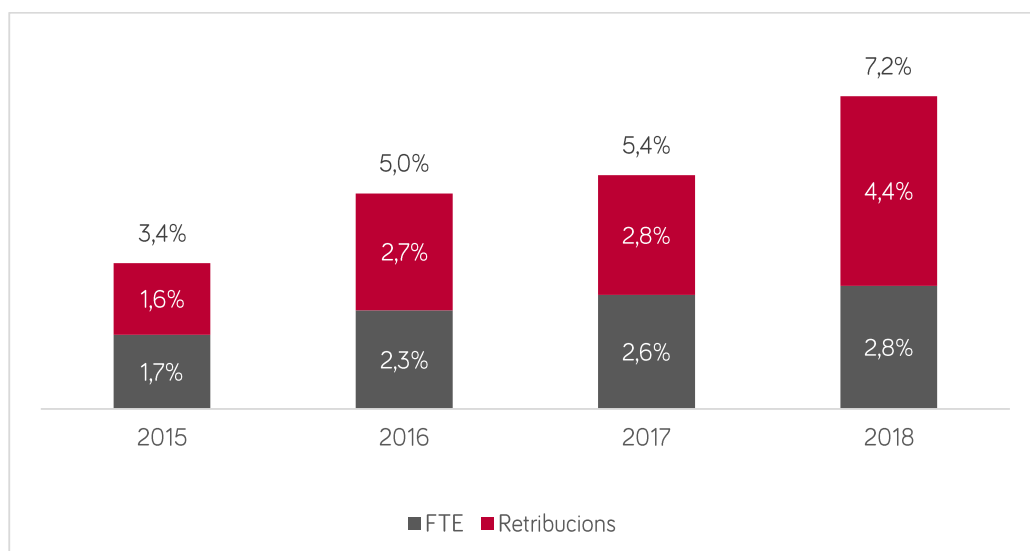

Font: DGPF

El major increment s'ha registrat al 2018 i és atribuïble, sobretot, als increments retributius, que han suposat un increment del 4,4% de la massa salarial (la carrera professional és la responsable del 40% d'aquest increment).

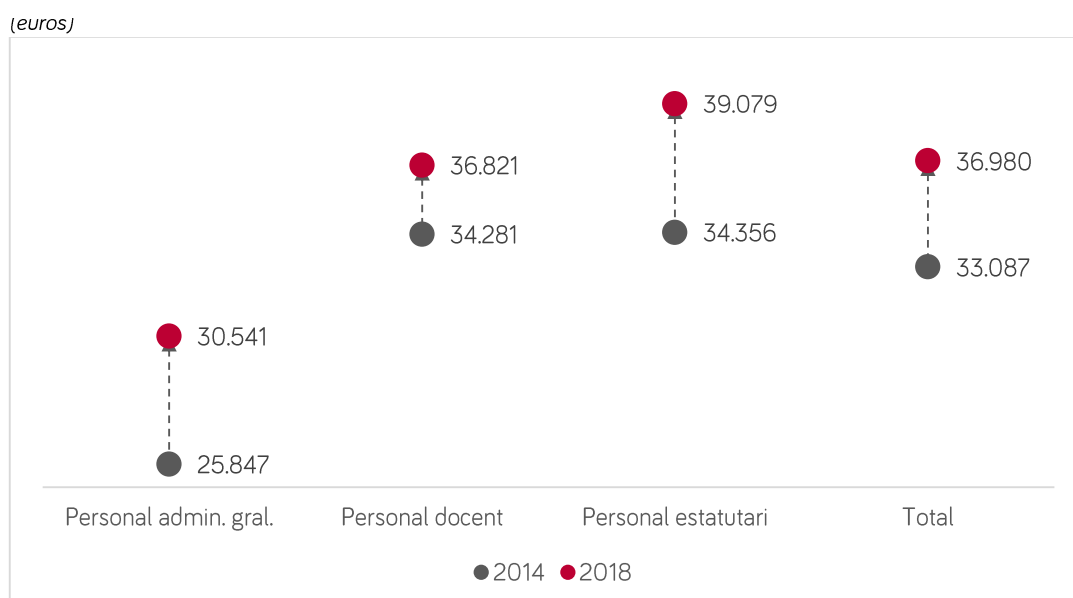
Gràfic 49. Percentatge de variació interanual de la massa salarial (2014-18)

Font: DGPF

Fruit d'aquests increments retributius, en el període 2014-18 la despesa mitjana per empleat ha crescut un 11,8% (3.894 euros), passant a ser de 36.980 euros. El personal de l'administració general és el que ha experimentat un major augment de la despesa per empleat en termes percentuals, un 18,2% (4.694 euros).

Gràfic 50. Despesa mitjana per empleat (2014-18)

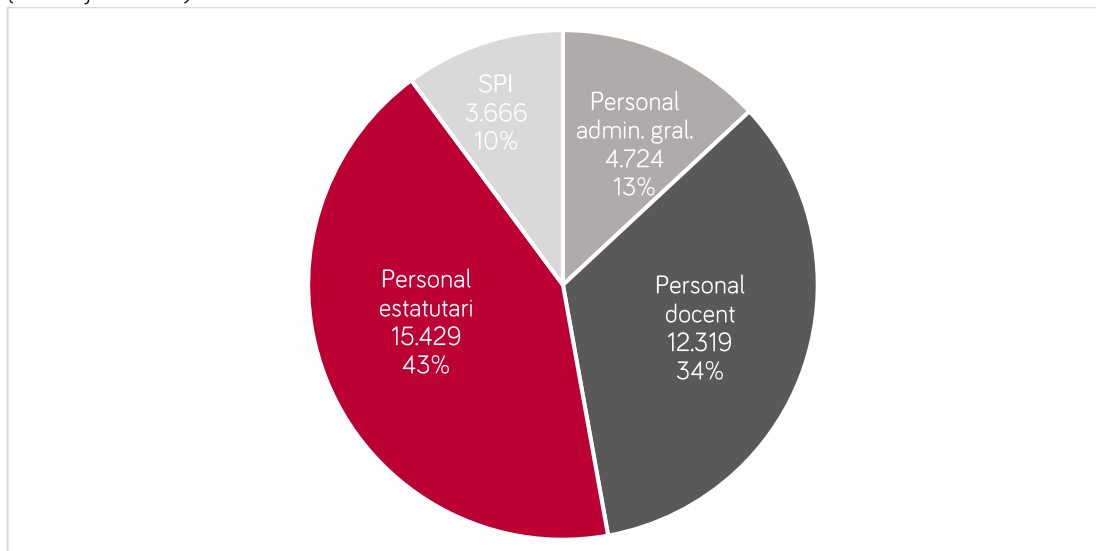
Font: DGPF

La CAIB comptà el 2018 amb 36.138 treballadors a temps complet. D'aquests, 32.472 (90%) corresponien al sector públic administratiu, mentre que 3.666 (10%) eren del sector públic instrumental. El col·lectiu majoritari (15.429 efectius) és el del personal estatutari que presta

els seus serveis en el Servei de Salut, seguit del personal docent (12.319 efectius). Per la seva banda, el personal funcionari i laboral de l'Administració General (4.724 efectius) representa el 13% dels treballadors públics de la comunitat autònoma.

Gràfic 51. Distribució del personal de la CAIB (2018)

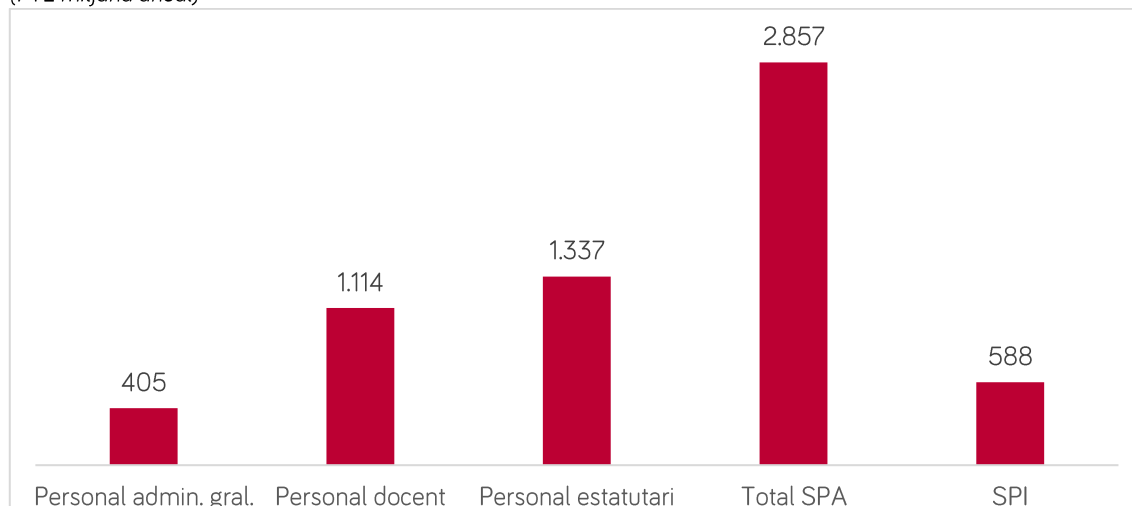
(FTE mitjana anual)

Font: DGPF

Gràfic 52. Variació del nombre d'efectius a temps complet (2014-18)

(FTE mitjana anual)

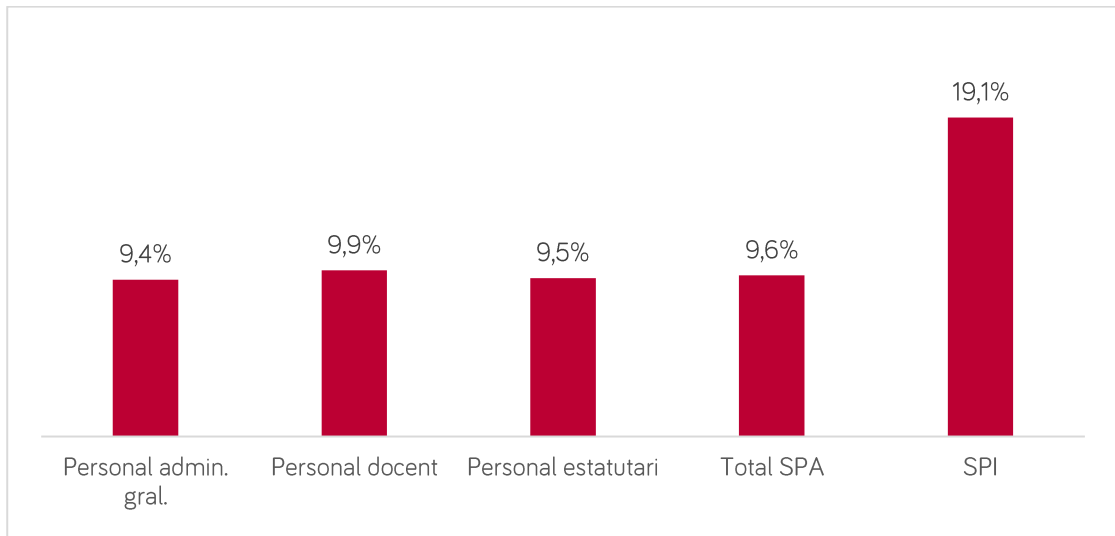

Font: DGPF

Des de 2014, el personal de la CAIB ha crescut en 3.445 efectius, un 10,5%. L'increment més important en termes relatius s'ha produït en el SPI, que a finals de 2018 comptava amb un 19,1% d'efectius més que al 2014. Per la

seva banda, els efectius del SPA de la CAIB han augmentat de mitjana un 9,6%, essent el personal docent el que més s'ha incrementat en termes relatius (9,9%).

Gràfic 53. Percentatge de variació del nombre d'efectius a temps complet (2014-18)

Font: DGPF

8. TENDÈNCIES DE LA DESPESA SANITÀRIA DE LES COMUNITATS AUTÒNOMES

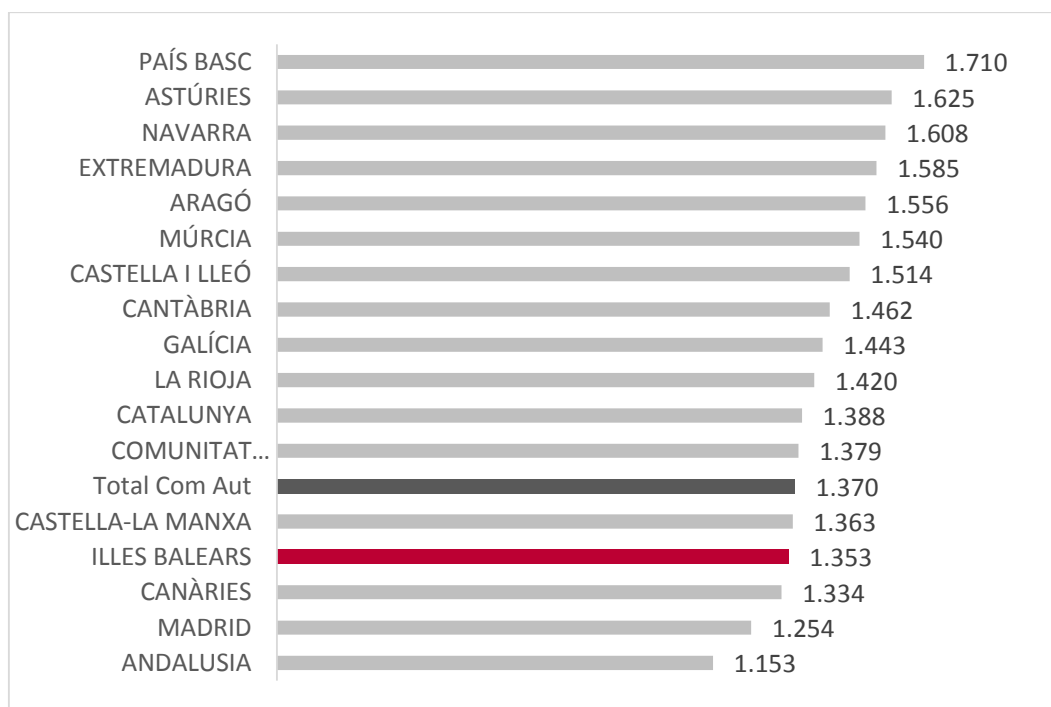
La despesa sanitària és, com hem vist, la despesa més important que han d'atendre les comunitats autònomes. És per això que dedicam un apartat específic a analitzar l'evolució que experimenta des d'una perspectiva comparada entre comunitats, posant el focus en la despesa sanitària de les Illes Balears.

A banda de les dades de la COFOG, la principal font d'informació pel que fa a la despesa sanitària de les comunitats autònomes és l'Estadística de la despesa sanitària pública que elabora el Ministeri de Sanitat. També

constitueixen una referència els pressuposts sanitaris de les comunitats autònomes, que publica el mateix Ministeri i que, tot i tractar-se de pressuposts inicials, poden representar una mena d'indicador avançat de per on pot evolucionar després efectivament la despesa sanitària. Una altra informació rellevant són els indicadors sobre despesa farmacèutica i sanitària que, des de 2014, publica el Ministeri d'Hisenda i que constitueixen les dades més actualitzades de què es disposa (es publiquen amb un decalatge de només dos o tres mesos).

Gràfic 54. Despesa sanitària per càpita de les comunitats autònomes (2017)

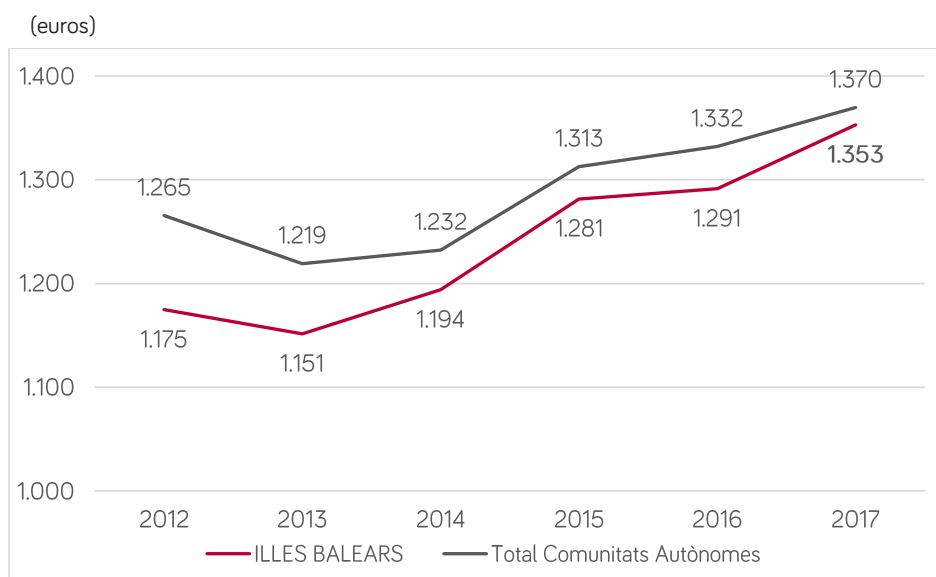
(euros)

El 2017 la despesa sanitària pública de les Illes Balears va ascendir a 1.370 euros per càpita, xifra inferior en 17 euros a la mitjana

per càpita (1.370), i inferior en 357 euros per càpita a la comunitat autònoma amb major despesa per habitant, País Basc (1.710).

Gràfic 55. Evolució de la despesa sanitària per càpita (2012-17)

En el gràfic anterior es mostra la variació experimentada en el període 2012-17. L'increment total de la despesa sanitària per càpita de les Illes Balears de 2012 a 2017 va ser de més de 178 euros (un 15,16%). Fruit d'aquest considerable increment de la despesa, s'aprecia una certa convergència amb la despesa per habitant mitjana per al conjunt de comunitats autònomes. Així, mentre el 2012 el diferencial amb la mitjana era de 91 euros per habitant, el 2017 s'havia

reduït a 17 euros, però continuava per sota de la mitjana i molt per sota de la comunitat amb una major despesa per habitant, el País Basc.

La despesa en productes farmacèutics i sanitaris de les Illes Balears ha crescut un 7,1 % el 2018. Aquest increment es troba significativament per sobre del creixement mitjà de la despesa en el conjunt de comunitats autònomes (4,6%) i només és superat per Canàries (7,8%).

Taula 11. Percentatge de variació interanual de la despesa en productes farmacèutics i sanitaris (2017-18)

	Farmàcia hospitalària	Receptes mèdiques i altres productes amb prescripció	Material sanitari	Total	Farmàcia hospitalària sense incloure VHC*	Total sense incloure VHC
ANDALUSIA	9,8	3,6	4,7	5,6	11,3	5,9
ARAGÓ	4,7	2,6	-0,4	2,6	6,7	3,2
ASTÚRIES	1,4	1,1	3,7	1,8	0,1	1,5
ILLES BALEARS	13,5	3,3	4,3	7,1	10,9	6,1
CANÀRIES	12,1	4,8	9,5	7,8	11,6	7,6
CANTÀBRIA	9,8	2,5	2,5	4,6	11,6	5,1
CASTELLA I LLEÓ	7,6	2,8	5,2	4,7	9,7	5,3
CASTELLA-LA MANXA	7,8	2,6	3,1	4,1	8,9	4,4
CATALUNYA	6,9	2,7	6,2	4,7	8,3	5,2
EXTREMADURA	8,1	1,7	-1,7	2,7	9,7	3,0
GALÍCIA	11,5	2,1	2,6	5,0	13,9	5,6
MADRID	6,5	3,3	5,0	4,7	7,9	5,1
MÚRCIA	8,3	1,1	1,5	3,1	9,9	3,5
NAVARRA	5,8	2,6	6,5	4,4	8,8	5,4
PAÍS BASC	3,7	0,5	4,0	2,2	4,0	2,3
LA RIOJA	6,0	2,5	4,9	4,2	7,4	4,6
PAÍS VALENCIÀ	6,2	3,1	7,5	4,8	9,7	5,9
TOTAL	7,7	2,8	4,7	4,6	9,2	5,0

Font: Indicadors de despesa farmacèutica i sanitària (Ministeri d'Hisenda).

(*) Sense incloure la despesa generada per les teràpies per al tractament del virus de l'hepatitis C (VHC).

La farmàcia hospitalària és l'àmbit en el qual s'observa un major increment de la despesa en termes percentuals. En el conjunt de comunitats autònomes l'augment respecte a 2017 és del 7,7%, mentre que a Balears és on es produeix el major creixement, un 13,5 %.

Si prenem el període 2014-18, l'increment acumulat de la despesa farmacèutica i

sanitària (sense l'impacte del VHC) de les Illes Balears és del 29%, deu punts per sobre de la mitjana (19%). Això representa, en el cas de Balears, un creixement mitjà del 7,2% anual (4,8% al conjunt de comunitats autònomes), que situa la nostra comunitat com la que ha registrat un major creixement en aquest període.

Taula 12. Percentatge de variació interanual de la despesa en productes farmacèutics i sanitaris (sense incloure VHC)

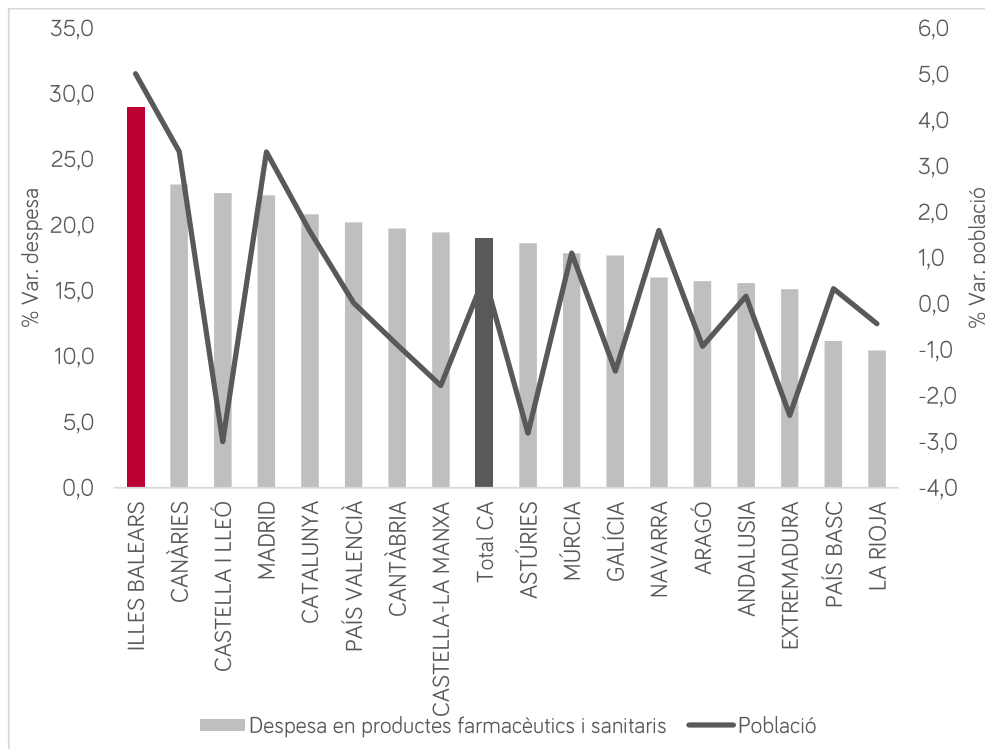
	2015	2016	2017	2018	Var. 2018-14	Mitjana anual
ANDALUSIA	0,4	5,1	3,5	5,9	15,6	3,9
ARAGÓ	4,2	5,0	2,5	3,2	15,7	3,9
ASTÚRIES	6,8	4,4	4,9	1,5	18,6	4,7
ILLES BALEARS	7,8	6,9	5,5	6,1	29,0	7,2
CANÀRIES	5,6	3,5	4,6	7,6	23,1	5,8
CANTÀBRIA	8,4	2,6	2,4	5,1	19,7	4,9
CASTELLA I LLEÓ	8,1	3,5	4,0	5,3	22,4	5,6
CASTELLA-LA MANXA	4,3	5,7	3,8	4,4	19,4	4,9
CATALUNYA	3,9	5,1	5,2	5,2	20,8	5,2
EXTREMADURA	3,5	5,4	2,4	3,0	15,1	3,8
GALÍCIA	2,9	4,1	4,0	5,6	17,7	4,4
MADRID	5,6	4,4	5,5	5,1	22,3	5,6
MÚRCIA	4,2	5,6	3,5	3,5	17,9	4,5
NAVARRA	2,9	3,5	3,3	5,4	16,0	4,0
PAÍS BASC	4,4	2,8	1,3	2,3	11,2	2,8
LA RIOJA	0,7	2,9	1,9	4,6	10,5	2,6
PAÍS VALENCIÀ	2,1	10,1	1,0	5,9	20,2	5,1
TOTAL	3,8	5,2	3,7	5,0	19,0	4,8

Font: Indicadors de despesa farmacèutica i sanitària (Ministeri d'Hisenda).

El creixement de la despesa farmacèutica i sanitària s'explica, en part, pel major creixement demogràfic viscut a les Illes Balears en comparació amb la resta de

comunitats autònomes. La població balear ha augmentat en aquest període un 5%, mentre que a la resta de comunitats el creixement de la població ha estat, de mitjana, del 0,6%.

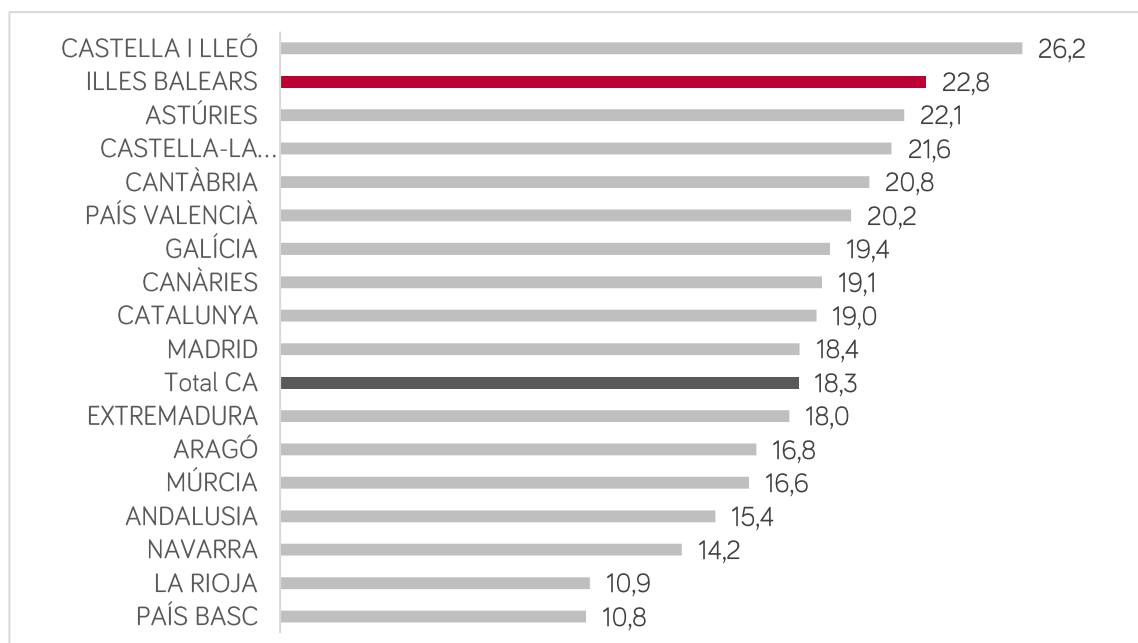
Gràfic 56. Variació de la despesa farmacèutica i sanitària respecte de la variació de la població (2014-18)

Font: Elaboració pròpia a partir dels indicadors de despesa farmacèutica i sanitària (Ministeri d'Hisenda) i de les xifres oficials de població (INE).

No obstant això, com es pot observar en el gràfic següent, el creixement de la despesa farmacèutica per càpita de la mitjana de comunitats autònomes (4,5 punts per sobre), per la qual cosa cal trobar també altres factors explicatius més enllà del ha estat significativament per sobre de demogràfic.

Gràfic 57. Percentatge de variació de la despesa farmacèutica i sanitària per càpita (2014-18)

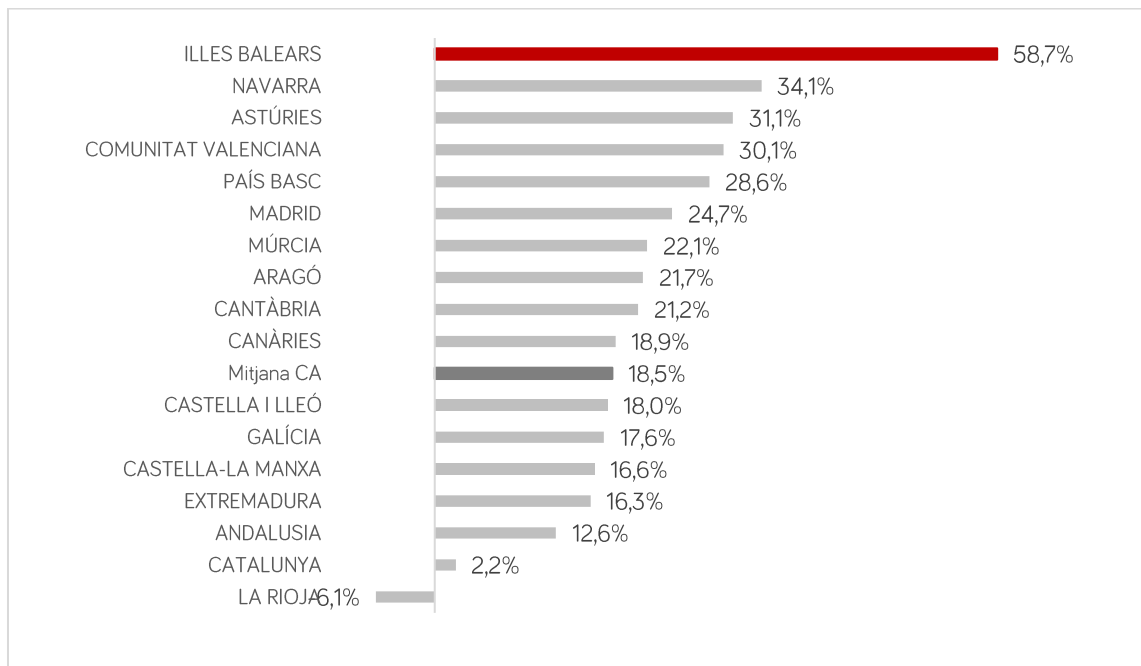
Font: Elaboració pròpia a partir dels indicadors de despesa farmacèutica i sanitària (Ministeri d'Hisenda) i de les xifres oficials de població (INE).

Les dades dels pressuposts inicials de Salut de les comunitats autònomes poden ser orientatives de l'evolució que pot seguir la despesa sanitària (més enllà del fet que aquesta no trobi sovint encaix dins el marc pressupostari i habitualment sigui generadora d'importants desviacions). En el cas de les Illes Balears, els importants increments de la despesa sanitària que hem vist que s'han produït en els darrers anys vendrien recolzats

pels considerables augments dels pressuposts inicials.

En el període 2007-19 els pressuposts inicials de Salut de les comunitats autònomes han crescut un 18,5% de mitjana. Les Illes Balears és la comunitat que ha experimentat, amb diferència, un major creixement en aquests anys, un 58,7%, 40 punts per sobre de la mitjana.

Gràfic 58. Variació dels pressuposts inicials de Salut (2007-19²)

Font: Elaboració pròpia a partir dels Recursos econòmics del Sistema Nacional de Salut (Ministeri de Sanitat) i Informe sobre els pressuposts de les comunitats autònomes (Ministeri d'Hisenda).

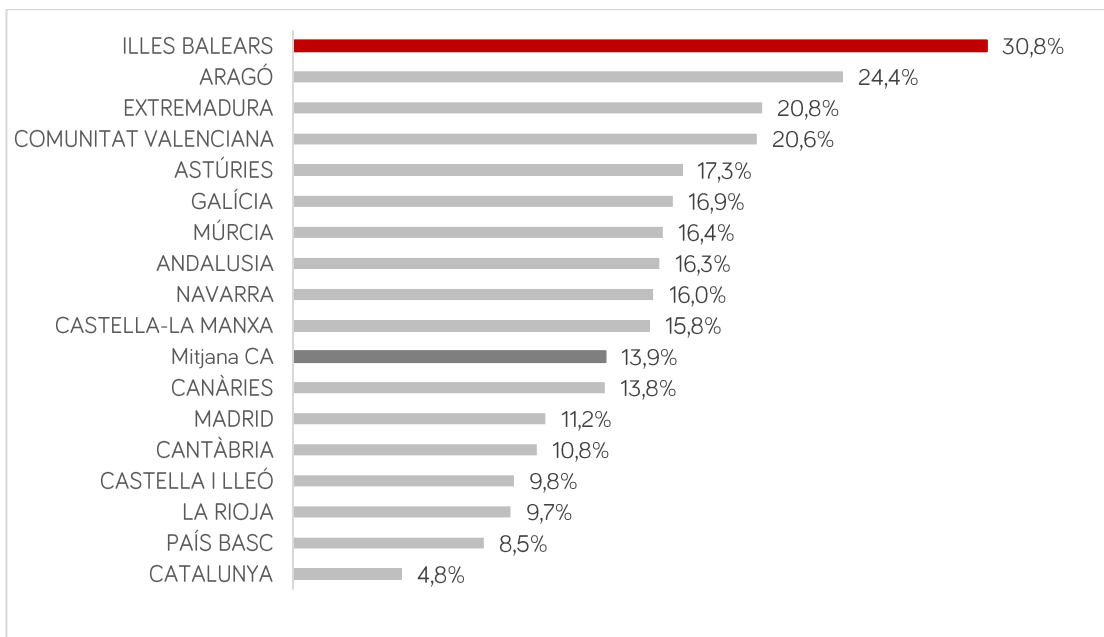
² La dada de 2019 prové de l'Informe sobre els pressuposts de les comunitats autònomes elaborat pel Ministeri d'Hisenda, si bé no inclou informació de les comunitats d'Andalusia, Aragó, Castella i Lleó, Castella - La Manxa, Catalunya, La Rioja i País Basc, ja que en el moment de la seva elaboració no havien aprovat encara els seus projectes de pressuposts per a 2019. En aquests casos s'ha considerat el mateix pressupost que l'any 2018.

Aquesta pauta es reproduïx si ens cenyim únicament als quatre darrers pressuposts. Efectivament, des de 2015, l'increment del pressupost inicial de Salut de les Illes

Balears ha estat del 30,8%, el major de totes les comunitats autònomes i més del doble del creixement que s'observa de mitjana d'aquestes.

Gràfic 59. Variació dels pressuposts inicials de Salut (2015-19)

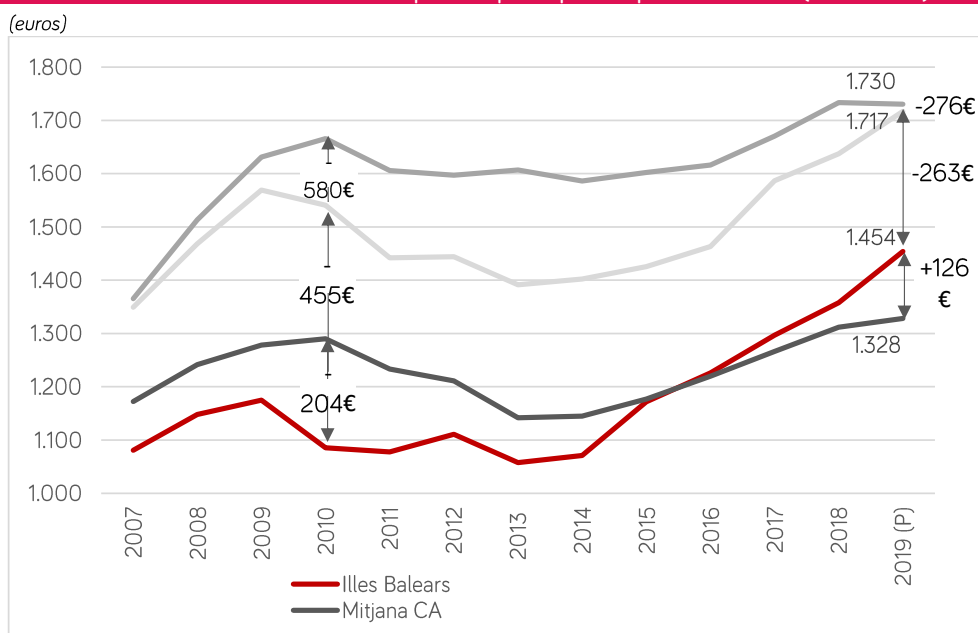

Font: Elaboració pròpia a partir dels Recursos econòmics del Sistema Nacional de Salut (Ministeri de Sanitat) i Informe sobre els pressuposts de les comunitats autònomes (Ministeri d'Hisenda).

L'important creixement del pressupost que les Illes Balears dedica a Salut ha propiciat la correcció del diferencial en termes per càpita respecte a la mitjana de les comunitats autònomes i respecte a les comunitats autònomes que més recursos destinen a

Salut. El pressupost per càpita de Salut de les Illes Balears ha passat dels 1.100 euros de mitjana del període 2007-14 als 1.454 euros el 2019, amb un increment de més de 350 euros per habitant en 5 anys.

Gràfic 60. Evolució del pressupost per càpita de Salut (2007-19)

Font: Elaboració pròpia a partir dels Recursos econòmics del Sistema Nacional de Salut (Ministeri de Sanitat) i Informe sobre els pressuposts de les comunitats autònomes (Ministeri d'Hisenda).

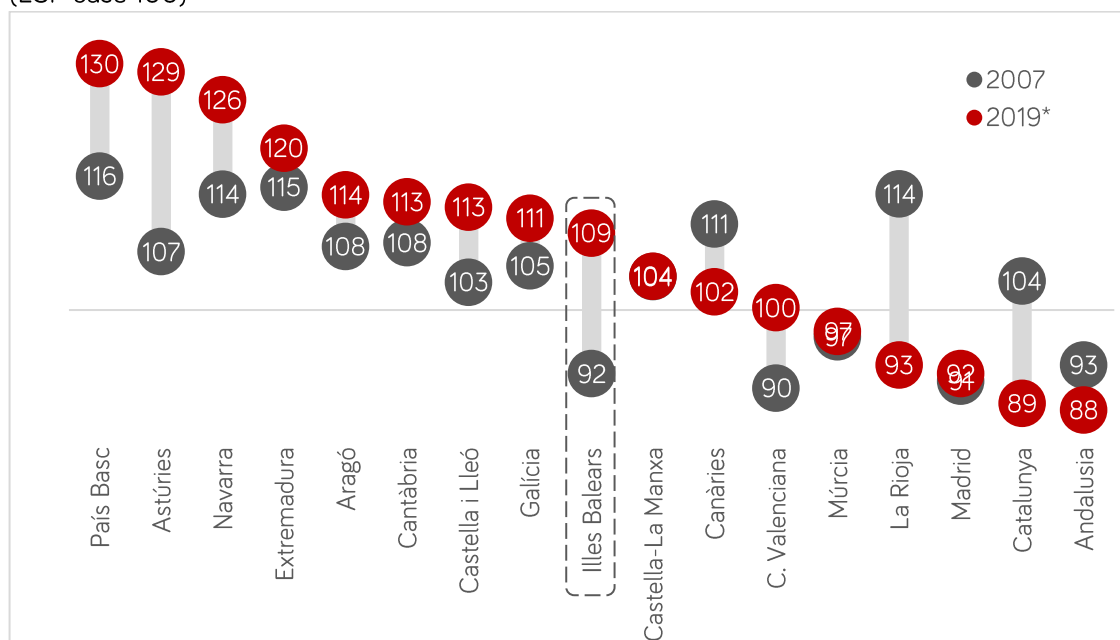
Si el 2010 el pressupost per càpita de Salut de Balears estava 204 euros per sota de la mitjana, des de 2016 ja es troba per sobre i el 2019 compta ja amb un pressupost per habitant 126 euros superior a la mitjana. No obstant això, tot i que des de l'any 2016 el pressupost per càpita destinat a Salut a les Illes Balears supera la mitjana de les comunitats autònomes, el diferencial respecte a les comunitats autònomes que

destinen més pressupost a Salut és encara molt gran, tant pel que fa a les comunitats autònomes de règim foral (País Basc) com de règim comú (Astúries).

Aquesta evolució s'ha produït com a conseqüència dels importants increments sostinguts del pressupost destinat a Salut en els darrers anys, sempre superiors a la mitjana de les comunitats autònomes

Gràfic 61. Evolució de l'índex de pressupost inicial per càpita en Salut de les comunitats autònomes (2007-19)

(ESP base 100)

Font: Elaboració pròpia a partir dels Recursos econòmics del Sistema Nacional de Salut (Ministeri de Sanitat) i Informe sobre els pressuposts de les comunitats autònomes (Ministeri d'Hisenda).

Les Illes Balears han passat de ser una de les darreres comunitats pel que fa a pressupost sanitari per càpita el 2007 a ser la desena el 2018 i, previsiblement, la novena el 2019 (cal tenir en compte que en aquest exercici no totes les comunitats tenien pressuposts

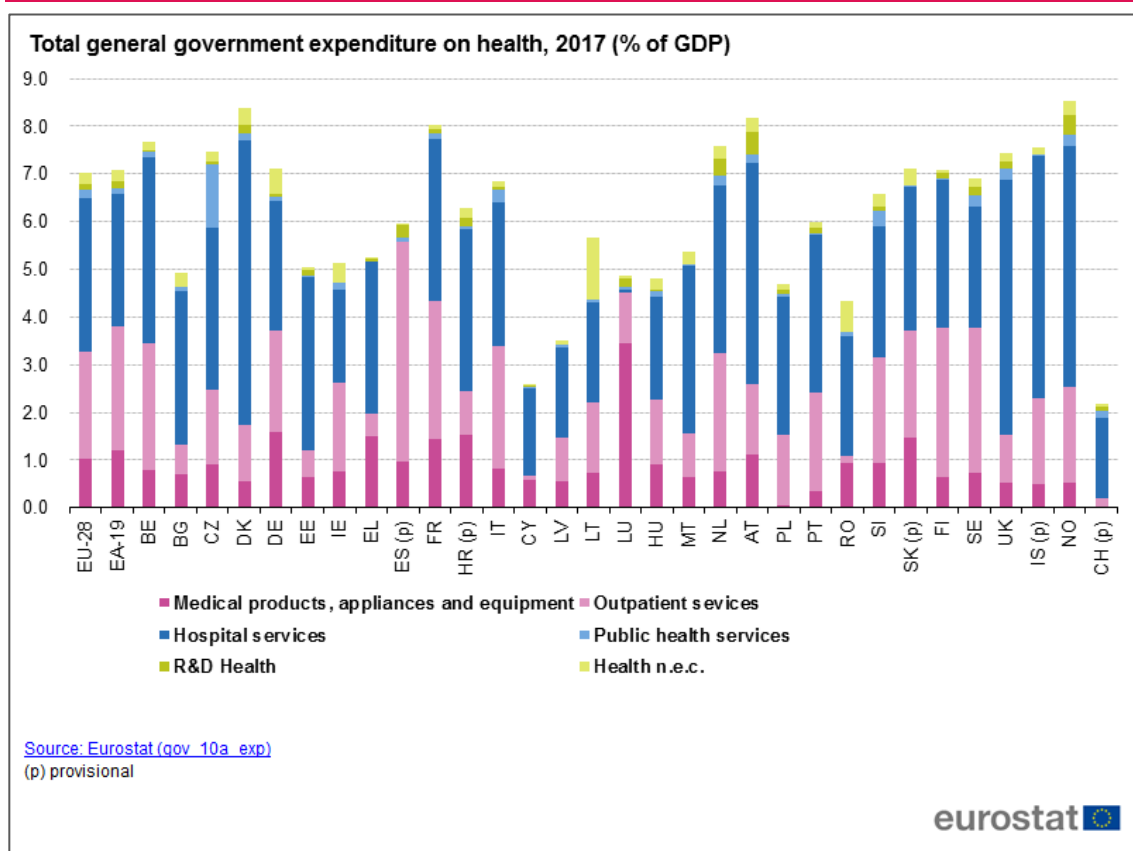
aprovat en el moment d'elaboració d'aquesta informació). El 2007 el pressupost sanitari per càpita de Balears es trobava un 8% per sota de la mitjana, mentre que el 2019 ja s'ha situat un 9% per sobre (el 2018 ja havia estat un 3% superior a la mitjana).

9. REFERÈNCIES INTERNACIONALS SOBRE LA DESPESA PÚBLICA EN SERVEIS PÚBLICS FONAMENTALS

Per tal de contextualitzar les dades que hem vist fins ara al llarg del document, es presenten a continuació algunes referències internacionals significatives sobre el pes de la despesa pública en salut, educació i protecció social.

Segons les dades d'Eurostat, el 2017 la despesa pública en Salut a Espanya representà un 6% del PIB, mentre que la mitjana de la despesa pública destinada a Salut a la UE-28 va ser d'un 7% del PIB i en alguns països (Dinamarca, Noruega, França, Àustria) se situà al voltant del 8%.

Gràfic 62. Pes de la despesa pública en salut en relació amb el PIB en els països de la UE-28 (2017)

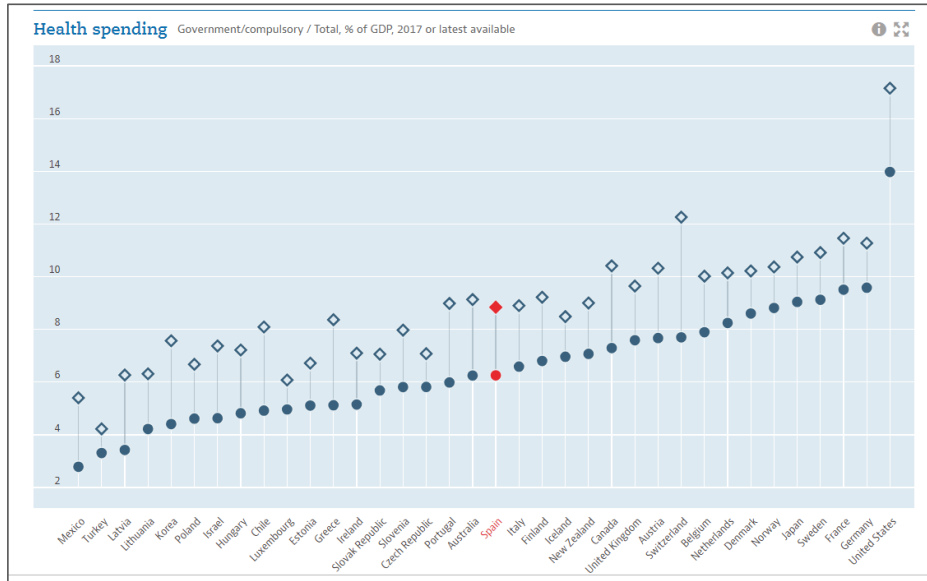

Font: Eurostat.

Cal tenir en compte que la despesa en Salut també compte sempre amb un pes (més o menys significatiu) de la despesa privada que assumeixen els ciutadans per atendre

copagaments, prestacions fora de la cartera pública, assegurances de salut, etc. En el cas d'Espanya, la despesa en Salut, si hi afegim la despesa privada, se situa al voltant del 8,9%.

Gràfic 63. Pes de la despesa pública i de la despesa total (pública i privada) en Salut en relació amb el PIB (2017)

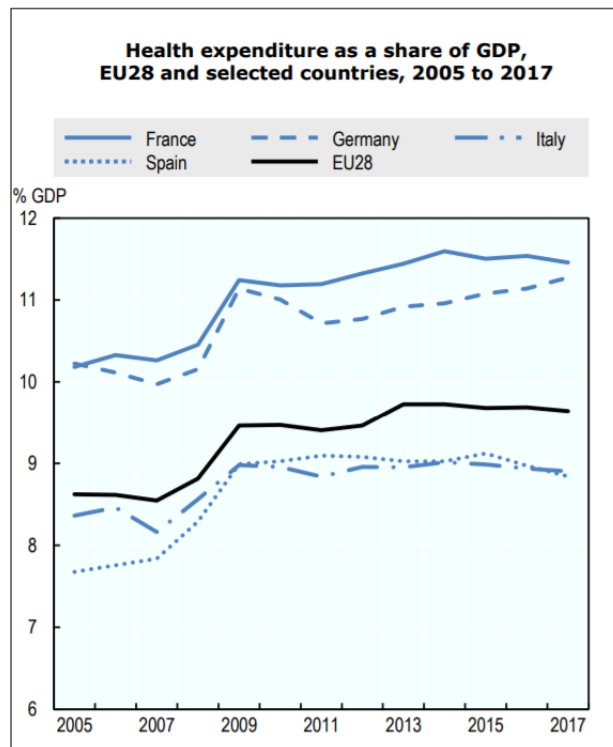

Font: Health data 2017 (OCDE).

Si observam l'evolució de la despesa sanitària total, aquesta va experimentar importants creixements en el període 2008-09, mentre que en els anys posteriors, afectada per la crisi econòmica, s'ha vist estabilitzada. Aquest comportament és més o menys generalitzable per a la majoria de països europeus. En el cas

d'Espanya, es pot comprovar com els efectes de la crisi sobre la despesa sanitària varen ser més intensos i es perllongaren més en el temps, de forma que la seva ràtio despesa/PIB, lluny de convergir, s'ha distanciat encara més respecte a la mitjana de la UE-28.

Gràfic 64. Evolució de la despesa sanitària total en relació amb el PIB en els països de la UE-28 (2002-17)

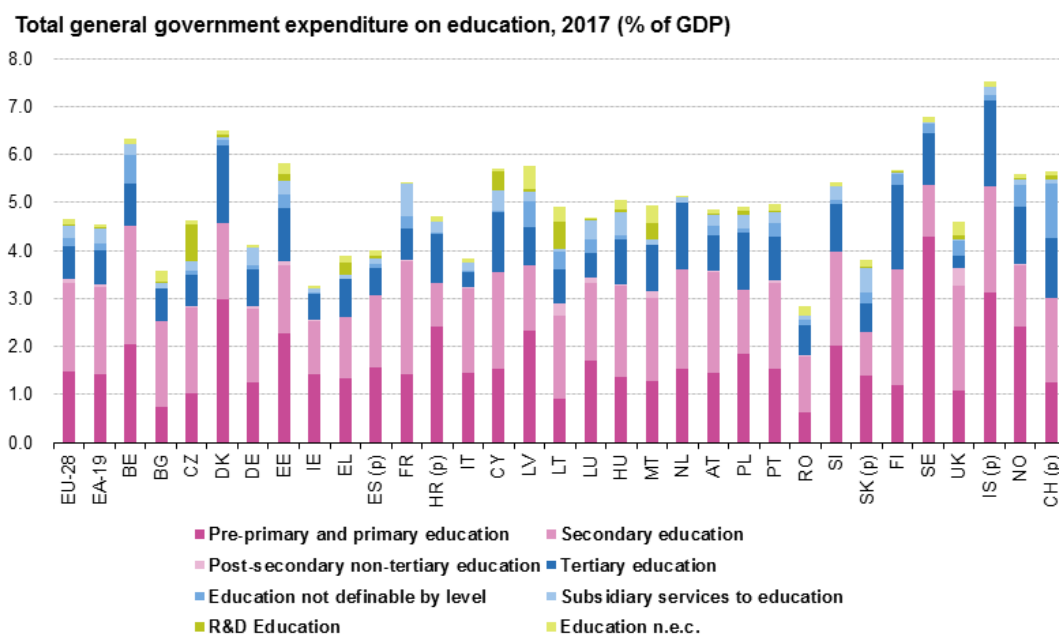

Font: Health data 2017 (OCDE).

Pel que fa a la despesa pública en Educació, el seu pes sobre el PIB se situava el 2017, en el cas d'Espanya, al voltant del 4%, més de mig punt per sota de la mitjana als països

de la UE-28 (4,6%) i força lluny dels països europeus que més recursos públics destinen a l'Educació en relació amb el seu PIB.

Gràfic 65. Pes de la despesa pública en Educació en relació amb el PIB en els països de la UE-28 (2017)

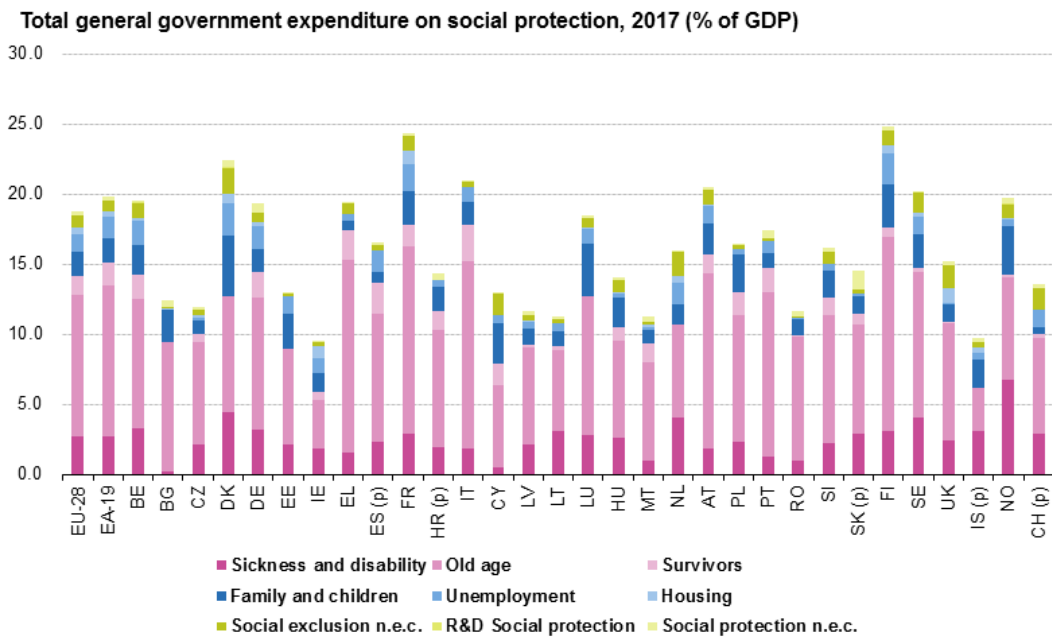
Source: Eurostat (gov_10a_exp)
(p) provisional

eurostat

Font: Eurostat.

Respecte a la despesa pública en Protecció social, a Espanya, el 2017, representava el 16% del PIB, mentre que a la mitjana de la UE-28 el seu pes era del 18.

Gràfic 66. Pes de la despesa pública en Protecció social en relació amb el PIB en els països de la UE-28 (2017)

Source: Eurostat (gov_10a_exp)

(p) provisional

eurostat

Font: Eurostat

10. CONCLUSIONS

Respecte al total de despesa

- El 2017, la despesa per càpita de les Illes Balears va ser de 2.997 euros i es trobava 116 euros per sota de la despesa mitjana per habitant de les comunitats autònomes de règim comú i 791 euros per sota de la despesa de la comunitat amb major despesa per càpita (Extremadura).
- Això va situar la despesa per càpita de les Illes Balears 4 punts per sota de la mitjana (amb un índex de despesa per càpita de 96), de manera que ocupava la dotzena posició de les 15 comunitats autònomes de règim comú pel que fa a despesa per habitant. O dit d'una altra forma, Balears va ser la quarta comunitat que menys gastà en termes per càpita el 2017.
- El diferencial respecte a la despesa per càpita mitjana de les comunitats autònomes de règim comú s'ha reduït significativament en el període 2012-17, concretament un 57,1%. És a dir, la despesa per càpita de les Illes Balears ha convergit amb la despesa per càpita mitjana, si bé el 2017 encara es trobava per davall

Respecte a la despesa en Serveis Públics Fonamentals

- El 2017, les Illes Balears varen ser la comunitat que proporcionalment més recursos destinà als Serveis públics fonamentals (Salut, Educació i Protecció social) respecte al total de la seva despesa no financera (un 85,3%).
- Amb una despesa en SPF de 2.555 euros per habitant, les Illes Balears ocupaven la novena posició d'entre les comunitats autònomes de règim comú, lleugerament per sobre de la mitjana, amb un índex de 101.
- En el període 2012-17, les Illes Balears són la comunitat que ha experimentat un major increment de la despesa per càpita en SPF. El creixement en aquest període va ser del 19,1 % (410 euros), enfront del 8,8% de creixement mitjà en el conjunt de comunitats autònomes de règim comú.
- De fet, les Illes Balears han passat de ser la comunitat autònoma amb una menor despesa per càpita en SPF, a situar-se fins i tot lleugerament per sobre de la mitjana. Mentre que el 2012 la despesa per càpita en SPF de Balears era 177 euros inferior a la mitjana i 509 euros inferior a la comunitat autònoma amb la despesa per càpita més alta (Cantàbria), el 2017 la despesa per càpita de Balears ja va ser 29 euros superior a la mitjana, si bé encara quedà lluny de les comunitats autònomes que majors recursos hi destinaren (Extremadura, Cantàbria o Castella i Lleó).
- Les diferències respecte de les comunitats forals varen ser, el 2017, de quasi 700 euros per càpita en el cas de Navarra, i de 1.300 euros per càpita respecte del País Basc.
- D'altra banda, la despesa en SPF de les Illes Balears va suposar el 2017 un 9,4% del PIB, percentatge que quedà clarament per sota de la ràtio mitjana despesa/PIB de les comunitats autònomes de règim comú (10,3%) i només per sobre de Catalunya i Madrid.

Respecte a la despesa en Salut

- Les Illes Balears destinaren a Salut, el 2017, el 46% del total de la seva despesa, de manera que varen ser la quarta comunitat autònoma que, en proporció, més recursos hi destinà.
- La despesa per càpita en Salut de les Illes Balears va ser de 1.377 euros, 7 euros per sobre de la mitjana i ocupant el dotzè lloc d'entre les comunitats autònomes de règim comú.
- En termes per càpita, la despesa en Salut de Balears ha crescut en el període 2012-17 en 214 euros (un 18,4%), més del doble del que ha crescut de mitjana al conjunt de comunitats autònomes de règim comú. Així, la despesa en Salut de Balears va passar d'estar un 7% per sota de la mitjana el 2012 a situar-se un punt per sobre el 2017.

Respecte a la despesa en Educació

- La despesa en Educació de les Illes Balears va suposar el 2017 el 29,3% del total de la seva despesa no financera.
- El 2017, la despesa per habitant en Educació de Balears va ser de 878 euros i quedà dos punts per sota de la mitjana de les comunitats autònomes de règim comú.
- La despesa per càpita en Educació de les Illes Balears va créixer en 130 euros (un 17,3%) en el període 2012-17, gairebé el doble del que va créixer de mitjana al conjunt de comunitats autònomes de règim comú.
- Gràcies a aquest major creixement, la despesa per càpita en Educació de les Illes Balears va convergir amb la mitjana i va passar d'estar un 8% per davall de la mitjana (2012) a situar-se només un 2% per sota (2017).

Respecte a la despesa en Protecció social

- El 2017, la despesa en Protecció social de les Illes Balears suposà el 10% del total de la despesa no financera executada per la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.
- La despesa per càpita en Protecció social va ser aquell any de 300 euros, 36 euros per sobre de la despesa per càpita mitjana de les comunitats autònomes de règim comú.
- En el període 2012-17, la despesa per càpita en Protecció social va créixer a Balears un 28,8%, molt per sobre del que va créixer de mitjana al conjunt de comunitats autònomes de règim comú (5,2%), de manera que va passar d'estar un 7% per sota de la mitjana (2012) a situar-se un 13% per sobre (2017).

Respecte a la despesa en la Resta de serveis (no fonamentals)

- L'esforç que fan les Illes Balears en els Serveis públics fonamentals (SPF) va en detriment de la despesa que poden assumir pel que fa a la resta de serveis. Així, les Illes Balears varen ser el 2017 la comunitat autònoma que menys recursos per càpita destinà a polítiques distintes dels SPF. La despesa per càpita en la Resta de serveis (no fonamentals) de les Illes Balears va ser un 25% inferior a la mitjana.
- La dispersió entre comunitats autònomes en aquest àmbit és fins i tot major que en el cas dels SPF, fins al punt que la despesa per càpita de Balears en la Resta de serveis va ser, el 2017, el 50% de la que realitza Extremadura.
- En el període 2012-17 es va produir una reducció de la despesa per càpita de les Illes Balears en la Resta de serveis (-21,3%), mentre que en el conjunt de les comunitats autònomes de règim comú la reducció va ser del 10,3%. Aquesta tendència evidencia l'esforç cada vegada major que han de fer les comunitats autònomes per tal de sostenir els importants increments de despesa que generen els SPF, cosa que va en detriment de la despesa que poden fer per tal d'exercir la resta de les seves competències.

Per tant:

- Els importants increments de despesa de les Illes Balears en el període 2012-17 no varen suposar que s'assolís encara la despesa per càpita mitjana de les comunitats autònomes (sinó que tan sols varen aconseguir reduir-ne el diferencial), que de mitjana gastaven molt més que les Illes Balears el 2012 i un 4% més el 2017.
- Aquest creixement de la despesa de les Illes Balears es va fer prioritant clarament els SPF, de manera que el seu pes dins la despesa total de la comunitat, comparat amb el d'altres comunitats, era molt superior el 2017. Amb això es rebut la tesi que les Illes Balears són una comunitat que gasta molt i que, a més, ho fa en serveis "no fonamentals" (la qual deriva d'una interpretació directa i errònia de les dades de la COFOG).

Respecte a la relació entre despesa i finançament autonòmic

- Tal com era d'esperar, el nivell de despesa no financera de les comunitats autònomes guarda una estreta relació amb els recursos que aquestes obtenen del sistema de finançament autonòmic. Això posa de manifest les limitacions que suposa el finançament a l'hora de convergir efectivament pel que fa a la qualitat dels serveis que poden oferir les distintes administracions autonòmiques als seus ciutadans.

— Fent un seguiment més detallat de l'evolució recent de les despeses no financeres de la nostra comunitat en el període 2014-18, criden l'atenció els importants increments de les despeses en polítiques socials, que han crescut en 538 milions d'euros (un 24%). El 2018, les polítiques socials suposaren una despesa de 2.787 milions d'euros, import que representà el 68% del total de despeses no financeres.¹

— El fet de tractar-se de polítiques intensives en personal s'ha traduït en importants augments de la massa salarial en el període 2014-18, als quals també han contribuït de forma notable els increments retributius que han tingut lloc al llarg d'aquests anys. La massa salarial de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears ha crescut en 221 milions d'euros des de 2014, un 22,5%, i mentre que l'augment en el nombre d'efectius a temps complet ha suposat un increment del 10,1%, l'increment de les retribucions ha tingut un impacte del 12,4% sobre la massa salarial.

Si posam el focus en la despesa sanitària

— Les Illes Balears són la comunitat autònoma on s'ha produït un major creixement en el període 2012-17, de manera que la despesa sanitària per habitant ha convergit amb la mitjana, si bé el 2017 encara es trobava per sota, segons les dades de l'EGSP.

— Aquest major augment relatiu de la despesa per càpita en Salut de les Illes Balears es constata també a partir dels indicadors de despesa farmacèutica i sanitària, destacant els importants increments de la farmàcia hospitalària en el període 2014-18.

— La despesa sanitària representa sens dubte el principal repte que hauran d'atendre els pressuposts autonòmics en els propers anys. En el cas de les Illes Balears, a l'espera d'una millora del finançament, pareix inevitable la necessitat d'adoptar pautes de creixement més moderades de la despesa sanitària, tot tenint en compte els símptomes que evidencien una minva del cicle econòmic expansiu, que al cap i la fi és el que ha donat cobertura als importants increments d'aquests darrers anys.

En relació amb el pes sobre el PIB dels Serveis públics fonamentals en el context internacional

— Finalment, les referències en relació amb el pes sobre el PIB dels Serveis públics fonamentals en el context internacional ens indiquen que, si bé en el període 2005-17 la despesa en el cas d'Espanya segueix un ritme de creixement semblant a la mitjana, el punt de partida és molt inferior, de manera que el 2017 (darrer any amb dades disponibles) les diferències encara són importants. Així, mentre a Espanya, el 2017, la despesa en Salut no arribà al 9% del PIB, països com França o Alemanya n'hi destinaren més d'un 11%, i la mitjana de la UE estava en el 9,5%. En el cas de la despesa pública en Educació, Espanya hi dedicà un 4% del PIB, mentre que la mitjana de la UE-28 és del 4,6%. I pel que fa a Protecció social (incloent la seguretat social), Espanya hi destinà, el 2017, el 16% del PIB, mentre que la mitjana de la UE-28 va ser del 18%.

1. Cal tenir en compte que, a diferència de les dades presentades en l'anàlisi comparada de la despesa per comunitats autònomes, en aquesta informació no s'inclou la despesa en Serveis socials realitzada pels consells insulars (i finançada per la Comunitat Autònoma de les Illes Balears).

ÍNDEX DE TAULES

Taula 1. Despesa de les administracions públiques per nivells d'administració (2017).....	9
Taula 2. Despesa de les administracions públiques per grups de funció (2017).....	10
Taula 3. Ajusts aplicats a les despeses de la COFOG (2017).....	16
Taula 4. Ajusts aplicats a les despeses de la COFOG (2017).....	16
Taula 5. Ajusts aplicats a les despeses de la COFOG (2017).....	17
Taula 6. Distribució funcional de la despesa de les comunitats autònomes (2017).....	20
Taula 7. Evolució de la despesa en polítiques socials de les Illes Balears (2014-18).....	40
Taula 8. Evolució dels principals components de la despesa sanitària (2014-18).....	40
Taula 9. Evolució dels principals components de la despesa en Educació (2014-18).....	43
Taula 10. Evolució de la massa salarial de la CAIB (2014-18).....	46
Taula 11. Percentatge de variació interanual de la despesa en productes farmacèutics i sanitaris (2017-18).....	53
Taula 12. Percentatge de variació interanual de la despesa en productes farmacèutics i sanitaris (sense incloure VHC).....	54

ÍNDEX IL·LUSTRACIONS

Gràfic 1. Els desajusts de les dades de la COFOG en el cas de les Illes Balears.....	11
Gràfic 2. Ajustaments aplicats a les dades de la COFOG.....	12
Gràfic 3. Ajustaments a la COFOG en el cas de les Illes Balears (2017).....	17
Gràfic 4. Ajusts aplicats a les despeses de la COFOG (2017).....	18
Gràfic 5. Classificació funcional de la despesa de les Illes Balears (2017).....	19
Gràfic 6. Despesa per càpita de les comunitats autònomes (2017).....	21
Gràfic 7. Índex de despesa per càpita de les Illes Balears respecte a la mitjana (2017).....	22
Gràfic 8. Índex de despesa en Serveis públics fonamentals (2017).....	22
Gràfic 9. Índex de despesa en Serveis públics fonamentals incloent les comunitats forals (2017).....	23
Gràfic 10. La despesa per càpita de les Illes Balears en relació amb les comunitats autònomes de règim comú (2017).....	24
Gràfic 11. Percentatge de la despesa destinada a Serveis públics fonamentals (2017).....	24
Gràfic 12. Percentatge de la despesa destinada a Salut (2017).....	25
Gràfic 13. Percentatge de la despesa destinada a Educació (2017).....	25

Gràfic 14. Percentatge de la despesa destinada a Protecció social (2017).....	26
Gràfic 15. Pes de la despesa en Serveis públics fonamentals en relació amb el PIB (2017)	26
Gràfic 16. Pes de la despesa en Serveis públics fonamentals en relació amb el PIB (2017).....	27
Gràfic 17. Evolució de la despesa de les Illes Balears (2012-17).....	28
Gràfic 18. Evolució de la despesa per càpita de les Illes Balears respecte de la mitjana de les comunitats autònomes de règim comú (2012-17).....	28
Gràfic 19. Evolució de l'índex de despesa per càpita en SPF de les comunitats autònomes (2012-17).....	29
Gràfic 20. Evolució de la despesa per càpita en Salut de les Illes Balears respecte de la mitjana de les comunitats autònomes de règim comú (2012-2017).....	30
Gràfic 21. Percentatge de variació de la despesa en Salut (2012-17).....	30
Gràfic 22. Evolució de la despesa per càpita en Educació de les Illes Balears respecte de la mitjana de les comunitats autònomes de règim comú (2012-17).....	31
Gràfic 23. Percentatge de variació de la despesa en Educació (2012-17).....	31
Gràfic 24. Evolució de la despesa per càpita en Protecció social de les Illes Balears respecte de la mitjana de les comunitats autònomes de règim comú (2012-17).....	32
Gràfic 25. Percentatge de variació de la despesa en Protecció social (2012-17).....	32
Gràfic 26. Evolució de l'índex de despesa per càpita de les Illes Balears en SPF respecte de Resta de serveis (2012-17).....	33
Gràfic 27. Evolució de l'índex de despesa per càpita en Resta de serveis per comunitats autònomes (2012-17).....	34
Gràfic 28. Evolució de la despesa en Serveis públics fonamentals en relació amb el PIB de les Illes Balears (2012-17).....	35
Gràfic 29. Evolució de la despesa en Serveis públics fonamentals en relació amb el PIB de les comunitats autònomes (2012-17).....	35
Gràfic 30. Despesa respecte del finançament per comunitats autònomes (2017).....	36
Gràfic 31. Evolució de l'índex de despesa de les Illes Balears en relació amb l'índex de finançament (2012-17).....	37
Gràfic 32. Evolució funcional de les despeses no financeres de les Illes Balears en el període 2014-18.....	38

Gràfic 33. Variació funcional de les despeses no financeres de les Illes Balears en el període 2014-18.....	39
Gràfic 34. Percentatge de variació funcional de les despeses no financeres de les Illes Balears en el període 2014-18.....	39
Gràfic 35. Índex de variació dels principals components de la despesa sanitària (2014-18).	41
Gràfic 36. Evolució del personal estatutari del Servei de Salut de les Illes Balears (2014-18).....	41
Gràfic 37. Evolució mensual del nombre d'efectius (personal estatutari) del Servei de Salut de les Illes Balears (2014-18).....	42
Gràfic 38. Percentatge de variació de l'activitat assistencial del Servei de Salut de les Illes Balears (2014-18).....	42
Gràfic 39. Evolució de la despesa en Educació de les Illes Balears (2007-18).....	43
Gràfic 40. Evolució del nombre d'efectius a temps complet del personal docent públic (2014-18).....	44
Gràfic 41. Evolució mensual del nombre d'efectius a temps complet del personal docent públic (2014-18).....	44
Gràfic 42. Nombre de perceptors de nòmina de l'ensenyament públic (2009-18).....	45
Gràfic 43. Evolució del nombre d'efectius a temps complet del personal docent de l'ensenyament concertat (2016-18).....	45
Gràfic 44. Evolució del finançament dels consells insulars (2014-18).....	46
Gràfic 45. Percentatge de variació de la massa salarial (2014-18).....	47
Gràfic 46. Factors explicatius de la variació de la massa salarial (2014-18).....	47
Gràfic 47. Factors explicatius de la variació de la massa salarial per tipus de personal (2014-18).....	48
Gràfic 48. Variació interanual de la massa salarial (2014-18).....	48
Gràfic 49. Percentatge de variació interanual de la massa salarial (2014-18).....	49
Gràfic 50. Despesa mitjana per empleat (2014-18).....	49
Gràfic 51. Distribució del personal de la CAIB (2018).....	50
Gràfic 52. Variació del nombre d'efectius a temps complet (2014-18).....	50
Gràfic 53. Percentatge de variació del nombre d'efectius a temps complet (2014-18).....	51
Gràfic 54. Despesa sanitària per càpita de les comunitats autònomes (2017).....	52

Gràfic 55. Evolució de la despesa sanitària per càpita (2012-17).....	53
Gràfic 56. Variació de la despesa farmacèutica i sanitària respecte de la variació de la població (2014-18).....	55
Gràfic 57. Percentatge de variació de la despesa farmacèutica i sanitària per càpita (2014-18) ..	55
Gràfic 58. Variació dels pressuposts inicials de Salut (2007-19 ²).....	56
Gràfic 59. Variació dels pressuposts inicials de Salut (2015-19).....	57
Gràfic 60. Evolució del pressupost per càpita de Salut (2007-19).....	57
Gràfic 61. Evolució de l'índex de pressupost inicial per càpita en Salut de les comunitats autònomes (2007-19).....	58
Gràfic 62. Pes de la despesa pública en salut en relació amb el PIB en els països de la UE-28 (2017).....	59
Gràfic 63. Pes de la despesa pública i de la despesa total (pública i privada) en Salut en relació amb el PIB (2017)	60
Gràfic 64. Evolució de la despesa sanitària total en relació amb el PIB en els països de la UE-28 (2002-17).....	60
Gràfic 65. Pes de la despesa pública en Educació en relació amb el PIB en els països de la UE-28 (2017)	61
Gràfic 66. Pes de la despesa pública en Protecció social en relació amb el PIB en els països de la UE-28 (2017).....	62

11. BIBLIOGRAFÍA

- Classificació funcional de la despesa de les administracions públiques (COFOG). Informe sobre la classificació funcional de la despesa pública. Anàlisi per grups de funció. (2012-2016, 2013-2017)

Dades Classificació Funcional (COFOG) sector AAPP i subsectors (detall per Comunitats Autònomes).

Ministeri d'Hisenda.

<http://www.igae.pap.hacienda.gob.es/sitios/igae/es-ES/Contabilidad/ContabilidadNacional/Publicaciones/Paginas/iacogof.aspx>

- Pressuposts i liquidacions de les entitats locals.

Ministeri d'Hisenda

<http://www.hacienda.gob.es/es-ES/Areas%20Tematicas/Administracion%20Electronica/OVEELL/Paginas/ConsultaPresupuestosYLiquidaciones.aspx>

- Análisis de los empleos no financieros en términos SEC de las Comunidades Autònomas de régimen común en los servicios públicos fundamentales y otras competencias.

Arturo Melián González y José Andrés Dorta Velázquez

- Informes sobre el finançament definitiu de les comunitats autònomes a través del sistema de finançament. Documents de liquidació, quadres i annexos del període 2009 – 2016.

Ministeri d'Hisenda.

http://www.minhafp.gob.es/es-ES/CDI/Paginas/SistemasFinanciacionDeuda/Informacioncomunitats_autonomess/Informes%20financiacion%20comunidades%20autonomas2.aspx

- Informe de la Comissió d'Experts per a la revisió del model de finançament autonòmic. Juliol de 2017

Comissió d'Experts per a la revisió del model de finançament autonòmic.

http://www.minhafp.gob.es/Documentacion/Publico/CDI/Sist%20Financiacion%20y%20Deuda/Informacioncomunitats_autonomes/Informe_final_Comision_Reforma_sistema_de_finançament_autonòmic.pdf

- Documents aportats per les Comunitats Autònomes al Comité Técnico Permanente de Evaluación del Consejo de Política Fiscal y Financiera. 2018

- Haciendas locales en cifras

Ministeri d'Hisenda.

http://www.hacienda.gob.es/CDI/sgfal/hhll%20en%20cifras/hhll_en_cifras_2016.pdf

- Informes relatius als Comptes Generals dels Consells Insulars de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera corresponents a l'exercici 2014, 2015 i 2016

Sindicatura de comptes de les Illes Balears

<http://www.sindicaturaib.org/sincomfront/seccion.htm?id=103&pager.offset=0>

➔ Recursos económicos del Sistema Nacional de Salud

Ministeri de Sanitat, Consum i Benestar Social

<https://www.mscbs.gob.es/estadEstudios/estadisticas/inforRecopilaciones/recursosEconomicos.htm>

➔ Estadística de la despesa sanitària pública (2002-2017)

Ministeri de Sanitat, Consum i Benestar Social

<https://www.mscbs.gob.es/estadEstudios/estadisticas/inforRecopilaciones/gastoSanitario2005/home.htm>

➔ Indicadores sobre gasto farmacéutico y sanitario

Ministeri d'Hisenda.

<http://www.hacienda.gob.es/es-ES/CDI/Paginas/EstabilidadPresupuestaria/InformacionAAPPs/Indicadores-sobre-Gasto-Farmac%C3%A9utico-y-Sanitario.aspx>

➔ Eurostat Public Expenditure Statistics

Comissió Europea

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Government_expenditure_on_education

➔ Government, expenditure and financing statistics

OECD Stat

<https://data.oecd.org/gga/general-government-spending-by-destination.htm#indicator-chart>

G CONSELLERIA
O TREBALL, COMERÇ
I INDÚSTRIA
B DIRECCIÓ GENERAL
/ OCUPACIÓ I ECONOMIA